

Fylkesmannen i Oppland

Verneforslag og konsekvensutredning

utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark

med tilgrensende landskapsvernområder og naturreservater

Verneplan Ormtjernkampen-Skaget

Høring

Del B – Konsekvensutredning

<p style="text-align: center;">Verneforslag og konsekvensutredning Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder og naturreservater Verneplan Ormtjernkampen-Skaget Høring Del B - Konsekvensutredning</p>	<p>Rapportnr.: 8/09</p> <p>Dato: 04.08.09</p>
<p>Forfattere: Alexandra Abrahamson, Line Andersen, Kolbjørn Hoff</p>	<p>Faggruppe: Naturforvaltning</p>
<p>Prosjektansvarlig: Lars Eide</p>	<p>Område: Oppland fylke, kommunene Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron</p>
<p>Finansiering: Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Oppland</p>	<p>Antall sider: 54</p>
<p>Emneord: nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, naturforvaltning, biologisk mangfold, kulturlandskap, skog, våtmark, kulturminne, stølsdrift/seterdrift, friluftsliv</p>	<p>ISSN-nummer: 0801-8367</p>
<p>Sammendrag: Dette dokumentet inneholder et forslag om utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark etter naturmangfoldloven og konsekvensutredning etter plan og bygningsloven. Følgende verneområder er foreslått:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny, utvidet nasjonalpark: ca. 583 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. • Fullsenn landskapsvernområde: ca. 236 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land og Gausdal kommuner. • Dokkvatnet landskapsvernområde: ca. 18 km² i Gausdal kommune. • Espedalen landskapsvernområde: ca. 161 km² i Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. • Yddin naturreservat: ca. 20 km² i Øystre Slidre kommune. • Hovsjøen naturreservat: ca. 5 km² i Øystre Slidre og Nord-Aurdal kommuner. • Røssjøen naturreservat: ca. 24 km² i Nord-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner. • Skardberga naturreservat: ca. 12 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner. • Oppsjømyrene naturreservat: ca. 15 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner. • Hynna naturreservat (utvidet): ca. 67 km² i Gausdal kommune. • Hersjømyrin naturreservat: ca. 45 km² i Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. <p>Verneforslaget omfatter totalt ca. 1186 km² hvorav ca. 71 % statlig grunn og 29 % privat grunn.</p> <p>Bakgrunnen for verneforslaget er de store verneverdiene i området. Dette gjelder landskap, urørte naturområder, kvartærgeologi, vassdrag, kulturlandskap, kulturminner/kulturmiljøer, biologisk mangfold og verdier for friluftslivet. Fylkesmannen vil særlig påpeke verdien området har for å ta vare på støls- og seterlandskapet.</p> <p>Det er laget en rekke fagrapporter og konsekvensutredninger hvor verneverdiene og brukerinteressene blir beskrevet, og konsekvensene av vern for disse blir gjennomgått.</p> <p>Verneplanen blir presentert med forslag til verneformer, vernegrenser (kart) og verneforskrifter for hvert område. Et utkast til forvaltningsplan er vedlagt. Formålet med dette er å utdype bestemmelsene i de foreslåtte verneforskriftene.</p>	
<p>Referanse: Fylkesmannen i Oppland 2009. Verneforslag og konsekvensutredning, høring. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder og naturreservater. Del B – Konsekvensutredning. Rapportnr. 8/2009 54 s.</p>	

Fylkesmannen i Oppland
Miljøvernavdelingen

Kontoradresse
Statens Hus, Storgt. 170
2615 Lillehammer

Postadresse
Serviceboks
2626 Lillehammer

Elektronisk post
postmottak@fmop.no

Internet
www.fmop.no

Telefon **Telefaks**
61 26 60 00 61 26 61 67

Fremside: Foreslått Hynna naturreservat (utvidet). Foto: Line Andersen

Innhold

DEL B	Konsekvensutredning.....	5
3	Konsekvensutredningen	5
3.1	Konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven	5
3.2	Grunnlag for konsekvensutredningen	5
3.3	0-alternativet	6
3.4	Utredningsalternativene.....	10
3.5	Konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn.....	12
3.6	Annen stat	43
3.7	Sammenstilling av konsekvenser	43
3.8	Forslag til avbøtende tiltak og undersøkelser	44
	Vedlegg	55

DEL B Konsekvensutredning

3 Konsekvensutredningen

Dette kapittelet viser konsekvensene dersom området vernes, med de vernebestemmelsene og avgrensningene av verneområder som lå til grunn for konsekvensutredningen. Det endelige forslaget fra Fylkesmannen til blant annet grenser og forskrifter er beskrevet i kapittel 4 *Forslag til verneplan. Konsekvensvurderingene i dette kapittelet (kapittel 3) passer derfor ikke fullt ut med verneforslaget.* Fylkesmannen har foretatt justeringer av både verneformer, grenser og forskrifter etter innspill fra kommunene, grunneiere, brukere og andre, og på bakgrunn av forslag til avbøtende tiltak i konsekvensutredningene for hvert enkelt deltema (se kapittel 3.2). Nærmere detaljer om utredningsområdet, verneformer, grenser og forskrifter m.m. som lå til grunn for konsekvensutredningen er beskrevet i kapitlene 3.2 til 3.4.

3.1 Konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven

Krav om konsekvensutredning er hjemlet i kapittel VII-a i plan- og bygningsloven. Verneforslaget omfattes av krav til konsekvensutredning etter § 33 i plan- og bygningsloven, jf. forskrift av 1. april 2005 om konsekvensutredninger. Etablering av verneområder over 500 km² utløser automatisk krav om konsekvensutredning Planområdet for verneplanprosessen Ormtjernkampen – Skaget (utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark) er på 1365 km², og det var derfor et automatisk krav om konsekvensutredning i denne saken. Det kan ikke fattes vedtak om vern eller planvedtak knyttet til vernet før utredningsplikten er oppfylt. Det er Direktoratet for naturforvaltning, som ansvarlig myndighet, som avgjør om denne plikten er oppfylt. Fylkesmannen som tiltakshaver kan få pålegg om å gjennomføre nærmere undersøkelser før, under eller etter vernevedtaket, for å motvirke eller klargjøre eventuelle negative konsekvenser av vernet.

Formålet med konsekvensutredningen er å klargjøre virkninger av tiltak (i denne sammenheng vern etter naturvernloven) som kan ha vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Konsekvensutredningen skal sikre at disse virkningene blir tatt med under planleggingen av tiltaket og når det skal tas stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket skal gjennomføres.

3.2 Grunnlag for konsekvensutredningen

Det er Direktoratet for naturforvaltning som gjennom et utredningsprogram fastsetter hvilke deltema som skal konsekvensutredes i vernesaker. Utredningsprogrammet for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark ble det bestemt at følgende 12 deltema skulle utredes:

- Naturmiljø og biologisk mangfold
- Landskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Jordbruk, skogbruk og tamreindrift
- Kraftressurser
- Friluftsliv og naturopplevelser
- Reiseliv
- Annet næringsliv
- Hytter og andre bygninger
- Samferdsel og annen infrastruktur
- Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvingsvirksomhet
- Lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning, samt virkninger for lokalsamfunnene

Konsekvensutredningen skal få fram konsekvensene for miljø, naturressurser og samfunn av 0-alternativet (ikke vern), og de fire vernealternativene; 1A, 1B, 2A og 2B (definert i kap. 3.4). Eksterne konsulenter har gjennomført alle delutredningene på oppdrag fra Fylkesmannen. Kapittel 3.5 gir et sammendrag av konsekvensene av de ulike utredningsalternativene.

Utredningsprogrammet og alle delutredningene er tilgjengelige på internett: www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. De foreligger også i trykte utgaver og kan bestilles hos Fylkesmannen.

3.3 0-alternativet

Utsikt fra Fullsennknatten mot Fullsen. Foto: Reidar Gran

0-alternativet innebærer at utredningsområdet ikke blir vernet. Dagens aktivitets-, plan- og vernestatus er lagt til grunn. Konsekvensutredningen skal beskrive forventet utvikling ut fra faglige utredninger, konkrete planer på bakgrunn av innspill til verneplanprosessen og kontakt med kommuner, grunneiere, brukere og andre berørte, samt retningslinjer og virkemidler som er aktuelle (se utredningsprogrammet for nærmere spesifisering av grunnlaget). Dersom aktuelle rammer eller virkemidler vil bli endra i nær framtid, skal utredningen ta hensyn til dette. I den grad innspill er i samsvar med dagens lovverk, er de også tatt med. Tidsperspektivet skal minst være fram til et eventuelt vern blir vedtatt (2-3 år fram i tid).

Som nevnt innledningsvis i dette kapittel, er ikke grensene i Fylkesmannens verneforslag helt sammenfallende med utredningsområdet til konsekvensutredningen (se verneforslagets del A, figur 1). Konsekvensutredningen la i stor grad til grunn informasjon innhentet tidligere i prosessen der utgangspunktet var grensene for planområdet, og derfor er planområdet omtalt i statusbeskrivelsene i 0-alternativet.

0-alternativet som var en del av grunnlagsmaterialet for konsekvensutredningen, ble utførlig beskrevet av Fylkesmannen og foreligger i et eget dokument. Det er lagt ut på internettsida www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. I korte trekk var følgende med i 0-alternativet ved konsekvensutredningen i Ormtjernkampen – Skaget:

Planstatus, eiendomsforhold og bosetting

Hele planområdet er lagt ut som LNF-område (landbruk, natur og friluftsliv) i de sju kommuneplanene, med noen unntak:

- Fire eksisterende verneområder som i sin helhet ligger i Gausdal statsallmenning, Gausdal kommune; Ormtjernkampen nasjonalpark (9 km²) og naturreservatene Ormtjernsmyra (0,8 km²), Storlonen (11,5 km²) og Hynna (15,5 km²).
- En reguleringsplan for Revåfoten masseuttak, nord for Dokkvatnet i Gausdal. Deler av regulert område har kombinert formål masseuttak/område for knusing/oppstillingsplass for campingvogner.
- Et mindre område, "Vassenden/Dalbakken" (i sørenden av Espedalsvatnet) i Gausdal, er satt av som hytteområde i kommuneplanens arealdel.
- En reguleringsplan for fritidsboliger ("Synnfjellfoten H4") stikker så vidt inn i planområdet fra øst, ved Langtjernet litt sør for Lenningen i Etnedal.
- Et belte langs vestsiden av Espedalsvatnet og Breidsjøen i Sør-Fron er båndlagt i en kommunedelplan for Espedalen bl.a. fordi det foregår leting etter malmforekomster i deler av dette området.
- En reguleringsplan for Samsgarden – Snubbmoen i Nord-Fron. Reguleringsformålene er spesialområde (blant annet naturvern, kulturvern og grustak) og fareområde (skytebane). Formålet med spesialområde natur- og kulturvern er bl.a. å sikre store kvartærgeologiske verneverdier (terrasser, spylerenner, m.v.) mot ytterligere inngrep.

I tillegg har seks av kommunene vedtatt en interkommunal kommunedelplan; fjellplanen "Jotunheimens forgård". Planen dekker stort sett hele planområdet med unntak av arealene i Øystre Slidre kommune. Formålet er å bevare et større, sammenhengende naturområde samtidig som en legger til rette for bærekraftig næringsutvikling basert på ressursene i området.

Det er lagt til grunn at planområdet i praksis er båndlagt inntil arealbruken er avklart i vernesaken. Det er sannsynlig at områder som ikke blir vernet, blir LNF-områder igjen.

I planområdet er 32 % privat grunn og 68 % er statlig grunn. Det aller meste av Øystre Slidre og Gausdal kommuners arealer i planområdet er statsgrunn. I tillegg er det statsgrunn i Nord-Fron og Nordre Land. Statskog eier også noen teiger langs Breidsjøen og Espedalsvannet i Sør-Fron. I Øystre Slidre er sju sameier berørt i ytterkant av planområdet, og i Gausdal er lia ned mot Espedalsvannet, samt området videre sør for dette, privateid. I Nord-Aurdal er alt areal innenfor planområdet privat grunn, med Skrautvål sameie som største grunneier. Det samme gjelder Etnedal, hvor Ton-Lenningen Utmarkslag og Steinsetbygda sameie er grunneiere. I Fron-kommunene er Espedalen Bygdealmenning eier av hovedparten av arealet i planområdet. Kvikne-Skåbu grunneierlag er i tillegg en stor grunneier med arealer i begge kommuner. Et mindre område sør for Lenna i Nordre Land kommune er også privat eid.

Det er ikke fast bosetting innenfor planområdet.

Jordbruk, skogbruk og tamreindrift

0-alternativet viser til fagrapp som går nærmere inn på bruken av området med fokus på jord og skogbruk. Her beskrives også tamreindrift.

Det er lagt til grunn dagens drift av jord- og skogbruk i området med støls/seterdrift, utmarksbeite, gjerding, vedhogst, skogsdrift og tamreindrift, inkludert tilknyttet behov for nye anlegg.

Store deler av området er viktig for jordbruket ved at det er store beiteressurser i fjellet og at det er et godt utbygd veinett. Dette gir svært gode vilkår for støls/seterdrift, og særlig i Øystre Slidre og Nord-Aurdal er melkedrift på stølene fortsatt utbredt. Også i Gausdal forekommer setring, og kommunen har store oppdyrkete arealer i fjellet. Mesteparten av drivverdig skog i området ligger i Gausdal vest for Espedalsvatnet (privat skog), og i øvre del av Dokkavassdraget (statsallmenning). Reindriften foregår i regi av Fram tamreinlag som har vinterbeiteområder som berører stort sett hele området.

Motorferdsel i forbindelse med jordbruket er knyttet til driften på støls/setervoller, atkomst til støler/setrer uten vegatkomst, arbeid med utmarkshamninger/gjerder/sankekkeveer, utkjøring av saltstein, og utfrakt av syke og skadde dyr. I forbindelse med skogbruk er det behov for motorferdsel til ordinær skogsdrift og vedhogst.

Når det gjelder tamreindriften, brukes snøskuter i forbindelse med flytting av og tilsyn med flokkene. Vanligvis utføres gjetingen av to-tre personer. Snøskuterbruken har samtykke fra de berørte grunneierne. I begrenset omfang skjer gjetingen også til fots med hund. I tillegg har tamreinlaget i begrenset omfang brukt helikopter i forbindelse med at noen dyr i kalvingsperioden krysser Vinstra elv og trekker nordover. Det kan også oppstå behov for bruk av helikopter for flytting av halve reinsflokkene til vinterbeitet på Synnfjell. Barmarkskjøring har frem til i dag foregått i svært begrenset omfang utenfor bilveger og noen kjørespor. Det er gjennom verneplanprosessen ikke kjent at de berørte grunneierne har gitt samtykke til barmarkskjøring i utmark, inkludert kjørespor.

I møter med referansegruppene, grunneiere og brukere har Fylkesmannen fått innspill om forhold som er viktige for jordbruksdriften. Dette gjelder aktivitet knyttet til større hamninger og sankekvever, nydyrking, nye støler/setrer, nye veger, motorferdsel i nærheten av innmark med mer..

Parallelt med en generell nedgang i antall støler/setrer og antall husdyr er det en pågående strukturendring i landbruket. Det blir færre og større landbruksenheter, og det er et økende antall gårdsbruk som organiseres i samdrifter. I produksjon av kjøtt, egg og melk stilles det stadig strengere krav til dyrevelferd og hygiene. Aktuelle pålegg i forhold til dyrevelferd i fremtiden kan for eksempel være økt tilsyn av dyr på utmarksbeite i fjellet. Andre pålegg kan være mer effektiv skilling av dyr fra ulike besetninger under sanking. Av hygienetiltak vil skjerpete krav til kjøleanlegg og lagringsfasiliteter for melk kunne være aktuelt. Fremtidig skjerpede krav fra Mattilsynet vil kunne kreve bygging av nye driftsbygninger, strømforbindelse og bedre veger. For å opprettholde sysselsetting og lønnsomhet i landbruket er det på gan en utvikling av annen landbrukstilknyttet næringsvirksomhet enn tradisjonell volumproduksjon. Denne utviklingen omfatter opplevelser knyttet til gården, stølen/setra og tilliggende utmark, eller å foredle råvarer produsert på gården og i lokalmiljøet i samarbeid med lokalt reiseliv.

Kraftressurser

Kraftutbygging

Både Vinstervassdraget, Dokkavassdraget og Gausavassdraget er berørt av kraftutbygging. Utbyggingen i Dokkavassdraget berører ingen vann eller vannstrenger innenfor planområdet. Av reguleringer i Vinstervatnet, berøres planområdet av en terskel ved utløpet av Nedre Hersjøen, som sørger for stabil og høy vannstand i Hersjøene. Før Gausavassdraget ble vernet ble det gjennomført kraftutbygging i deler av vassdraget med regulering av Hornsjøen, Ropptjøenna, overføring av Øvre Reinsjøen til Hornsjøen, og oppdemming av Øvre Ongsjøen. Det er enkelte terskler videre nedover Vinstras elveløp fra Nedre Hersjøen som fisketiltak, samt at elva Vinstra kun har minstevassføring fra denne dammen og nedover mot Storhøliseter.

Kraftutbygging innebærer fysiske inngrep og tekniske installasjoner. Eksisterende anlegg vil fortsatt driftes og vedlikeholdes. Det stiller visse krav til beredskap og motorisert ferdse, inkludert adgang til reguleringsinstallasjonene og snømålinger.

Eidsiva Vannkraft AS har planer om å bygge et kraftverk i eller ved dammen i Vinstern for å utnytte fallet mellom dette magasinet og Kaldfjorden (Vinstervatna). Eidsiva har videre planer om å bygge et kraftverk mellom Kaldfjorden og Øyangen, for også å utnytte dette fallet. I forbindelse med det planlagte opprustingsprosjektet Øyangen kraftverk er plan om ny linjeframføring med påkobling av den planlagte kraftstasjonen til eksisterende 22 kV-ledning (Øvre Vinstra – Bjønnhølen). Slik linjefremføring ligger utenfor foreslåtte verneområder, men vil kreve oppgradering av den eksisterende 22 kV-ledningen.

Kraftlinjer

I Nord-Fron kommer det en mindre kraftlinje (22 kV) nord i planområdet, ved Finnbølsmyrin. Ved en eventuell utbygging av Øyangen, vil det være behov for å oppgradere denne kraftlinjen.

Statnett har ingen konkrete planer som berører planområdet.

Verna vassdrag

To av vassdragene i området, Gausa og Etna, er vernet. Nedbørsfeltene dekker anslagsvis noe under halvparten av planområdet.

Det er åpent for å søke om konsesjon for bygging av mini- og mikrokraftverk (installert effekt opp til 1 MW) i verna vassdrag. Det er ingen mini- eller mikrokraftverk innenfor planområdet i dag. Framføring av jordkabel eller etablering av mindre kraftverk (mikro- og minikraftverk) kan være aktuelt til bruk av aggregat for å dekke behov for strøm på setre/støler som er i aktiv bruk.

Friluftsliv, reiseliv og hytter

Det vises til fagrapport om friluftsliv og reiseliv utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA) i forbindelse med utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark (NINA-rapport 33, 2005).

I tillegg til ovennevnte fagrapport er det lagt til grunn 0-alternativets utførlige statusbeskrivelse av sti- og skiløypenettet, jakt og fiske, reiselivets bruk av området, bygninger med mer i hver enkel kommune. Det påpekes spesielt at det er viktig å kvalitetssikre opplysninger og supplere disse gjennom direkte kontakt med kommunene og reiselivsnæringen lokalt.

Området er høyt skattet som friluftsområde gjennom alle årets sesonger og er lett tilgjengelig. Høstingsbasert friluftsliv preger bruken i større grad enn i mange andre fjellområder. Store områder er statsallmenning, med et unikt tilbud av fjellstyrehytter og åpne buer. Videre er det mange støler/setrer, hytter og båthus i planområdet. Det er behov for bruk av snøskuter/prepareringsmaskin for oppkjøring og stikking av skiløyper og hundekjøringsløypa. Det er også behov for vintertransport av varer, ved og utstyr til åpne buer og turisthytter i området, samt personell og bagasje inn til Liomseter. Det er videre behov for motorferdsel i forbindelse med utfrakt av storvilt og transport av båt. Det er også et transportbehov i forbindelse med utsetting av fisk og kalking av vann. Til hytter og buer er det behov for frakt av ved, varer og utstyr vinterstid, spesielt til de bygninger som ligger uten vegatkomst sommerstid.

Det er framsatt ønsker om å kunne etablere nye skiløyper. DNT har uttrykt ønske om erstatning av turisthytten Storeskag i Øystre Slidre og ny hytte ved Bødalsnyseter i Gausdal. Videre er det planer om ny hundekjøringsløype sør i planområdet ved Skardberga. Det har også kommet inn flere innspill og søknader om bygging og utvidelser av fritidsboliger i eller inntil planområdet.

Mineralforekomster og grusmasser

Det foregår letevirksomhet i området, og fremtidig utvinning av malm kan være aktuelt i området. NGUs innspill til oppstartsmeldingen gir utfyllende informasjon om de geologiske ressursene i planområdet.

Espedalskomplekset, i planområdets nordøstligste del, tilhører jotunbergartene. I Espedalen opptrer en rekke forekomster av nikkell og kobber i disse bergartene. Det pågår letevirksomhet etter antatt større nikkelforekomster på begge sider av Espedalsvatnet, i hovedsak i Gausdal kommune. Av undersøkelsesområdet ligger noe under halvparten innenfor planområdet. Det er allerede påvist en interessant forekomst innenfor planområdet (Stormyra).

Det er også lagt til grunn eksisterende masseuttak og skiferbrudd (ikke i drift) i området.

Samferdsel og annen infrastruktur

0-alternativet viser til fagrapport som går nærmere inn på bruken av området (blant annet veier i området) samt rapport med kartlegging av grusforekomster i og inntil planområdet.

Av større veier i og inntil planområdet nevnes blant annet Jotunheimvegen som utgjør ytterkanten av planområdet i nord i Nord-Fron kommune og Vestfjellvegen (FV 204) som går gjennom planområdet helt i sør fra Holsbrua i Gausdal til Lenningen i Nordre Land. Utover dette er det stort sett seter-/stølsveier innenfor planområdet. Nettet av seter-/stølsveier er stort og særlig omfattende i Øystre Slidre og Nord-Aurdal sin del av planområdet. Disse blir også brukt av turister, friluftslivsfolk, inkludert fiskere og jegere i den perioden av året de står åpne. Det legges til grunn eksisterende bruk av veiene.

Etnedal kommune har opplyst det brukes kalsiumklorid (CaCl₂) på stølsveiene og til en viss grad sprøytemidler langs disse.

Av masseuttak nevnes blant annet regulert masseuttak ved Søre Trollåsen og planer om et nytt i samme område i Øystre Slidre, planer om nytt masseuttak i Skrautvål sameiges sin del av planområdet i Nord-Aurdal, regulert Revåfoten masseuttak i Gausdal, regulert masseuttak i Samsgarden/Snubblia i Nord-Fron, og masseuttak ved Klufthua i Nord-Fron. I tillegg er det flere mindre masseuttak i tilknytning til stølsveger i Valdres. Omfanget av støls/seterveger innenfor planområdet gjør at det er et forholdsvis stort behov for grus til vedlikehold.

Mobilmaster og andre telemaster i planområdet er ikke kjent.

Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet

Det er lagt til grunn fagrapporten som går nærmere inn på bruken av området, blant annet forsvarets aktiviteter i området med sommer- og vinterøvelser i forbindelse med ingeniørs- og befalsutdanning. Denne aktiviteten innebærer motorferdsel med ATV, snøskutere og beltevogner. Aktiviteten er i hovedsak begrenset til områder i ytterkant av planområdet i sørøst, ved Kittilbu i Gausdal kommune og i Mannstadlia på grensen mellom Gausdal og Nordre Land kommune. Synnfjell og området innover mot Valdres har vært godkjent lavtflygingsområde for forsvaret ifølge referansegruppa for Nordre Land kommune.

Lokal identitet og framtidig forvaltning

Metodisk og temamessig er det lagt til grunn to rapporter laget i forbindelse med utredning av vern i Reinheimen. Satsing for merkevarebygging og utvikling basert på natur- og kulturverdier i Valdres gjennom Valdres natur- og kulturpark omtales i 0-alternativet.

3.4 Utredningsalternativene

Fire ulike alternativer til vern er utredet, i tillegg til 0-alternativet. Fylkesmannen utarbeidet to alternativer til aktuelle verneformer med grenser innenfor planområdet til bruk i konsekvensutredningen (alternativ 1 og 2).

Alternativ 1 (aktuelle verneområder): Nasjonalpark i indre deler av området, med fem landskapsvernområder: Espedalen, Vetafjellet, Dokkvatnet, Fullsenn og Skredalen, og naturreservat i følgende områder: Mjødokkberga, Skjelhaugen, Hornsjøkampen, Oppsjømyrene (inkl. eksisterende Ormtjernsmyra naturreservat), Skardberga, Røssjøen, Hovsjøen, Yddin, Hørsjømyrin, Helvete og Hynna (inkl. eksisterende Hynna naturreservat). De siste åtte naturreservatene er identiske i alternativ 1 og 2.

Alternativ 2: Nasjonalparken skiller seg fra alternativ 1 ved at et område i nord og nordvest, Espedalen, samt et område i vest mellom Yddin og Haldorbu, er tatt ut av nasjonalparken og inngår isteden i landskapsvernområdene Espedalen og Fullsenn. Naturreservatene Hornsjøkampen og Skjelhaugen fra alternativ 1 er med i nasjonalparken. Arealene med landskapsvern er altså større i dette alternativet. Mjødokkberga naturreservat fra alternativ 1 inngår i Dokkvatnet landskapsvernområde. Espedalen landskapsvernområde er større og slått sammen med Vetafjellet landskapsvernområde. Fullsenn landskapsvernområde er også større og slått sammen med Skredalen landskapsvernområde.

Aktuelle verneområder har til sammen samme areal og samme ytre grenser i begge alternativ.

I utredningen er konsekvensene vurdert ved bruk av to ulike sett med forskrifter (A og B) på de aktuelle verneområdene i alternativ 1 og 2.

Lokaltilpassede forskriftsmaler (A):

Fylkesmannen utarbeidet forskriftsmaler med lokale tilpasninger for henholdsvis nasjonalpark, landskapsvernområder, våtmarksreservater og skogsreservater, til bruk i konsekvensutredningen. I tillegg forelå utkast til forskrifter for Helvete og Skardberga naturreservater (også skogsreservater, basert på frivillig vern og vern av skog på statsgrunn). Disse inngår i settet med lokaltilpassede forskriftsmaler.

Standard forskriftsmaler (B):

Dette er standard forskriftsmaler fra Direktoratet for naturforvaltning, for henholdsvis nasjonalpark, landskapsvernområder og naturreservater.

Konsekvenser er dermed utredet for følgende alternativer;

- 0-alternativet = *antatt framtidig situasjon uten vern (minst 2-3 år fram i tid)*
- Alternativ 1A = *verneformer med grenser i alternativ 1 med bruk av lokaltilpassede forskrifter*
- Alternativ 1B = *verneformer med grenser i alternativ 1 med bruk av standard forskrifter*
- Alternativ 2A = *verneformer med grenser i alternativ 2 med bruk av lokaltilpassede forskrifter*
- Alternativ 2B = *verneformer med grenser i alternativ 2 med bruk av standard forskrifter*

Ved å bruke de ulike forskriftssettene på alternativ 1 og 2 får en synliggjort spennet i konsekvenser av et eventuelt vern i området.

De to settene med forskriftsmaler og kart over de to alternativene med aktuelle verneformer med grenser er lagt ut på internettsiden www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. Verken forskriftene eller aktuelle verneformer med grenser som har vært grunnlag for konsekvensutredningen er identiske med Fylkesmannens endelige forslag. Konsekvensene som blir presentert i kap. 3.5 er en del av grunnlaget for Fylkesmannens endelige forslag som presenteres i del C kap. 5, og i verneforslagets vedlegg.

3.5 Konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn

Gausdal Vestfjell. Foto: Alexandra Abrahamson

3.5.1 Naturmiljø og biologisk mangfold

Konsekvenser av 0-alternativet

De aktiviteter som har blitt konsekvensutredet vil medføre små negative konsekvenser for naturmiljø og biologisk mangfold i utredningsområdet. Generelt har kommunene vist en restriktiv holdning til nybygging. De fleste planene som foreligger er også i tråd med en forsiktig utvikling innenfor utredningsområdet.

Den største utfordringen for temaet er eventuell gjenopptagelse av skogbruket i områder som har vært stilt i bero i påvente av verneplanen. I de aktuelle områdene i Gausdal er det påvist store verdier knyttet til gammel skog, og en avvikning av disse områdene kan føre til tap av artsmangfold. I området øst for Hornsjøen er det planer om nydyrking og oppsett av gjerder i utmark. Dette ligger i et område med store verdier knyttet til myr og våtmark. Ny aktivitet i området kan virke forstyrrende på fuglefaunaen som er knyttet til våtmarkene. Det foreligger flere planer om nye bygninger i landbruket. Her kan verdifullt kulturlandskap gå tapt, men samtidig vil aktivitet innenfor næringen være gunstig for skjøtsel av kulturlandskapet.

Det foreligger også planer om hyttebygging som kan være negativt for naturmiljø og biologisk mangfold ved at artsrike setervoller/naturbeitemarkar blir tatt til byggegrunn og ved at ferdsel og forstyrrelser øker, ikke minst for de mange verdifulle våtmarkene i utredningsområdet. Det er planer om sykkelstier innenfor utredningsområdet. Dette kan medføre økte forstyrrelser, spesielt for fuglefaunaen.

Bergverksdrift inntil og delvis i utredningsområdet i Espedalen er en aktivitet som beslaglegger arealer og genererer støy, men her er det ikke registrert direkte berørte naturtyper eller viltlokaliteter. Likevel vil slik tung aktivitet i området være negativt for naturmiljøet. Planer om uttak av grus fra to massetak vil være av mindre betydning, men er eksempel på tiltak som kan virke forstyrrende på fauna i området.

Innenfor næringsutøvelsen i området er det en utfordring at motorisert ferdsel ser ut til å øke. Spesielt vil økt press på bruk av barmarkskjøretøy være uheldig og kan gi vegetasjonsslitasje også i spesielt viktige naturtypelokaliteter. Det kan også føre til forstyrrelser i viktige viltområder. Tilrettelegging for friluftslivet med merking og preparering av løyper er også eksempler på aktiviteter som kan virke belastende på faunaen i utredningsområdet.

Under 0-alternativet vil utviklingen for tema naturmiljø og biologisk mangfold totalt sett medføre små til middels store negative konsekvenser.

Tabell med oppsummering av tiltak som anses aktuelle under 0-alternativet. I tabellen kommer det fram tiltak som kan ha betydning for naturmiljø og biologisk mangfold og konsekvens av tiltakene.

Tema	Tiltak	Konsekvens 0-alt.		
		Naturty.	Vilt	Geo
Landbruk	<i>Nybygg i kulturlandskapet</i>	--	0	0
	<i>Nybygg i utmark</i>	0	0	0
	<i>Byggvedlikehold i kulturlandskapet</i>	0	0	0
	<i>Byggvedlikehold i utmark</i>	0	0	0
	<i>Nye beiteanlegg/ vedlikehold</i>	-	-	0
	<i>Slått av innmark</i>	0	0	0
	<i>Nydyrking</i>	--	-	0
	<i>Beiting, landbruk</i>	0	0	0
	<i>Rydding av kulturbeiter</i>	+	0	0
	<i>Motorferdsel, landbruk</i>	0	0	0
	<i>Skogsdrift</i>	---	-	0
	<i>Uttak av ved til lokalt bruk</i>	0	0	0
Tamreindrift	<i>Beiting, tamreindrift</i>	0	0	0
	<i>Snøskuterbruk, tamreindrift</i>	0	0	0
	<i>Helikopterbruk, tamreindrift</i>	0	0	0
	<i>Ny gjeterhytte, tamreindrift</i>	0	0	0
Kraftressurser	<i>"Bjørnhølen" kraftverk</i>	0	0/-	0
	<i>Øyangen kraftverk</i>	-	-	0
	<i>Motorferdsel, kraftressurser</i>	0	0	0
Friluftsliv og naturopplevelser	<i>Løypepreparering</i>	0	0	0
	<i>Merking av stinettet</i>	0	0	0
	<i>Kvisting av løypenettet</i>	0	-	0
	<i>DNT-hytte, Nysetra</i>	0	-	0
	<i>Ny fiskebu, Røssjøen</i>	-	0	0
	<i>Drift/vedlikehold av åpne hytter/buer</i>	0	0	0
	<i>Uttransport av elgslakt</i>	0	0	0
Reiseliv	<i>Sykeltrasé langs Vinstervatn</i>	-	-	0
	<i>Sykeltrasé i Skardberga</i>	-	-	0
	<i>Stølsturisme på Olestølen</i>	0	0	0
	<i>Stølsturisme på Sørre Trollåsen</i>	0	-	0
	<i>Oppstillingsplass, V. Ongsjøen</i>	0	0/-	0
Annet næringsliv	<i>Trøllåslie grustak</i>	0/-	0/-	0
	<i>Strypadn grustak</i>	-	0	0
	<i>Uttak av nikkel</i>	--	-	0
Hytter og andre bygninger	<i>Nye hytter Sebu-Røssjøen</i>	-	-	0
	<i>Riving og nyoppføring, Jorislægeret</i>	-	0	0
	<i>Bruksendring, Ongsjølia</i>	0	0	0
	<i>Byggeaktivitet/ transp.</i>	0/-	0/-	0
Samferdsel og telekomm	<i>Masseuttak, veivedlikehold</i>	0	0	0
Forsvarets virksomhet mv	<i>Forsvarets bakkeøvelser</i>	0	0	0
	<i>Forsvarets lavflyv.</i>	0	0	0
	<i>Røde Kors øvelser</i>	0	0	0

Konsekvenser av vern generelt

En del av tiltakene i 0-alternativet er ønsker og innspill på mer eller mindre konkrete planer. Derfor er det viktig å være klar over at det utviklingsforløpet som er skissert gjennom tiltak under 0-alternativet, er sannsynlig, men selvfølgelig beheftet med stor usikkerhet. Et eventuelt vern, uavhengig av alternativ, vil berøre de beskrevne tiltakene fra 0-alternativet. Også andre mulige tiltak som ikke er fanget opp i 0-alternativet kan berøres fordi de er usannsynlige eller ikke befinner seg innenfor 0-alternativets tidsperspektiv. Det er vanlig i konsekvensutredninger av vernetiltak å konkludere med at vernets største virkninger ikke berører dagens bruk, men mulighetene for ny og annerledes bruk i framtida.

Endret status som følge av et vern kan føre til økt oppmerksomhet omkring utredningsområdet, større trafikk og for eksempel mer friluftslivsbruk. Mer ferdsel kan medføre økt forstyrrelse på fauna og slitasje på vegetasjon. Et verneområde vil også kunne føre til større aktivitet i randsone som en følge av økt interesse for området og en satsing på reiselivet. Undersøkelser viser at oppmerksomheten og besøket øker i forbindelse med vedtaket om vern og like etter, men samtidig at det er usikkert hva trenden blir over tid.

Konsekvenser av vernealternativene

Verdiene på tema naturmiljø i området kan grovt deles inn i myr- og våtmark, skog og kulturlandskap. De viktigste myr/våtmarksarealene er foreslått som naturreservater (NR) og sikres gjennom verneforskrifter til NR både innenfor Alternativ 1 og 2. De viktigste skogsmiljøene er foreslått som skogreservater gjennom Alternativ 1, men nasjonalpark i Alternativ 2. I praksis betyr dette større restriksjoner på motorisert ferdsel, for øvrig er forskjellene små. De fleste kulturlandskapslokalitetene ligger innenfor delområder foreslått som landskapsvernområde. Hovedforskjellen mellom Alternativ 1 og Alternativ 2 er nettopp utstrekningen på landskapsvernområdene som er større i Alternativ 2 enn i Alternativ 1. I praksis er forskjellen liten ettersom det er få aktive støler i det utvidete LVO-området.

Siden kulturlandskapslokalitetene er avhengige av skjøtsel, i første rekke beite, vil eventuelle restriksjoner for nødvendige aktiviteter knyttet til beitebruk (vedlikehold av beiteanlegg, motorferdsel etc) være bestemmende for om kulturlandskapslokalitetene blir holdt vedlike på lengre sikt.

Selv om det bør legges til rette for skjøtsel av kulturlandskapet er det ikke uproblematisk å øke beitebruk og landbruksaktivitet i området. Tiltak som nye beiteanlegg vil bl.a. innenfor den foreslåtte utvidelsen av Hynna NR medføre forstyrrelser og påvirkning i et ornitologisk verdifullt område. Nydyrking vil også være problematisk ved økt forstyrrelse av fauna og mulig tap av verdifulle naturtyper. Også nybygg i kulturlandskapet kan medføre arealtap av biologisk verdifulle arealer. Vernealternativene vil ta godt vare på den verdifulle gammelskogen som i første rekke er registrert sør i området (Nordre Land og Gausdal kommuner). Alternativ 2 er likevel noe svakere mht skogvern siden Mjødokkberga NR blir innlemmet i Dokkvatnet LVO hvor det åpnes for hogst.

Innenfor friluftsliv og naturopplevelser kan ferdsel være et problem for fuglelivet, spesielt sommerstid. Vernealternativene muliggjør i større grad enn under 0-alternativet å kanalisere ferdsel gjennom merking/kvisting slik at problemet med forstyrrelser blir minimalisert. Vinterstid gjør vernet det mulig å sette løyper i mindre sårbare områder. Dette kan være aktuelt dersom man ønsker å ta spesielle hensyn til bl.a. vinterbeitende elg i Gausdal Vestfjell. Vernealternativene vil også sette en stopp for planer om sykkeltrasèer og nye hytter, også dette positivt mht tema Naturmiljø og biologisk mangfold.

Enkelttiltak som uttak av nikkel og kommersielle grustak vil også falle bort under vernealternativene. Dette vil få positive effekter for biologisk mangfold.

Når det gjelder motorferdsel, vil vernealternativene i noen grad begrense kraftselskapenes snøskuterkjøring, løypepreparering og transport i forbindelse med byggeaktivitet. Planene vil også sette bom for forsvarrets lavtfying i området.

Tabellen under oppsummerer konsekvenser av 0-alternativet og de alternative verneforslagene for naturmiljø og biologisk mangfold i Ormtjernkampen-Skaget fordelt på tema. De forskjellige alternativene er rangert. Alternativ 1B vurderes som det beste for temaet etterfulgt av 1A, begrunnelsen er hensynet til skogsverdiene i området. Alternativ 2 vurderes derfor som noe dårligere, bl.a. som følge av av større arealer med LVO i Espedalen. Begge hovedalternativene er likevel mye bedre enn utviklig etter 0-alternativet.

Tabell med oppsummering av konsekvenser av 0-alternativet og de fire vernealternativene, for naturmiljø og biologisk mangfold.

Tema	Tiltak	Konsekvenser				
		0-alt.	Alt. 1A	Alt. 2A	Alt. 1B	Alt. 2B
Landbruk	Nybygg/vedlikehold av bygg og anlegg, Beiting, Slått, Motorferdsel, Hogst	-	+	+	+	+
Tamreindrift	Beiting, Snøskuterkjøring, Helikopterbruk	0/-	0	0	0	0
Kraftressurser	Opprustingsprosjekter, Småkraftverk, Drift og vedlikehold (motorferdsel)	-	+	+	+	+
Friluftsliv og naturopplevelser	Drift/vedlikehold av hytter, Motorferdsel, Løypepreparering	-	+	+	+	+
Reiseliv	Anlegg av sykkeltraséer	-	+	+	+	+
Annet næringsliv	Kommersiell grusuttak, Uttak av nikkel	--	++	++	++	++
Hytter og andre bygninger	Nye hytter, Restaurering og vedlikehold Snøskuterbruk	0/-	+	+	+	+
Samferdsel/ infrastruktur	Uttak av veigrus	0	0	0	0	0
Forsvarets virksomhet mv.	Lavtflyving, Beltevognekjøring, Bakkeøvelser	0/-	+	+	+	+
TOTALT		-/--	+ / ++	+	+ / ++	+
Rangering		5	2	4	1	3

3.5.2 Landskap

Konsekvenser av 0-alternativet

Tabellen nedenfor oppsummerer de tiltakene som anses som ledd i 0-alternativet, hvilke landskapsområder som berøres av tiltakene, deres virkning og konsekvens.

Tabellen med oppsummering av virkninger og konsekvenser av 0-alternativet for landskapet og graden av urørthet innenfor utredningsområdet for vern.

Tema	Tiltak	Landskaps-område*	Verdi**	Urørthet	Virkning		Konsekvens	
					Landskap***	Urørthet****	Landskap	Urørthet
Landbruk	Nybygg i kulturlandskapet	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	Nybygg i utmark	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	Byggvedlikehold i kulturlandskapet	Utredn.omr.	varierer	varierer	Liten positiv	Ingen	+	0
	Byggvedlikehold i utmark	Utredn.omr.	varierer	varierer	Liten positiv	Ingen	+	0
	Nye beiteanlegg/ vedlikehold	14.14.2, 15.15.2	B1, A2	IV,III	Liten negativ	Ingen	-	0
	Slått av innmark	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	Nydyrking	14.14.2	B1	IV	Liten positiv	Ingen	+	0
	Beiting, landbruk	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	Rydding av kulturbeiter	14.14.4	A2	III	Middels positiv	Ingen	+	0
Motorferdsel, landbruk	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0	

Tema	Tiltak	Landskaps-område*	Verdi**	Urørthet	Virkning		Konsekvens	
					Landskap***	Urørthet****	Landskap	Urørthet
	<i>Skogsdrift</i>	11.07.1,11.11.114.14.2,14.14.3 14.14.4	B2, A2, B1, A2, A2	III, III, IV, III, III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Uttak av ved til lokalt bruk</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
<i>Tamreindrift</i>	<i>Beiting, tamreindrift</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Snøskuterbruk, tamreindrift</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Helikopterbruk, tamreindrift</i>	14.14.1	B2	IV	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Ny gjeterhytte, tamreindrift</i>	15.15.2	A2	III	Ingen	Ingen	0	0
<i>Kraft- ressurser</i>	<i>"Bjørnhølen" kraftverk</i>	14.14.1	B2	IV	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Øyangen kraftverk</i>	14.14.1	B2	IV	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Motorferdsel, kraftressurser</i>	Utredningsområdet	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
<i>Friluftsliv og natur- opplevelser</i>	<i>Løypepreparering</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Merking av stinettet</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Kvisting av løypenettet</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>DNT-hytte, Nysetra</i>	14.14.2	B1	IV	Liten negativ	Ingen	-/0	0
	<i>Ny fiskebu, Røssjøen</i>	14.14.4	A2	III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Drift/vedlikehold av åpne hytter/buer</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Uttransport av elgsakt</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
<i>Reiseliv</i>	<i>Sykkeltrasé langs Vinstervatn</i>	14.14.1	B2	IV	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Sykkeltrasé i Skardberga</i>	14.14.4	A2	III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Stølsturisme på Olestølen</i>	15.15.2	A2	III	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Stølsturisme på Søre Trollåsen</i>	14.14.4	A2	III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Oppstillingsplass, Vesle Ongsjøen</i>	14.14.2	B1	IV	Middels negativ	Ingen	-/--	0
<i>Annet næringsliv</i>	<i>Trøllåslie grustak</i>	14.14.4	A2	III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Strypadn grustak</i>	14.14.4	A2	III	Liten negativ	Ingen	-	0
	<i>Uttak av nikkel</i>	11.11.1	A2	III	Stor/middels negativ	III→ IV	--	-
<i>Hytter og andre bygninger</i>	<i>Nye hytter Sebu- Røssjøen</i>	14.14.4	A2	III	Middels negativ	Ingen	--	0
	<i>Riving og nyoppføring, Jorislægeret</i>	14.14.4	A2	III	Middels negativ	Ingen	-	0
	<i>Bruksendring, Ongsjølia</i>	14.14.2	B1	IV	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Byggeaktivitet/ transp.</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0

Tema	Tiltak	Landskaps-område*	Verdi**	Urørthet	Virkning		Konsekvens	
					Landskap***	Urørthet****	Landskap	Urørthet
<i>Samferdsel og annen infrastruktur</i>	<i>Masseuttak, veivedlikehold</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Liten negativ	Ingen	-	0
<i>Forsvarets virksomhet mv.</i>	<i>Forsvarets bakkeøvelser</i>	14.14.2, 14.14.3	B1, A2	IV, III	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Forsvarets lavflyv.</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0
	<i>Røde Kors øvelser</i>	Utredn.omr.	varierer	varierer	Ingen	Ingen	0	0

* Gjengir hvilket landskapsområde de aktuelle tiltakene ligger i (se Vedlegg 1 og temakartene)

** Verdi til landskapsområdet fra den tidligere landskapskartleggingen (Melby, 2004)

*** Virkning på landskapsverdiene, se kap. 3.1 for beskrivelse av verdiklassene

**** Endring i graden av urørthet, se kap. 3.1 for beskrivelse av klassene

Konsekvenser av vern generelt

En del av tiltakene i 0-alternativet er ønsker og innspill på mer eller mindre konkrete planer. Derfor er det viktig å være klar over at det utviklingsforløpet som er skissert gjennom tiltak under 0-alternativet, er sannsynlig, men selvfølgelig befyngt med stor usikkerhet. Et eventuelt vern, uavhengig av alternativ, vil berøre de beskrevne tiltakene fra 0-alternativet, men selvfølgelig også andre mulige tiltak som ikke er fanget opp i 0-alternativet fordi de er usannsynlige eller ikke befinner seg innenfor 0-alternativets tidsperspektiv. Det er vanlig i konsekvensutredninger av vernetiltak å konkludere med at vernets største virkninger ikke berører dagens bruk, men mulighetene for ny og annerledes bruk i framtida.

Endret status som følge av et vern kan føre til økt oppmerksomhet omkring utredningsområdet, større trafikk og for eksempel mer friluftslivsbruk. Mer trafikk og økt slitasje på vegetasjon og stinett kan enkelte steder registreres som en negativ virkning på landskapskvalitetene i utredningsområdet. Et verneområde vil også kunne føre til større aktivitet i randsonene som en følge av økt interesse for området og en satsing på reiselivet. Undersøkelser viser at oppmerksomheten og besøket øker i forbindelse med vedtaket om vern og like etter, men samtidig at det er usikkert hva trenden blir over tid.

Konsekvenser av vernealternativene

Sentrale kvaliteter ved landskapet innenfor utredningsområdet er representert ved et sammensatt og karaktergivende kulturmiljø med stor grad av kontinuitet i driftsform og påvirkning. Noe av det som særlig skaper intensitet og kontrast er det helhetlige uttrykket der landbruket har utviklet seg nokså uforstyrret av konkurrerende virksomhet og andre tekniske inngrep.

En vesentlig forutsetning for å ivareta de kulturbetingete landskapskvalitetene er at den tradisjonelle driftsformen får tilstrekkelig gode vilkår for opprettholdelse og nødvendig spillerom for videreutvikling etter et eventuelt vern. Det er det vernet som best ivaretar hensynet til fortsatt "tradisjonell" landbruksdrift og samtidig verner om de biologiske og kulturhistoriske kvalitetene, som også har de mest positive eller minst negative konsekvensene for landskapet.

Det er enkelte eksempler på motsetninger i dette materialet. Lokalt kan det derfor være interne konflikter mellom en fornuftig utvikling av landbruket og ivaretagelsen av det biologiske mangfoldet eller de kulturhistoriske verdiene, som jo også inngår blant landskapets viktige kvaliteter. Tiltak som vil kunne gjøre seg gjeldende fra utredningsområdet er storskala nydyrking, oppsett av omfattende gjerdeanlegg i utmarka og etablering av nye anlegg i stølsmiljøer der hovedfokus er rettet mot reiselivet. Her vil det i mange tilfeller være god landskapsforvaltning å prioritere opprettholdelse av dagens biologiske og kulturhistoriske verdier.

Under behandlingen av 0-alternativet framgikk det at landskapet innenfor utredningsområdet ikke står under hardt press i dag. Det er ikke registrert mange nye tiltak eller utviklingstendenser som peker i retning av dramatiske endringer av landskapet uten vern. Enkeltstående tiltak som storstilt uttak av nikkel i Espedalen, opparbeiding av (storskala) oppstillingsplass for campingvogner på høyfjellet, avvirkning av gammelskog, hyttebygging i stølsmiljøer og etablering av kommersielle grustak, er sannsynliggjort som ledd av 0-alternativet og vil til dels ha betydelige negative konsekvenser for landskapet.

Enkelte mindre tiltak som fremmer grunnlaget for en videreføring av landbruket, tamreindrifta og det enkle friluftslivet, har gjennomgående positive konsekvenser for landskapet fordi disse tiltakene skjøtter landskapet, viderefører tradisjoner, utvikler identitetsverdier og opprettholder fokus på kvalitetene. Det er

likevel viktig at disse tiltakene forholder seg til en forvaltningsplan for området hvor disse kvalitetene er fanget opp og hvor det gis fornuftige retningslinjer for avveining av interesser og videreutvikling.

I stor grad er forutsetningene for en god landskapsforvaltning å finne i alle de fire vernealternativene. Samtlige vernealternativ ivaretar viktige aspekt ved landskapet gjennom en restriktiv holdning til nye, tekniske inngrep og en gjennomgående positiv holdning til en videreføring av den bruken som allerede har skapt verdifulle landskapskvaliteter innenfor utredningsområdet.

Mange av verneforskriftenes bestemmelser knyttes opp mot en forvaltningsplan. Denne er ikke utarbeidet pr. dato, men det legges som forutsetning at de intensjonene som går fram av verneformål og vernebestemmelser utfylles gjennom planen. Antakelsen ligger til grunn for konsekvensvurderingene.

Tabellen nedenfor oppsummerer konsekvenser av 0-alternativet og de alternative verneforslagene på landskapet i Ormtjernkampen-Skaget fordelt på tema.

Tabell med oppsummering av konsekvensene for 0-alternativet, Alternativ 1A, Alternativ 2A, Alternativ 1B og Alternativ 2B, fordelt på tema.

Tema	Tiltak	Konsekvenser				
		0-alt.	Alt. 1A	Alt. 2A	Alt. 1B	Alt. 2B
Landbruk	Nybygg/vedlikehold av bygg og anlegg, Beiting, Slått, Motorferdsel	+	0/+	0/+	0/-	0/-
Tamreindrift	Beiting, Snøskuterkjøring, Helikopterbruk	0	0	0	0	0
Kraftressurser	Opprustingsprosjekter, Småkraftverk, Drift og vedlikehold (motorferdsel)	0/-	+	+	+	+
Friluftsliv og naturopplevelser	Drift/vedlikehold av hytter, Motorferdsel, Løypepreparering	0	0/+	0/+	0/+	0/+
Reiseliv	Anlegg av sykkeltraséer, Oppstillingsplass for campingvogner	-	+	+	+	+
Annet næringsliv	Kommersiell grusuttak, Uttak av nikkel	-/--	+;++	+;++	+;++	+;++
Hytter og andre bygninger	Nye hytter, Restaurering og vedlikehold Snøskuterbruk	0/-	+	+	+	+
Samferdsel/ infrastruktur	Uttak av veigrus	-	+	+	+	+
Forsvarets virksomhet mv.	Lavflyving, Beltevognkjøring, Bakkeøvelser	0	+	+	+	+
TOTALT		-	+	+	+	+

Alternativ 1A og 2A har innarbeidet et særlig hensyn til de lokale forutsetningene og utfordringene som ligger i utredningsområdet på en god måte, som også best ivaretar landskapskvalitetene. Det er ingen vesentlige forskjeller mellom disse to mht. hvordan landskapskvalitetene ivaretas, men Alternativ 1A prioriterer stedvis de naturgitte kvalitetene framfor de kulturbetingete fordi dette alternativet omfatter mer areal aktuelt for nasjonalpark. Begge disse alternativene er imidlertid noe bedre tilpasset lokale utfordringer, mer smidige og har noe mer positive konsekvenser for landskapet enn de vernealternativene som forholder seg til standard forskriftsmaler, alternativene 1B og 2B.

3.5.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakets konsekvenser er resultat av en avlesning av alternativenes virkning holdt opp mot kulturminnenes verdi. I tabellen under vises sammenstillingen. Deretter gis en begrunnelse og rangering av de fem alternativene.

Tabell med sammenstilling av konsekvenser.

	0-alternativet	Alternativ 1A	Alternativ 1B	Alternativ 2A	Alternativ 2B
Verdi	Stor-middels	Stor-middels	Stor-middels	Stor-middels	Stor-middels
Virkning	Liten negativ	Liten positiv	Liten negativ	Liten positiv	Liten negativ
Konsekvens	Liten negativ	Liten positiv	Liten negativ	Liten positiv	Liten negativ

Konsekvensene av vern avhenger av mange faktorer. For kulturminnene blir en del av virkningene indirekte, og dermed også fort mer usikre. De faktorene som ansees å ha størst innvirkning på kulturlandskap er:

- Videreføring av landbruksdrift og tradisjonell bruk av bygninger og kulturlandskap.
- Sannsynligheten for nybygg og endringer av eksisterende bygg.
- Graden av motorferdsel i utmark og andre inngrep som kan skade kulturminner i bakken.

Konsekvenser av 0-alternativet

0-alternativet har liten negativ konsekvens, og er rangert på femteplass. 0-alternativet er positivt gjennom at det trolig gir størst fleksibilitet for fortsatt landbruks- og annen drift i området. Samtidig er den økte risikoen for inngrep i grunnen negativ for kulturminner i bakken. Den største negative virkningen er likevel risikoen for økt hyttebygging, andre nybygg og endringer av eksisterende bygg. Over tid kan akkumulering av slike endringer gi store negative virkninger for autentisitet i bygninger og lesbarheten av strukturer og miljøsammenhenger. Alternativet vil gjøre forholdene for kulturminner noe verre.

Konsekvenser av alternativ 1A

Alternativ 1 A har liten positiv konsekvens, og er rangert på andreplass. De lokale forskriftene gir samme beskyttelse og fleksibilitet som for alternativ 2A. Men det er flere naturreservat, større områder med nasjonalpark og følgelig mindre områder med landskapsvernområde i dette alternativet. Det gjør alternativet noe mindre fleksibelt i forhold til fortsatt landbruksdrift i området. Dette alternativet vil bedre forholdene for kulturminner, og i stor grad bevare strukturer, sammenhenger og lesbarhet.

Konsekvenser av alternativ 1B

Alternativ 1B har liten negativ konsekvens, og er rangert på fjerdeplass. DNs mer restriktive forskriftsmal for de strengeste verneformene, berører større områder enn i alternativ 2B. Det vil trolig gi noe større utfordringer for fortsatt landbruksdrift i områdene, og gi noe mer negativ virkning enn alternativ 2 B. Alternativet kan redusere lesbarhet av strukturer og miljø, og gjøre forholdene for kulturminner noe verre.

Konsekvenser av alternativ 2A

Alternativ 2A har liten positiv konsekvens, og er rangert høyest. Vern gir beskyttelse mot inngrep i grunnen, og føringer for å unngå tap av kulturminneverdier ved nybygg og endringer av bygninger. De lokale forskriftene er godt tilpasset lokale forhold, og gir i stor grad rom for å videreføre dagens landbruksdrift i området. Alternativet vil bedre forholdene for kulturminner, og i stor grad bevare strukturer, sammenhenger og lesbarhet.

Konsekvenser av alternativ 2B

Alternativ 2B har liten negativ konsekvens, og er rangert på tredjeplass. DNs forskriftsmal er generelt mer restriktiv og mindre tilpasset til lokale forhold enn de lokale forskriftene. Det skaper flere utfordringer for fortsatt landbruksdrift i området. Fortsatt drift er svært viktig for å unngå at kulturminneverdier i bygninger

og landskap blir redusert og forfaller. Risikoen for redusert landbruksdrift gir negativ virkning. Alternativet kan redusere lesbarhet av strukturer og miljø, og gjøre forholdene for kulturminner noe verre.

3.5.4 Jordbruk, skogbruk og tamreindrift

Konsekvenser av 0-alternativet

0-alternativet er forventet utvikling i jordbruk, skogbruk og tamreindrift uten etablering av de aktuelle verneområdene. Dette alternativet innebærer at det midlertidige vernet som området har hatt under verneprosessen opphører, og at de planer som foreligger gjennomføres innenfor det regelverk som gjelder per i dag. Vurderingen skal også innebefatte sannsynlige utviklingstrender i landbruket.

Tidsperspektivet i vurderingen av 0-alternativet er frem til et tidspunkt hvor det er realistisk at et eventuelt vern blir vedtatt. Det vil si et tidsrom på 2-3 år.

Landbruket i Norge har en synkende trend med en bratt nedgang i antall arbeidsplasser, og en noe svakere nedgang i oppdyrket areal og antall husdyr. Ut fra undersøkelsene gjort i denne konsekvensutredningen og det generelle inntrykket av regionen virker landbruket relativt stabilt. I en så vidt kort tidshorisont som 2-3 år vil trolig endringene i landbruket med 0-alternativet blir ubetydelige, det vil si at konsekvensen er ubetydelig.

Konsekvenser av alternativ 1A

a) Jord- og skogbruk

Seterdrift, som i hovedsak berøres av landskapsvern, ser ut til å få relativt gode driftsmessige betingelser etter et vern med alternativ 1A. Dagens drift vil i store trekk kunne videreføres, men det kan bli mer "tungrodd" å få gjennomført tiltak på grunn av at flere tiltak er blitt søknadspliktige. Stopp på nydyrking vil ramme enkelte setre, men vurderes ikke å ramme seternæringen som helhet i særlig stor grad. Muligheten for å etablere nye næringer tilknyttet seterdrifta vurderes å fortsatt være til stede med et landskapsvern, men krav til byggeskikk og utforming av nybygg vil bli noe strengere. Mulighet til å modernisere dagens tradisjonelle seterdrift vurderes å bli godt ivaretatt.

I sum vurderes konsekvensen på seterdrift av alternativ 1A å bli **liten negativ**.

Utmarksbeite vil i første rekke bli berørt av nasjonalpark. Dette er en ekstensiv driftsform, som i liten grad bruker motorisert redskap på barmark og som derfor kommer i lite konflikt med forslag til verneforskrift.

Konsekvensen av vernealternativ 1A for utmarksbeite vurderes å bli **liten negativ**.

Utmarkshamningene har derimot behov for motorisert redskap til vedlikehold av de lange gjerdestrekkene, og for transport av proviant til og fra gjeterhyttene i området. Ved et forbud mot bruk av all type motorisert redskap til gjerdearbeid vil gjerder trolig forfalle og motivasjonen til fortsatt drift av hamningene vil bli redusert. Det er ofte de samme driftsenheter som har seterdrift og dyr i hamninger. En negativ effekt på mulighet for bruk av utmarkshamningene vil derfor også kunne påvirke andre deler av landbruket i fjellet.

Et vern vurderes å få **middels/stor negativ** konsekvens for utmarksamningene.

Skogsdrift på almenningene har en økonomisk betydning for de allmenningsberettigede gjennom tilskudd til allmenningsfondet, men det har liten driftsmessig betydning all den tid selve skogsdriften bestyres av Statskog eller allmenningsbestyreren. De private skogarealene vil stort sett ligge i områder som er aktuelt for landskapsvernområder, og blir derfor lite berørt. Enkelte mindre områder langs Dokkvatnet samt Helvete og Skardberga vil få totalvern og bli sterkt negativt berørt.

I sum vurderes konsekvensen for skogsdrift å bli **liten negativ**.

*I sum vurderes konsekvensen for jord- og skogbruk av alternativ 1A å bli **liten/middels negativ**.*

b) Tamreindrift

I alternativ 1A tillates ikke kjøring med snøskuter i skogreservat eller våtmarksreservater. Det er aktuelt med store våtmarksreservater i søndre del av verneområder, og det vil medføre store ulemper for reindrifta hvis disse ikke kan krysses med snøskuter vinterstid.

Det er ikke tillatt å føre opp gjeterhytte for tamreindrift i nasjonalpark. Det vil kunne være behov for å bygge en ny gjeterhytte i den sørøstre delen av utredningsområdet der det er store arealer nasjonalpark (NP).

I enkelte tilfeller kan det være nødvendig å bruke helikopter for å hindre at reinen trekker nordover på østsiden av Kaldfjorden. Dette kan være sent på våren når fremkommeligheten på land er begrenset. Hvis ikke helikopter kan benyttes til dette kan det resultere i sammenblanding med flokken til Vågå tamreinlag.

*I sum vurderes alternativ 1A å få **middels negativ** konsekvens for tamreindrift.*

Konsekvenser av alternativ 1B

a) Jord- og skogbruk

Konsekvensen av standard forskriftsmal for landskapsvernområde (LVO) vurderes noe mer negativ for seterdrift. Dette skyldes at den gir dårligere betingelser for å modernisere/utvikle seterdrifta til fremtidens krav om hygiene/lønnsomhet. Dette gjelder blant annet i forhold til strømforsyning og opprusting/omlegging av vei. Konsekvens for seterdrift av alternativ 1B vurderes å bli **middels negativ**.

For utmarksbeite/utmarkshamninger blir begrensninger knyttet til motorferdsel på barmark den viktigste negative virkningen. På dette punktet er standard forskriftsmal og FMs lokaltilpassete forslag til verneforskrift relativt like. Konsekvens ved alternativ 1B for utmarkshamninger blir derfor **middels/stor negativ**, og konsekvens for øvrig utmarksbeite blir **liten negativ**.

For skogsdrift ligger det noe strengere begrensninger i standard forskrift for hogst i landskapsvernområder. Vi vurderer derfor at konsekvens av alternativ 1B for skogsdrift blir **liten/middels negativ**.

*Totalt sett vurderes konsekvensen av alternativ 1B for jord- og skogbruk som **middels negativ**.*

b) Tamreindrift

Standard verneforskrift gir åpning for å søke om oppføring av gjeterhytte i nasjonalpark. Den åpner også for bruk av luftfartøy eller bruk av motorkjøretøy på barmark etter søknad i NP og LVO.

*Konsekvens av alternativ 1B for tamreindrift vurderes å bli **liten negativ**.*

Konsekvenser av alternativ 2A

a) Jord- og skogbruk

Den viktigste forskjellen i alternativ 2 til avgrensning er større sammenhengende landskapsvernområder på bekostning av nasjonalparkareal i østre og vestre del av utredningsområdet, og at en del mindre naturreservater sør i Gausdal blir nasjonalpark.

Nasjonalpark fremfor naturreservat (NR) i deler av Gausdal er positivt for setrene pga. større muligheter for uttak av ved, men er på den annen side negativt for utmarkshamningene fordi muligheten for bruk av motorisert redskap til gjerding er bedre i naturreservat. For skogbruket blir konsekvensen av de to alternativene likt. Økt areal av LVO i mot Espedalen i øst og Yddin i vest er ikke vurdert å få vesentlig betydning verken for seterdrift eller utmarksbeite.

Konsekvens for seterdrift, utmarksbeite/utmarkshamning og skogbruk vurderes tilsvarende som for 1A.

*I sum vurderes derfor konsekvens av alternativ 2A for jord og skogbruk tilsvarende som alternativ 1A, dvs. **liten/middels negativ**.*

b) Tamreindrift

Alternativ 2 vurderes marginalt bedre enn alternativ 1 til avgrensing av verneformer. Økt areal LVO gir bedre muligheter til oppføring av gjeterhytte, og økt areal NP i sør på bekostning av NR er positivt i forhold til snøskuterkjøring. Forskjellene vurderes imidlertid ikke å være så store at det endrer konsekvensgraden.

*Konsekvens av alternativ 2A for tamreindrift blir derfor **middels negativ**.*

Konsekvens alternativ 2B

a) Jord- og skogbruk

Den viktigste forskjellen i alternativ 2 til avgrensing er større sammenhengende landskapsvernområder på bekostning av nasjonalparkareal i østre og vestre del av utredningsområdet, og at en del mindre naturreservater sør i Gausdal blir nasjonalpark.

Nasjonalpark fremfor naturreservat i deler av Gausdal er positivt for setrene pga. større muligheter for uttak av ved, men er på den annen side negativt for utmarkshamningene fordi muligheten for bruk av motorisert redskap til gjerdning er bedre i naturreservat. For skogbruket blir konsekvensen av de to alternativene likt. Økt areal av LVO i mot Espedalen i øst og Yddin i vest er ikke vurdert å få vesentlig betydning verken for seterdrift eller utmarksbeite.

Konsekvens for seterdrift, utmarksbeite/utmarkshamning og skogbruk vurderes likt for alternativ som for 1A.

*I sum vurderes derfor konsekvens av alternativ 2A for jord og skogbruk tilsvarende som alternativ 1A, dvs. **liten/middels negativ**.*

b) Tamreindrift

Alternativ 2 vurderes marginalt bedre enn alternativ 1 til avgrensing av verneformer. Økt areal LVO gir bedre muligheter til oppføring av gjeterhytte, og økt areal NP i sør på bekostning av NR er positivt i forhold til snøskuterkjøring. Forskjellene vurderes imidlertid ikke å være så store at det endrer konsekvensgraden.

*Konsekvens av alternativ 2B for tamreindrift blir derfor **middels negativ**.*

Oppsummering

Tabell med oppsummering av konsekvensvurdering for jord- og skogbruk og tamreindrift med de forskjellige vernealternativene.

	Konsekvens				
	0-alt.	Alt. 1A	Alt. 1B	Alt. 2A	Alt. 2B
Jord- og skogbruk	0	L/M	M	L/M	M
Tamreindrift	0	M	L	M	L

Koder for konsekvens: 0= ubetydelig, L= liten negativ, M= middels negativ

3.5.5 Kraftressurser

0-alternativet

Med grunnlag i politiske signaler og tidligere økonomiske beregninger, er det sannsynlig at moderate planer om opprusting og utvidelse av eksisterende kraftverk innenfor utredningsområdet, dvs. Vinstervatnet (Eidsiva Vannkraft AS) og Øyangen kraftverk (Eidsiva Vannkraft AS) vil kunne bli realisert. 0-alternativet innebærer samtidig en realisering av den sannsynlig konsesjonspålagte byggingen av terskler nedstrøms Nedre Hersjøen i Vinstervassdraget. 0-alternativet representerer en svak positiv konsekvens også som følge av at utredningsområdets status som "midlertidig vernet" faller bort.

Dagens drift av eksisterende anlegg innenfor utredningsområdet vil bli videreført som i dag under 0-alternativet. Dette omfatter i første rekke motorisert ferdsel med bil, helikopter og snøskuter i regi av Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) og Eidsiva Vannkraft AS. 0-alternativet medfører ingen konsekvenser for dette leddet.

Drift/ettersyn av Statnett sin 300 kV-ledning vil kunne medføre helikopterflyving i nærheten av, men sannsynligvis utenfor utredningsområdet. Eventuell motorferdsel vil uansett kunne videreføres som i dag under 0-alternativet, som derfor ikke vil medføre noen konsekvenser. Bruken av helikopter i området er nødvendig for et effektivt ettersyn.

Motorferdsel under ettersyn og feilretting av Eidsiva Energi AS sin 22 kV-ledning innenfor utredningsområdet vil kunne videreføres som i dag under 0-alternativet. 0-alternativet vil ikke medføre noen konsekvenser på dette punktet.

Samlede konsekvenser: Ubetydelige/små positive (0/+)

Alternativ 1A

Alternativ 1A er ikke fullt ut forenlig med GLB sine planer om opprusting og utvidelse av sitt anlegg i Vinstervassdraget hvis de ønsker å legge ny rørgate på sørøstsida av eksisterende trasé (Øyangen kraftverk). Det er imidlertid svært usikkert om dette vil være nødvendig.

Et nasjonalpark-, naturreservat- og delvis et landskapsvern vil ramme en foreløpig relativt liten interesse for bygging av småskala kraftverk < 1 MW installert effekt innenfor utredningsområdet. På sikt kan denne interessen øke. I tillegg vil et vern ramme en potensiell interesse for bygging av småskala kraftverk med installert effekt på 1-10 MW innenfor de deler av utredningsområdet som ligger utenfor varig vernede vassdrag.

Når det gjelder bygging av mikrokraftverk og framføring av strøm ved jordkabel i tilknytning til stølsdrifta innenfor landskapsvernområder, så åpner vernebestemmelsene for slike tiltak. Forslag til vernebestemmelser representerer et hinder for dagens og planlagt framtidig drift, ettersyn og vedlikehold av eksisterende kraftproduksjonsanlegg og overføringsnett innenfor utredningsområdet fordi vernet introduserer mer restriktive motorferdselbestemmelser enn de som er gjeldende i dag. Snømåling vil bli hindret etter et eventuelt vern, og særlig gjelder dette innenfor arealet som utredes for vern som nasjonalpark.

GLB og Eidsiva Vannkraft AS benytter snøskuter under snømåling i Vinstervassdraget. Denne aktiviteten berører nordvestlige deler av arealet som skal utredes som nasjonalpark. Eidsiva Vannkraft AS berører sentrale og sørlige deler av det arealet som skal utredes som nasjonalpark i forbindelse med snømåling i Dokkavassdraget. Det benyttes snøskuter i dette arbeidet.

GLB og Eidsiva Vannkraft AS benytter snøskuter i forbindelse med ettersyn og snømåling i Vinstervassdraget. Denne aktiviteten berører Espedalen LVO. Eidsiva Vannkraft AS sin snømåling i Dokkavassdraget medfører snøskuterkjøring innenfor Skreddalen LVO, Fullsenn LVO, Vetafjellet LVO og Dokkvatnet LVO. Svatsum Elektrisitetsverk AS benytter snøskuter 2 ganger pr. år under åpning og lukking av magasinet Øvre Ongsjøen. Denne aktiviteten kommer i berøring med Vetafjellet LVO. Eidsiva Energi AS kommer i berøring med Espedalen LVO under tilsyn og vedlikehold av deres 22 kV-ledning. De benytter snøskuter i dette arbeidet.

Samlede konsekvenser: Små/middels negative (-/-)

Alternativ 2A

Det utøves motorferdsel og foreligger (liten) potensiell interesse for bygging av mikrokraftverk innenfor det utvidede landskapsvernområde-areale som skiller Alternativ 1A fra Alternativ 2A. Dette omfatter både arealet nord og nordøst for aktuelle Storlonen NR og arealet nordøst for aktuelt Yddin NR.

Konsekvenser av Alternativ 2A er derfor noe redusert sammenliknet med Alternativ 1A. Reduksjonen er likevel så marginal at konsekvensgraden opprettholdes.

Samlede konsekvenser: Små/middels negative (-/-)

Alternativ 1B

Standard forskrift for landskapsvernområde gir ingen åpning for å bygge mikrokraftverk tilknyttet stølsdrifta eller framføring av strøm til stølene ved jordkabel. For øvrig er det ingen vesentlige forskjeller mellom standard og lokal forskrift som berører tema Kraftressurser innenfor utredningsområdet.

Samlede konsekvenser: Små/middels negative (-/-)

Alternativ 2B

Standard forskrift for landskapsvernområde gir ingen åpning for å bygge mikrokraftverk tilknyttet stølsdrifta eller framføring av strøm til stølene ved jordkabel. For øvrig er det ingen vesentlige forskjeller mellom standard og lokal forskrift som berører tema Kraftressurser innenfor utredningsområdet.

Samlede konsekvenser: Små/middels negative (-/-)

Sammenstilling

Tabellen nedenfor gir en samlet framstilling av vurderingene av konsekvenser av 0-alternativet og de to vernealternativene med lokal forskrift (Alternativ 1A og 2A). Som en illustrasjon av en del av vurderingsgrunnlaget er det også gjengitt hvordan de kjente, konkrete planene innenfor utredningsområdet berøres av de ulike vernealternativene. Det er viktig å være klar over at en viktig del av vurderingsgrunnlaget, som ikke framgår av denne tabellen, er hvordan potensielle, framtidige interesser vil kunne bli berørt av et vern etter naturvernloven.

Tabell med sammenstilling av aktuelle tiltak innenfor utredningsområde for vern. Registrerte tiltak, verdi, virkning og konsekvenser av 0-alternativet, alternativ 1A og alternativ 2A.

Tiltak / Aktør	Verdi	0-alternativet		Alt. 1A		Alt. 2A	
		Virkn.	Kons.	Virkn.	Kons.	Virkn.	Kons.
Drift/vedlikehold av eksisterende anlegg, Vinstervassdraget (Motorferdsel) <i>v/ GLB og Eidsiva Vannkraft AS</i>	***	0	0	--	--	--	--
Drift/vedlikehold av eksisterende anlegg, Dokkavassdraget (Motorferdsel) <i>v/ Eidsiva Vannkraft AS</i>	*	0	0	--	-	--	-
Drift/vedlikehold av eksisterende anlegg, Gausavassdraget (Roppavassdraget) (Motorferdsel) <i>v/ GLB</i>	**	+	+ / ++	--	--	--	--
Drift/vedlikehold av eksisterende anlegg, Gausavassdraget (Ongsjøen) (Motorferdsel) <i>v/ Svatsum Elektrisitetsverk AS</i>	**	0	0	--	--	--	--
Opprusting og utvidelse av eksisterende anlegg, Vinstervassdraget (Effekt < 10 MW) <i>v/ GLB</i>	**	+	+	---	---	---	---
Drift/vedlikehold av eksisterende 22 kV-ledning (Kraftforsyning) <i>v/ Eidsiva Energi AS</i>	*	0	0	-	-	-	-
Oppsummering	**	0/+	0/+	--	-/-	--	-/-

3.5.6 Friluftsliv og naturopplevelser

Elg i Gausdal Vestfjell. Foto: Kjølvs Falklev

Konsekvenser av 0-alternativet

Det er vanskelig å foreta en nøyaktig fremskriving av de ulike interessene og si noe om virkningen disse vil ha mot hverandre. Dette på grunn av at virkningen av 0-alternativet i stor grad avhenger av hvordan de ulike aktørene kommer til å utvikle området og hvordan brukerne, altså friluftslivsutøverne, forholder seg til denne utviklingen og det tilbudet som blir gitt i området.

Samlet sett vurderes virkningen av 0-alternativet, når dette fremskrives 2-3 år i tid, å være ingen/ubetydelig.

Konsekvenser av vern generelt

De påregnelige effektene av et vern kan deles inn i tre:

- de eventuelle begrensningene som legges på ferdsel og aktivitet inne i verneområdet
- sikringen av naturopplevelsesmulighetene og ressursgrunnlaget i området
- eventuelt økt attraktivitet som følge av vernestatus

Konsekvenser av Alternativ 1A

Alternativet vil trolig i større grad legge begrensninger på den delen av turismen som innebærer tilrettelagt ferdsel, der etablering av faste installasjoner er og/eller motorisert transport også kan være en sentral komponent, enn i alternativ 2. Siden LVO i større grad enn NP åpner for motorisert ferdsel, og dessuten gir muligheter for utvidelse av eksisterende bygninger, vil virkningen av dette alternativet være noe mer negativt enn alt. 2.

Når det gjelder DNTs rutenett og hytter, vil det ikke være mulig å etablere nye hytter i de sentrale områdene, eller på Nysetra. Tatt i betraktning at et stengt vern kan være avgjørende for de særegne naturkvaliteter som også gjør turismerelatert friluftsliv attraktivt, vil dette kunne veie opp for ferdsels- og aktivitetsmessige begrensninger.

Virkningen av forskrift med lokale tilpasningen på alternativ 1(A), settes totalt sett til middels positiv.

Konsekvenser av Alternativ 1B

Virkningen av standard forskrift vil i sum bli mer negative enn de lokaltilpassede forskriftene, selv om forskriftene er mer liberale når det gjelder jakthundtrening, ridning og kjøring med hundespann. Det er først og fremst motorferdsel i forbindelse med preparering av skiløyper inn i verneområdene som vil gi negativt utslag. Uansett vil et vern være positivt med tanke på arealvernet, selv om enkelte aktiviteter vil bli negativt berørt.

Virkningen av standard forskrift på alternativ 1B settes til liten positiv. Konsekvensene blir da liten positiv (tabell A).

Konsekvenser av Alternativ 2A

Virkningen av lokaltilpassede forskrifter på alternativ 2A settes totalt sett til middels positive. De positive virkningene ansees her å være noe større enn for alternativ 1A på grunn av større andel LVO i randsonene, noe som i større grad gir muligheter for aktiviteter som krever en del tilrettelegging. Konsekvensene blir middels positive. Alternativet er rangert som det mest fordelaktige alternativet når det gjelder friluftsliv (tabell A).

Konsekvenser av Alternativ 2B

Det er i praksis svært små forskjeller i virkning mellom alternativ 1B og 2B, men unntak av endringer i verneform på enkelte arealer. Alternativ 2 ansees som en bedre løsning arealmessig, ikke minst fordi den åpner for større areal med LVO i randsonene og bidrar på denne måten til å redusere eventuelle negative virkninger nær hyttefelt og utfartsområder. Virkningen på de ulike aktivitetene er vist i tabell 16.

Virkningen av standard forskrift på alternativ 2B settes til liten positiv. Konsekvensen blir da liten positiv (tabell A).

3.5.7 Reiseliv

0-alternativet

Det legges til grunn at samordnet planlegging på tvers av kommunene etter plan- og bygningsloven vil videreføre området karakter og bruk omtrent som i dag. Også eiendomsforholdene med store arealer statsallmenning vil bidra til dette. Det er grunn til å regne med fortsatt vekst for reiselivet i og rundt utredningsområdet i årene som kommer, men ikke i samme sterke grad som de siste årene. For de fleste destinasjonene og bedriftene som tilbyr overnatting og aktiviteter er det områder som vender bort fra utredningsområdet som er de mest aktuelle for videre utvikling. DNT har et godt utbygd tilbud innenfor, mens overnattingstallene ser ut til å være stabile. Overnattingstallene for bedrifter som befinner seg i randsonene, og som er utgangspunkt for bruk av utredningsområdet, har i flere år vært stabile eller i svak vekst. Fortsatt snømangel i lavereliggende strøk kan medføre økt tilstrømming av skiturister i årene som kommer. Det kan også være grunn til å forvente en viss økning i ferdsel knyttet til nyere former naturbaserte aktiviteter som delvis er kommersielt organiserte. Selv om det hersker usikkerhet om utviklingen de nærmeste årene, er det grunn til å forvente gradvis økt press på området som over tid kan tenkes å virke negativt inn på reiselivets eget ressursgrunnlag; naturmiljø og kulturlandskap.

Virking og konsekvens av 0-alternativet vurderes samlet som ingen konsekvens.

Konsekvenser av vern generelt

Konsekvensene av et eventuelt vern består av både direkte og indirekte, lokale og mer regionale virkninger. De samlede konsekvensene avhenger av en rekke faktorer som ikke er avklart, og også av hvordan næringen i området faktisk forholder seg til vernet dersom det etableres. Et vern vil kunne øke interessen for området fra turister, men samtidig legge mindre begrensninger på utnyttelsen av selve området.

Alternativene som er vurdert i tillegg til 0-alternativet dreier seg om to ulike forslag om grensedragninger innenfor utredningsområdet som hver seg foreslås vernet med henholdsvis standard og lokalt tilpassede forskrifter. Konsekvensen av forskjeller i grensedragninger vurderes som relativt marginale. Derimot

vurderes forskjeller i de to settene av forskriftsmaler å gi større utslag i konsekvensvurderingen, ettersom de lokalt tilpassede forskriftene foreslått av Fylkesmannen på mange punkter får færre negative konsekvenser for reiselivet, sammenlignet med standard forskriftsmaler, som klart virker for lite tilpasset dagens bruksinteresser i området.

Alternativ 1 A

Dette alternative bygger på lokalt tilpasset forskriftsmal og gir i det alt vesentlige reiselivet som finnes innenfor, eller i tilknytning til utredningsområdet, muligheter til å fortsette som før. Nyetableringer, som for eksempel stølsturisme, anses det også mulig å realisere innenfor de rammene dette alternativet setter. Vernet anses også å gi området en økt attraktivitet og mer besøk, i alle fall i de første årene.

Virkningene og konsekvensene av alternativ 1A vurderes som liten positiv.

Alternativ 1B

Til grunn for dette alternativet ligger standard forskriftsmaler som i relativt stor grad legger bånd på mulighetene for å opprettholde viktig infrastruktur rundt reiselivsvirksomheten. Her siktes det til bestemmelser vedrørende organisert ferdsel, preparering av skiløyper og, opprettholdelse eller gjenopptakelse av stølsdrift med tanke på tilbud om overnatting og servering.

Virkingen av dette alternativet vurderes som stor negativ. Ettersom utredningsområdet vurderes å ha middels verdi for reiselivsvirksomhet, blir konsekvensene middels negativ.

Alternativ 2A

Dette alternativet medfører at arealet med sammenhengende nasjonalpark er noe mindre enn i 1A og at tre områder som foreslått vernet som naturreservater i 1A inngår i nasjonalparkområder og landskapsvernområder. Disse forskjellene kan ha en viss betydning for reiselivsbedrifter i Skåbu/Espedalen som med dette alternativet får et større landskapsvernområde i sitt nærområde. Utover dette har forskjellen mellom 1A og 2A ingen vesentlige konsekvenser for reiseliv.

2A vurderes derfor på samme måte som 1A: liten positiv.

Alternativ 2B

Grensedragningen vurderes heller ikke her som å ha vesentlige konsekvenser for reiseliv og det er bruken av standard forskriftsmal som tillegges vekt.

På samme måte som i vurderingene av alternativ 1B settes virkingen til stor negativ og konsekvensen til middels negativ.

Oppsummering

Samlet sett vurderes verdi, virkning og konsekvens for reiseliv slik:

	0-alt.	Alt. 1A	Alt. 1B	Alt. 2A	Alt. 2B
Verdi	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels
Virkning	Ingen	Liten positiv	Stor negativ	Liten positiv	Stor negativ
Konsekvens	Ubetydelig (0)	Liten positiv (0/+)	Middels negativ (-)	Liten positiv (0/+)	Middels negativ (-)
Rangering	3	2	4	1	4
Beslutnings-relevant usikkerhet	Usikkerhet om inngrep i området. Usikkerhet om utviklingen i reiselivet.	Flere verneformer å forholde seg til for brukerne.	Flere verneformer å forholde seg til for brukerne.	Forvaltningsplanens utforming.	Forvaltningsplanens utforming.

3.5.8 Annet næringsliv

Konsekvenser i 0-alternativet

Dersom verneforslaget for Ormtjernkampen- Skaget trekkes, vil det midlertidige vernet som skal sikre at verneverdiene ikke reduseres mens verneprosessen pågår, opphøre.

Løsmasser/ grusforekomster: Slangen grustak (Nord-Fron) har stor massereserve, men det er ikke sannsynlig at videre drift vil finne sted. Det er heller ikke sannsynlig at Revåfoten grustak (Gausdal), 3 grus/ sandtak (Øystre Slidre) , kraftverkstippen i Øyangen (Nord-Fron) fjellforekomst nær Etna (Øystre Slidre) og grusmasser ved Etnesenn (Nord- Aurdal) vil være av tilstrekkelig kvalitet og størrelse for varig kommersiell drift. Disse vil i all hovedsak bli benyttet til lokalt vegnett. Det er sannsynlig at dagens utvinning innen planområdet vil bli videreført under 0-alternativet. *Konsekvens:* Ingen (0)

Malmførende bergarter: I Espedalen er Blackstone Ventures Inc`s egen vurdering at forekomstene er drivverdige på betingelse av at det ikke blir knyttet så mange negative krav til driften. Det er sannsynlig at BV vil søke om de nødvendige tillatelsene på bakgrunn av de driftsbetingelsene som er til stede, og siden de økonomiske samfunnsinteressene er svært store er det sannsynlig at man vil få de nødvendige tillatelser. For Jotundekket/ -komplekset er kunnskapen liten, men det er interesse for nærmere undersøkelser i forhold til mulige forekomster av mineraler som nikkel, kobber, kobolt og platina. Det er lite sannsynlig at åpning for kommersiell drift vil skje, men NGU mener at frafall av restriksjoner vil være av positiv betydning mht muligheter for annet næringsliv. *Konsekvens:* Stor positiv (+++)

Øvrige bergarter: Forekomster av skiferbrudd innenfor planområdet begrenses til enkelte forekomster, hvor Ølsjølia skiferbrudd i Etnedal kommune representerer eneste kjente forekomst. Sannsynlig utvikling er ingen, dvs. at bruddet er lagt ned for godt. *Konsekvens:* Ubetydelig (0)

Konsekvenser av alternativ 1 A

Grusforekomster/ løsmasser: Ettersom verdien av de nevnte forekomster/ foretak i Nord-Fron, Øystre Slidre og Etnedal er liten/ ingen, og vern etter alternativ 1 A ikke vil få noen virkning på de nevnte forekomster/ foretak i Nord-Fron, Øystre Slidre og Etnedal, vil vernet her få ingen konsekvens (0). For Revåfoten massetak i Gausdal er verdien liten, men virkningen stor negativ. I praksis vil det si at kommersiell drift ikke kan skje her. For annet næringsliv blir konsekvensene her likevel bare liten negativ. *Konsekvens:* Ingen / liten negativ (0/-)

Malmførende bergarter: For den delen av mutingsområdene som ligger innenfor grensen til nasjonalpark, blir konsekvensen *svært stor negativ*, da drift her vil bli umulig, og verdien potensielt er stor. Imidlertid er den største delen av mutingsområdene i planområdet utenfor foreslåtte verneområder. Dette reduserer konsekvensene samlet for dette området. *Konsekvens:* Middels negativ (- -)

Øvrige bergarter: Det er ikke igangværende annet næringsliv og ingen indikasjoner på igangsetting av næringsdrift på øvrige bergarter i planområdet. Vern vil derfor ikke ha noen konsekvenser. *Konsekvens:* Ingen (0).

Samlede konsekvenser av alternativ 1 A: Middels / lite negative (- - / -)

Konsekvenser av alternativ 2 A

Alternativ 2 A vil ha tilsvarende konsekvenser for løsmasser/ grusforekomster og øvrige bergarter som for alternativ 1 A. Når det gjelder malmførende bergarter vil konfliktområdet Megrundstjerna vernes etter noe mildere verneforskrifter. Det vil likevel foreligge et forbud mot inngrep som kan endre eller virke inn på landskapet, noe som medfører et forbud mot ytterligere mutinger og eventuelle uttak av nikkel. Konsekvensgraden for alternativ 1A opprettholdes derfor.

Samlede konsekvenser av alternativ 2 A: Middels / lite negative (- - / -)

Konsekvenser av alternativ 1 B

Det er ingen vesentlige forskjeller mellom standard og lokal forskrift som berører tema "Annet næringsliv" innenfor planområdet.

Samlede konsekvenser: Middels / lite negative (- - / -)

Konsekvenser av alternativ 2 B

Det er ingen vesentlige forskjeller mellom standard og lokal forskrift som berører tema "Annet næringsliv" innenfor planområdet.

Samlede konsekvenser: Middels / lite negative (- / -)

Sammenstilling

Tabellen nedenfor viser en vurdering konsekvensene for 0-alternativet og de to alternative verneforslagene.

Tabell som viser samlet konsekvens for annet næringsliv av henholdsvis 0-alt., alt. 1 A og alt. 2 A.

Råstoff	Verdi	0-alternativ		Alt. 1 A		Alt. 2 A	
		Virkn.	Kons.	Virkn.	Kons.	Virkn.	Kons.
Løsmasser/ grus	Liten	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-
Malmførende bergarter	Stor	+++	+++	--	--	--	--
Øvrige bergarter	Ingen	0	0	0	0	0	0
Oppsummering	Middels/ stor	+++	+++	- / -	- / -	- / -	- / -

3.5.9 Hytter og andre bygninger

Virkninger av 0-alternativet

Hvis planene om vern av Ormtjernkampen-Skaget trekkes tilbake, vil også området status som potensielt verneområde fjernes.

0-alternativet medfører at muligheten til å føre opp nye bygninger opprettholdes i henhold til planer og regelverk som eksisterer i dag med eventuelle revideringer innenfor alternativets tidshorisont (2-3 år), og at reglene fra Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med forskrifter (Miljøverndepartementet 1988a, Miljøverndepartementet 1988b) fremdeles er gjeldende sammen med den kommunale dispensasjonspraksisen på området.

De konkrete tiltaksplanene som er listet opp ovenfor viser en viss pågang for nye byggetiltak inne i utredningsområdet, særlig i Øystre Slidre kommune. De fleste sakene som er beskrevet, handler om vedlikeholdstiltak eller relativt små tilbygg eller utvidelser av eksisterende bygningsmasse. Samtlige tiltak har tilknytning til enten jordbruksnæringen eller fritidsaktiviteter/reiseliv. Det er registrert noen planer om nybygg, der de mest omfattende er ønske om hyttefelt ved Sebu-Røssjøen og bygging av nytt stølsanlegg ved Søre Trøllåsen i Øystre Slidre med tanke på reiselivsaktivitet i kombinasjon med jordbruksdrift.

I utkanten av utredningsområdet finnes det flere hytteområder. Ved ett av områdene, Spåtind-Synnfjellområdet, er det ønske om utvidelser av hyttefelt inn mot utredningsområdet. Det samme gjelder ved Ølsjøli i Etnedal kommune.

Antall bygninger i utredningsområdet er meget stort. 1497 bygninger er registrert i GAB-registeret. Tilstanden til bygningene varierer naturlig nok mye, men det har ikke kommet fram opplysninger som skulle tilsi at behov for vedlikehold/ restaurering er særlig annerledes i utredningsområdet enn i områder omkring.

0-alternativet vurderes å medføre en liten positiv virkning på interesser knyttet til hytter og andre bygninger i undersøkelsesområdet.

Vurderingen støtter seg på følgende kriterium: Den totale bruken av bygningene forventes å øke litt i forhold til dagens nivå, *eller* mulighetene for å bruke dem øker litt, *eller* områdets verdi for fremtidig bruk øker litt.

Virkninger for Alternativ 1A – Samlet vurdering

Fordelingen av bygninger mellom de tre verneformene i alternativ 1A er slik:

Næringsgruppe	NR	NP	LVO
Annet	2	-	3
Bolig	-	-	4
Fiske	2	2	-
Fritidseiendommer (hytter), garasjer og annet som ikke er næring	49	73	490
Hotell- og restaurantvirksomhet	-	1	10
Jordbruk og skogbruk	18	17	822
Kraft og vannforsyning	2	1	-
Offentlig forvaltning	-	1	-
Totalt antall bygninger	73	95	1329

Vurdert opp mot 0-alternativet er virkningene for de eksisterende hytter og andre bygninger som det er redegjort for i det foregående, negativ. Det har sammenheng med et noe strengere forvaltningsregime spesielt for de bygningene som blir liggende inne i naturreservat og nasjonalparken. For naturreservat gjelder dette 73 bygninger (før eventuelle grensejusteringer, se forslag til avbøtende tiltak), mens det gjelder for 95 bygninger innenfor nasjonalparken.

For naturreservatene er foreslåtte forskrifter tydelige på at nybygg og utvidelser av eksisterende bygg ikke er tillatt. Reservatene ligger alle i LNF-områder og kommunene har, på noe forskjellig vis, uttalt i kommuneplanene eller underliggende temaplaner en holdning om streng praksis i forhold til å innvilge dispensasjoner for nybygg. Det gis imidlertid uttrykk for en mer lempelig holdning for tiltak innenfor stedbunden næring, det vil i praksis si jordbruksnæringen. Tabellen ovenfor viser at dette gjelder totalt 18 eksisterende bygninger. Med unntak av vedlikehold, vil slike tiltak være vanskeligere å få gjennomført etter et eventuelt vern. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet) ligger 2 av 15 inne i foreslåtte naturreservat. Det ene gjelder ønske om oppføring av ny åpen hytte og skal etter forslaget til forskrifter, ikke kunne tillates. Det andre gjelder rettigheter til nausttomter (jordskiftedom - Røssjøen), og heller ikke her skal eventuelle søknader om byggetillatelse kunne innvilges, i henhold til foreslåtte forskrifter.

For nasjonalparkområdet i alternativet er foreslåtte forskrifter også tydelige på at nybygg ikke er tillatt, men forskriftene åpner for mindre utvidelser, visse typer nybygg innenfor reindrift og jordbruk (tilsyn til bufe) og gjenoppbygging/ restaurering, alt etter søknad. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet) ligger 2 av 15 inne i foreslåtte nasjonalparkområdet. Det gjelder oppføring av en ny gjeterbu, samt bygging av nytt anneks og nytt uthus. Det førstnevnte tiltaket vil etter forslaget til forskrifter kunne tillates, mens det andre er en type tiltak som forskriftene ikke åpner for, fordi det er snakk om nye bygg på en eiendom som brukes til fritidsformål.

For landskapsvernområder i alternativet er foreslåtte forskrifter også tydelige på at nybygg i utgangspunktet ikke er tillatt, mens vedlikehold i samsvar med lokal byggeskikk uten videre er det. Det kan gis tillatelse til ombygging, utvidelser, gjenoppbygging, oppføring av nye anlegg nødvendige til jordbruksformål eller reindrift og riving. Motorferdsel er tillatt i samsvar på eksisterende veier og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedlikehold. Utover det kan det søkes om tillatelse til transport av varer etc. til hytter og buer. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet), ligger 11 av 15 inne i foreslåtte landskapsvernområder. De fleste av dem omhandler gjenoppbygging, utvidelser eller nybygg i forbindelse med jordbruksdrift og vil kunne tillates i henhold til forslaget til forskrifter. Enkelte tiltak omhandler nybygg til fritidsformål og skal dermed ikke tillates etter disse forskriftene.

Alternativ 1A vurderes å medføre en liten negativ virkning på interesser knyttet til hytter og andre bygninger i undersøkelsesområdet.

Vurderingen støtter seg på følgende kriterium:

- Den totale bruken av bygningene forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, *eller* mulighetene for å bruke dem blir litt redusert, *eller* områdetets verdi for fremtidig bruk blir litt redusert.

Vurderingen tar ikke hensyn til at enkelte av dagens bygningseiere og -brukere kan oppfatte økt antall bygninger og økt bruk negativt (i stedet for positivt, slik kriteriene fastslår), og dermed at verdien av egen bygning øker dersom en verneform reduserer muligheten for at det oppføres flere bygninger i nærheten.

Virkninger for Alternativ 1B – Samlet vurdering

Alternativet har de samme forslagene til verneområder som 1A, det vil si samme avgrensninger og samme verneformål. Forslag til verneforskrifter er imidlertid standard forskriftsmaler i stedet for forslag til forskrifter med lokale tilpasninger.

Alternativ 1B vurderes å medføre en liten negativ virkning på interesser knyttet til hytter og andre bygninger i undersøkelsesområdet.

Vurderingen støtter seg på følgende kriterium, jfr. kriterieoppsettet i Tabell 3.2, kapittel 3.3:

- Den totale bruken av bygningene forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, *eller* mulighetene for å bruke dem blir litt redusert, *eller* områdetets verdi for fremtidig bruk blir litt redusert.

Vurderingen tar ikke hensyn til at enkelte av dagens bygningseiere og -brukere kan oppfatte økt antall bygninger og økt bruk negativt (i stedet for positivt, slik kriteriene fastslår), og dermed at verdien av egen bygning øker dersom en verneform reduserer muligheten for at det oppføres flere bygninger i nærheten.

Virkninger for Alternativ 2A – Samlet vurdering

Fordelingen av bygninger mellom de tre verneformene i alternativ 2A er slik:

Næringsgruppe	NR	NP	LVO
Annet	2	-	3
Bolig	-	-	4
Fiske	2	2	-
Fritidseiendommer (hytter), garasjer og annet som ikke er næring	36	56	520
Hotell- og restaurantvirksomhet	-	1	10
Jordbruk og skogbruk	18	14	825
Kraft og vannforsyning	2	1	-
Offentlig forvaltning	-	1	-
Totalt antall bygninger	60	75	1362

Vurdert opp mot 0-alternativet er virkningene for de eksisterende hytter og andre bygninger som det er redegjort for i det foregående negativ. Det har sammenheng med et noe strengere forvaltningsregime spesielt for de bygningene som blir liggende inne i naturreservat og nasjonalparken. For naturreservat gjelder dette 60 bygninger (13 færre enn for alternativ 1A/1B), mens det gjelder for 75 bygninger innenfor nasjonalparken (20 færre enn for alternativ 1A/1B).

For naturreservatene er foreslåtte forskrifter tydelige på at nybygg og utvidelser av eksisterende bygg ikke er tillatt. Reservatene ligger alle i LNF-områder og kommunene har, på noe forskjellig vis, uttalt i kommuneplanene eller underliggende temaplaner en holdning om streng praksis i forhold til å innvilge dispensasjoner for nybygg. Det gis imidlertid uttrykk for en mer lempelig holdning for tiltak innenfor stedbunden næring, jordbruksnæringen. Tabellen ovenfor viser at dette gjelder totalt 18 eksisterende bygninger. Med unntak av vedlikehold, vil slike tiltak være vanskeligere å få gjennomført etter et eventuelt vern. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet) ligger 2 av 15 inne i foreslåtte naturreservat. Det ene gjelder ønske om oppføring av ny åpen hytte og skal etter forslaget til forskrifter, ikke kunne tillates. Det andre gjelder rettigheter til nausttomter (jordskiftedom - Røssjøen), og heller ikke her skal eventuelle søknader om byggetillatelse kunne innvilges i henhold til foreslåtte forskrifter.

For nasjonalparkområdet i alternativet er foreslåtte forskrifter også tydelige på at nybygg ikke er tillatt, men forskriftene åpner for mindre utvidelser, visse typer nybygg innenfor reindrift og jordbruk (tilsyn til bufe) og gjenoppbygging/restaurering, alt etter søknad. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet) ligger 2 av 15 inne i det foreslåtte nasjonalparkområdet. Det gjelder oppføring av en ny gjeterbu, samt bygging av nytt anneks og nytt uthus. Det førstnevnte tiltaket vil etter forslaget til forskrifter kunne tillates, mens det andre er en type tiltak som forskriftene ikke åpner for fordi det er snakk om nye bygg på en eiendom som brukes til fritidsformål.

For landskapsvernområder i alternativet er foreslåtte forskrifter også tydelige på at nybygg i utgangspunktet ikke er tillatt mens vedlikehold i samsvar med lokal byggeskikk uten videre er det. Det kan gis tillatelse til ombygging, utvidelser, gjenoppbygging, oppføring av nye anlegg nødvendige til jordbruksformål eller reindrift og riving. Motorferdsel er tillatt på eksisterende veier og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedlikehold. Utover det kan det søkes om tillatelse til transport av varer etc. til hytter og buer. Av konkrete planer om tiltak som foreligger pr. i dag (jfr. 0-alternativet) ligger 10 av 13 inne i foreslåtte landskapsvernområder. De fleste av dem omhandler gjenoppbygging, utvidelser eller nybygg i forbindelse med jordbruksdrift og vil kunne tillates i henhold til forslaget til forskrifter. Enkelte tiltak omhandler nybygg til fritidsformål og skal dermed ikke tillates etter disse forskriftene.

I forhold til alternativ 1A gir dette alternativet litt mindre negative virkninger fordi flere eksisterende bygninger ligger i landskapsvernområde som verneform, hvilket etter forskriftene er en mildere verneform i forhold til interessene knyttet til hytter og andre bygninger.

Alternativ 2A vurderes å medføre en liten negativ virkning på interesser knyttet til hytter og andre bygninger i undersøkelsesområdet.

Vurderingen støtter seg på følgende kriterium:

- Den totale bruken av bygningene forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, *eller* mulighetene for å bruke dem blir litt redusert, *eller* områdetets verdi for fremtidig bruk blir litt redusert.

Vurderingen tar ikke hensyn til at enkelte av dagens bygningseiere og -brukere kan oppfatte økt antall bygninger og økt bruk negativt (i stedet for positivt, slik kriteriene fastslår), og dermed at verdien av egen bygning øker dersom en verneform reduserer muligheten for at det oppføres flere bygninger i nærheten.

Virkninger for Alternativ 2B – Samlet vurdering

Alternativet har de samme forslagene til verneområder som 2A, det vil si samme avgrensninger og samme verneformål. Forslag til verneforskrifter er imidlertid standard forskriftsmaler i stedet for forslag til forskrifter med lokale tilpasninger.

Alternativ 2B vurderes å medføre en liten negativ virkning på interesser knyttet til hytter og andre bygninger i undersøkelsesområdet.

Vurderingen støtter seg på følgende kriterium:

- Den totale bruken av bygningene forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, *eller* mulighetene for å bruke dem blir litt redusert, *eller* områdetets verdi for fremtidig bruk blir litt redusert.

Vurderingen tar ikke hensyn til at enkelte av dagens bygningseiere og -brukere kan oppfatte økt antall bygninger og økt bruk negativt (i stedet for positivt, slik kriteriene fastslår), og dermed at verdien av egen bygning øker dersom en verneform reduserer muligheten for at det oppføres flere bygninger i nærheten.

Konsekvenser

Nedenfor er vurderingene av konsekvenser av 0-alternativet og de 4 alternative verneforslagene gjengitt i en samlet framstilling.

	0-alternativet	Alternativ 1A	Alternativ 1B	Alternativ 2A	Alternativ 2B
Verdi	+++	+++	+++	+++	+++
Virkning	+	-	-	-	-
Samlet konsekvens	+	-	-	-	-
Rangering	1	4	5	2	3
Beslutningsrelevant usikkerhet	Noe	Noe	Noe	Noe	Noe

Utredningsområdet inneholder et stort antall hytter og andre bygninger, 1497 er registrert i GAB-registeret, og bruken er betydelig. Det er derfor vurdert å ha stor verdi for interessene knyttet til hytter og andre bygninger.

Det er pr. i dag en tydelig uttalt intensjon i de berørte kommunene at de ønsker å være restriktive i sin forvaltning av blant annet områdene som omfattes av utredningsområdet. Sammenholdt med det settet av forskrifter som innføres dersom vernealternativene skulle bli vedtatt, er ikke spranget svært stort i forhold til restriksjonsnivået i landskapsvernområdene som foreslås. For eksisterende bygninger vil virkningene stort sett være små. Muligheter for oppføring av nybygg til fritidsformål vil bli definitivt borte, mens det til nødvendige formål i forbindelse med landbruksnæring fortsatt vil være mulig å utføre de fleste typer vanlige tiltak på bygninger innenfor lokal byggeskikk. I naturreservatene og nasjonalparken vil regelverket bli noe mer restriktivt i forhold til tiltak som utvider og endrer bygningsmassen.

Av vernealternativene berører 2A/2B færrest eksisterende bygninger med verneformene naturreservat og nasjonalpark og er dermed vurdert å innebære noe mindre negativ konsekvens enn alternativene 1A/1B.

De lokalt tilpassende forskriftene er mer tilpasset dagens faktiske bruk av områdene enn standard forskriftsmal og innebærer følgelig mindre negativ konsekvens enn denne.

Det eksisterer noe beslutningsrelevant usikkerhet knyttet til datagrunnlaget. Denne er delvis knyttet til dataene fra det sentrale GAB-registeret der parameteren "Næringsgruppe" som er brukt mye i denne rapporten, er noe ufullstendig i datasettet. Det er også registret enkelte åpenbare feilregistreringer i "Næringsgruppe".

3.5.10 Samferdsel og annen infrastruktur

Temaet samferdsel er tolket som infrastrukturtiltak. I hovedsak gjelder dette veger, grustak for vedlikehold av veger, utstyr for telekommunikasjon og vedlikehold av telekommunikasjonsutstyr.

Det er samla oversikt over alle veger, grusforekomster og telekommunikasjonsutstyr inn mot og innenfor utredningsområdet. Tabellen nedenfor viser kommunevis oppsummering av eksisterende forhold for samferdselen i området. Tabellen viser også verdisettingen av de enkelte elementene.

Tabell med oppsummering av verdivurderingen av eksisterende forhold.

Nord Fron – infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veier:		
Jotunheimvegen	Stor verdi	Viktig ferdselsåre mellom Espedalen og Valdres. Vinterstengt.
Veger til til Øyvatnet/ Kaldfjorden, Øvre Hersjøen og Øyangen (fra sør)	Stor verdi	Sidevegene til Jotunheimvegen brukes i forbindelse med utøvelse av jakt og fiske, beite og forproduksjon på setrene. Vegen til Øyangen brukes i forbindelse med
Veg til Øyangen (fra nord)	Stor verdi	kraftproduksjon. Vegene øker
Hølsetra	Stor verdi	tilgjengeligheten til områder som brukes til
Storhøliseter	Stor verdi	friluftsliv og i forbindelse med
Småveger i Snubblia	Middels verdi	

		landbruksnæring.
Grusforekomster:		
Grustaket v. Samsgarden (2)	Liten verdi	Grustaket er avsluttet.
Haugslandskap v. Kluffbua – Butjønn (5)	Liten verdi	Variierende kvalitet.
Kraftverkstippen v. Øyangen (7)	Stor verdi	God steinkvalitet. Forslag til stamgrustak i rapporten om grusforekomster. Tippen bør i utgangspunktet fjernes.
Glacifluvial forekomst mot Øvre Hersjøen (8)	Liten verdi	Enkel utdrift. Dårlig adkomst.
Telekommunikasjoner:		Ingen
Sør-Fron – infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veier:		
Veg vestover fra Espedal fjellstue som deler seg i to	Middels verdi	Privat veg som ikke vinterbrøytes. Beiteområder ved Venlisetra. Vegen brukes i forbindelse med friluftsliv og naturopplevelser.
Grusforekomster:		Ingen
Telekommunikasjoner:		Ingen
Gausdal – infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veier:		
Veg på baksiden av Espedalsvatnet/Melgardsetra	Stor verdi	Vegene brukes i forbindelse med utøvelse av jakt, fiske og friluftsliv, og beite, mjølkeproduksjon og forproduksjon på setrene. Skogbruk.
Veg til Roasetra	Stor verdi	
Revsjøvegen	Stor verdi	
Veg til Hellebergsetra	Stor verdi	
Veg til Keiken	Stor verdi	
Fv 204 Vestfjellvegen	Stor verdi	Viktig ferdselsåre mellom Gausdal og Valdres. Vinterstengt mellom Værsket og Lenningen.
Veg til Reinsåsen	Stor verdi	Brukes i forbindelse med utøvelse av jakt og fiske, beite og forproduksjon på setrene.
Liumsetervegen med sideveger	Stor verdi	Sidevegene til Fv 204 brukes i forbindelse med utøvelse av jakt, fiske og friluftsliv, beite, mjølkeproduksjon og forproduksjon på setrene. Skogbruk.
Ormtjernvegen (til Toftseter)	Stor verdi	
Veg i Mannstadlia	Stor verdi	
Grusforekomster:		
Forekomst ved Vågsdals seter (39)	Middels verdi	God kvalitet
Nyvatnet – Mjødokka (40)	Liten verdi	Middels kvalitet, høyt finstoffinnhold.
Morenerygg v. Karssjøen (41)	Liten verdi	Middels kvalitet. Nødvendig med bygging av vei for å komme til haugene.
Forekomst ved Kallvassbekken (42)	Liten verdi	Middels kvalitet, noe høyt finstoffinnhold.
Revåfoten massetak (43)	Stor verdi	Foreslått som stamgrusuttak i rapporten om grusforekomster. Godkjent reguleringsplan.
Espedalsvatnet (46)	Stor verdi	Ligger bak låst bom. Brukes det til vedlikehold til lokale seterveger.
Telekommunikasjoner:		
Mobilmast på Tverrliekampen	Stor verdi	Viktig med god dekning for radio og mobil
Mobilmast på Storhaugen	Stor verdi	Viktig med god dekning for radio og mobil
Nordre Land – infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veier:		

Fv 204 Vestfjellvegen	Stor verdi	Viktig ferdselsåre mellom Gausdal og Valdres.
Veg til Spåtind m. sideveger (Synnfjellsvegen)	Stor verdi	Vegene brukes i forbindelse med utøvelse av friluftsliv, jakt og fiske, og i forbindelse med beite og forproduksjon.
Veg til Gardsetra	Stor verdi	
Veg til Tronhus/Sebuhagen	Stor verdi	
Veg til Slaveriet	Stor verdi	
Grusforekomster:		Ingen
Telekommunikasjoner:		Ingen
Nord–Aurdal og Etnedal – Infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veg fra Duverudstølen til Etnsenn, Rødsjøen, Svarthammar og Fullsenn	Stor verdi	Stølsveg som er viktig i forbindelse med beite, for- og mjølkeproduksjon på seterne, samt friluftsliv, jakt og fiske.
Grusforekomster:		
Framnes, Fullsenn (25)	Liten verdi	Enkel utdrift. Dårlig adkomst.
Nedfallsbekken (26)	Stor verdi	Middels kvalitet
Skarstølen (30)	Liten verdi	Avsluttet. Høyt finstoffandel
Massetaket ved Nisa (31)	Liten verdi	Varierende kvalitet. Stort tilgjengelig volum.
Hellsetforekomsten (32)	Stor verdi	God egnethet og god tilgjengelighet. Sameiet ønsker dette som stamgrusuttak.
Sløaøyin (33)	Stor verdi	Forslag som stamgrustak i rapporten om grusforekomster.
Etnesenn (34)	Liten verdi	Høyt finstoffandel. Krever knusing.
Etnesenn øst (35)	Stor verdi	Foreslått som stamgrusuttak i rapporten om grusforekomster. Krever vegbygging
Telekommunikasjoner:		Ingen
Østre Slidre – infrastruktur	Verdi	Begrunnelse
Veg fra Veslevatnet til Etnlii	Stor verdi	Stølsvegene er viktig i forbindelse med beite, forproduksjon og mjølkeproduksjon, samt friluftsliv, jakt og fiske.
Veg fra Skatrudstølen til Nordre Trollåsen, Kvitfeten, Flagstadlægret/ Fullsenn	Stor verdi	
Veg fra Kjølaåni v Robølsætra til Storeskag / Kjølåstølen/ Bergset	Stor verdi	
Vinstervegen fra Østerlii til Skreddalen/ Skindro	Stor verdi	
Olevegen fra Olevatnet til Ole avstikkere	Stor verdi	
Grusforekomster:		
Krysset Skindroveien – Skredalsveien (12)	Liten verdi	Høy finstoffandel. Massene må knuses.
Skredalen (13)	Liten verdi	Lite volum. Mindre god kvalitet
Grustaket ved Kjølåni (14)	Liten verdi	Mesteparten av grusen er drevet ut.
Grustak sør for Robølstølen (15)	Middels verdi	Gunstig beliggenhet. Lokal attraksjonsverdi.
Stølsveien – Robølstølen – Kjølåstøle(16)	Liten verdi	Lite volum.
Robølstølen grustak (17)	Liten verdi	God gruskvalitet. Ligger nært inntil Seterbebyggelsen.
Grustak ved Storeskag (18)	Liten verdi	Enkel utdrift. Varierende kvalitet.
Grustak mellom Vesleskag og Storeskag (19)	Liten verdi	Nedlagt grustak.
Søre Trollåsen massetak nr.1 (20)	Liten verdi	Avsluttet massetak. Ugunstig plassering i forhold til vegnettet.

Etna (21)	Liten verdi	Tynne forekomster. Komplisert utdrift.
Fjellforekomst ved Etna (22)	Stor verdi	Stort volum. God kvalitet.
Søndre Trollåsen massetak nr. 2 (23)	Stor verdi	God knusekvalitet. Stort volum. Anbefales som stamgrusuttak i rapporten om grusuttak. Godkjent reguleringsplan.
Søndre Trollåsen massetak nr. 4 (24)	Stor verdi	Vurdert som stamgrusuttak i rapporten om grusforekomster. Stor moreneforekomst.
Sandforekomst ved Veslevatnet (27)	Middels verdi	Stor forekomst. Lite egnet som slitelagsgrus.
Morenerygger ved Tansbergfjorden (28)	Middels verdi	Godt egnet som slitelagsgrus med knusing. Lite volum. Positivt element i terrenget.
Moreneryggen mellom Tansberg og Etnlia (29)	Liten verdi	Usikker kvalitet og størrelse.
Telekommunikasjoner:		Ingen

Det er ingen planer for nye veger innen utredningsområdet. Det er uttrykt ønske om en ny vegforbindelse mellom Etnlii og Rognfeten i Øystre Slidre og utbedring av traktorveg mellom Fullsennlie i Ø. Slidre og Ranheimsstølen i N. Aurdal. Dette for å legge til rette for mer effektiv innhenting av melk med tankbil mellom stølslagene.

Alternativ 0 er forventet utvikling i området dersom det ikke blir vern. Infrastrukturen i området vil bli påvirket av økt aktivitet i området. Dette vil være aktivitet i tilknytning til landbruk, stølsdrift/ stølsturisme, turisme og friluftsliv. Det er spesielt økt trafikk på vegene som vil medføre økt behov for vegvedlikehold. Økt vedlikehold vil kreve større tilgjengelige mengder av grusmasser.

Tabell som viser virkning og konsekvens av Alternativ 0.

Infrastruktur	Verdi	Alt. 0 Virkning	Alt. 0 Konsekvens
		<i>Middels negativ</i>	
<i>Bruk og vedlikehold av vegene</i>	<i>Stor verdi</i>	<i>virkning</i>	--
<i>Omlegging/ opprusting av veger</i>	<i>Liten verdi</i>	<i>Ingen virkning</i>	0
<i>Opps.av nye telekommunikasjonsmaster og vedl.</i>	<i>Stor verdi</i>	<i>Ingen virkning</i>	0

Situasjonen for samferdselen i området vil uendret i alternativ 0 sammenligna med dagens situasjon.

Dagens samferdselstiltak ligger i områder som har samme verneform i både alternativ 1 og i alternativ 2. Konsekvensen fra de ulike tiltakene er anslått med utgangspunkt i hvilken type verneform de ulike tiltakene ligger i og hvilken virkning vern medfører. Figur 3 viser virkning og konsekvens for samferdselstiltakene. Konsekvensene viser at Direktoratet for naturforvaltnings forskrifter er strengere enn Fylkesmannens lokaltilpassede forskrifter.

Tabell som viser virkning og konsekvens for samferdsel med FMs og DNs forskrifter.

Infrastruktur	Verdi	Alt1 -Alt2 Virkning FM	Alt1 -Alt2 Konsekvens FM	Alt1 -Alt.2 Virkning DN	Alt1 -Alt2 Konsekvens DN
<i>Bruk av veger</i>	<i>Stor</i>	<i>Ingen virkning</i>	0	<i>Stor negativ</i>	---
<i>Uttak av grus til vegvedlikehold</i>	<i>Liten/ middels/ stor</i>	<i>Ingen virkning</i>	0	<i>Stor negativ virkning</i>	---
<i>Omlegging/ opprusting av veger</i>	<i>Ingen verdi</i>	<i>Ingen virkning</i>	0	<i>Ingen virkning</i>	0
<i>Opps. og vedl.av nye telekommunikasjonsm.</i>	<i>Stor verdi</i>	<i>Middels negativt</i>	--	<i>Middels negativt</i>	--

Fylkesmannens tilpassede forskrifter får ingen virkning eller konsekvens for infrastrukturtiltakene unntatt for nye telekommunikasjonsmaster. Grenser, verneform og utforming av forvaltningsplanen er utformet slik at det blir minst mulig konsekvenser av verneforslagene.

Med standard forskriftsmaler fører et vern til stor negativ virkning med tilhørende konsekvenser fra stor til meget stor konsekvens på tre veger. Det er spesielt Fv 204 Vestfjellvegen som får store konsekvenser i og med at deler av denne vegen ligger innen naturreservat. Et vern vil få stor negativ virkning og varierende mellom liten til stor konsekvens på alle grusforekomstene.

Fylkesmannens tilpassede forskrifter medfører konsekvenser for eventuelt framtidig behov for ny telekommunikasjonsmaster og vedlikehold av disse. Konsekvensen for nye kommunikasjonsmaster er middels negativ. Avbøtende tiltak for å redusere konsekvensen kan gjøres ved endringer i forskriften. Det kan være som unntak fra forskriften eller ved at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av slike innretninger. Motorferdsel i forbindelse med oppføring og vedlikehold av master kan ivaretas på samme måte; som unntak til forskriften eller at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel i forbindelse slike aktiviteter. Dette gjelder alle verneformer.

Direktoratet for naturforvaltning sine standard forskrifter medfører meget store negative konsekvenser for fire veger og stor negativ konsekvens for uttak av grus til vedlikehold. For nye telekommunikasjonsmaster er det middels store konsekvenser, som for Fylkesmannens forskrifter. Aktuelle avbøtende tiltak i forbindelse med telekommunikasjonsmaster vil være det samme som for Fylkesmannens forskrifter med generelle unntak og tillatelser fra forvaltningsmyndigheten fra vernebestemmelsene. I Direktoratet for naturforvaltning sine standard forskrifter kan konsekvensen for veger, veg vedlikehold og uttak av masser reduseres på samme måte som i Fylkesmannens lokaltilpassede forskrifter; med kombinasjon av unntak fra forskriften og tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, og avklaringer i forvaltningsplanen.

3.5.11 Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvingsvirksomhet

Konsekvenser av 0-alternativet

0-alternativet er vurdert ikke å medføre noen virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Ubetydelig (0)

Konsekvenser av alternativ 1A

For operativ virksomhet vil alternativ 1A ikke medføre noen virkning verken for Forsvarets virksomhet eller annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Ubetydelig (0)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel på bakken vil alternativ 1A medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel i lufta vil alternativ 1a medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

Konsekvenser av alternativ 1B

For operativ virksomhet vil alternativ 1B ikke medføre noen virkning verken for Forsvarets virksomhet eller annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Ubetydelig (0)

Konsekvenser av Alternativ 2A

For operativ virksomhet vil alternativ 2A ikke medføre noen virkning verken for Forsvarets virksomhet eller annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Ubetydelig (0)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel på bakken vil alternativ 2A medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel i lufta vil alternativ 2A medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

Konsekvenser av Alternativ 2B

For operativ virksomhet vil alternativ 2B ikke medføre noen virkning verken for Forsvarets virksomhet eller annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Ubetydelig (0)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel på bakken vil alternativ 2B medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

For øvelsesvirksomhet i form av motorferdsel i lufta vil alternativ 2B medføre middels negativ virkning for Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet.

- Konsekvensgrad: Middels negativ (--)

Konsekvenser totalt sett for deltemaet

I konsekvensutredningen er fem alternativer utredet. 0-alternativet er vurdert å ikke ha virkning for temaet Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet. De fire andre alternativene som er utredet er to vernealternativer (alternativ 1 og 2) som er vurdert ut fra to sett forskriftsmaler 1 a og b, 2 a og b). Virkning og konsekvens for alternativ 1 og 2 vurderes å være svært like; ulikheter i avgrensning av verneområdene ser ikke ut til å gi utslag i konsekvensgrad. Forskjeller i vernebestemmelsene gir marginalt utslag i virkning og konsekvens for Forsvarets virksomhet og annen operativ- øvelsesvirksomhet. Fylkesmannen i Oppland sine lokalt tilpassede forskriftsmaler vurderes å være noe strengere enn standard forskriftsmaler. Dette gir seg først og fremst utslag i virkning for Luftforsvarets virksomhet innen planområdet, men er ikke utslagsgivende i konsekvensgraden. Den operative virksomheten til Forsvaret og andre aktører i planområdet vil fortsatt være tillatt i vernebestemmelsene. Dette gjelder både motorisert og ikke-motorisert ferdsel. Den motoriserte øvelsesvirksomheten innen planområdet vil derimot bli regulert i sterkere grad etter vernebestemmelsene enn etter dagens motorferdsellov. Dette slår negativt ut for både Forsvaret og Røde Kors.

3.5.12 Lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning, samt virkninger for lokalsamfunnene

Konsekvenser av 0-alternativet

Generell utvikling i kommunene

Vi har ikke gått inn i trender for befolkningsutvikling, sysselsetting, mulige indikatorer på sosialt liv (omfanget av foreningsliv mm), omfanget av flytting osv. Vi legger til grunn at de berørte kommunene vil følge en generell trend for kommunene på det indre Østlandet, og at det neppe vil skje dramatiske endringer. Et mulig unntak kan være Gausdal, dersom utvinning av nikkel blir tatt opp igjen. Det ligger utenfor denne rapporten å vurdere effektene av dette.

Vi konstaterer at initiativ for kommunesammenslåinger både i Valdres og i Sør-Gudbrandsdalen er lagt på is. Dette faller inn i det generelle mønstret vi finner de fleste steder i landet, nemlig at befolkningen ikke ønsker endringer i den opplevde trygghet og tilhørighet som dagens geografiske og administrative kommuneenheter gir. Dagens kommunestruktur forutsettes å bestå.

Natur- og utmarksforvaltning

De berørte kommunenes kommuneplaner synes i det alt vesentlige å legge opp til en arealforvaltning som ivaretar naturverdiene i området. Det betyr at planene er restriktive mht nye tiltak, og de har på ulikt vis synliggjort spesielle verdier.

Næringsutvikling

Kommunene i begge hoveddalførene er inne i aktive regionale næringsutviklingsprosjekter. Det gjelder Nasjonalparkriket i Nord-Gudbrandsdal og Valdres natur- og kulturpark¹. Begge disse prosjektene har grepet "tidsriktige" strømninger om å utnytte lokal kultur, i vid forstand, og naturgoder i næringsutviklingen. Det er imidlertid en viktig forskjell. Prosjektet i Gudbrandsdalen spiller direkte på de store verneområdene i regionen (nasjonalparkene Rondane, Dovre, Dovrefjell – Sunndalsfjella, Jotunheimen og Reinheimen), og har slik sett grepet "fjellteksten" (ref St prp nr 65 (2002 – 2003) om næringsmessig bruk av verneområdene. Valdres natur- og kulturpark synes i mindre grad å spille på kvalitetene i fjellområdene. Her er *bygdene* mer framtrædende (se f eks handlingsplanen for 2009 (Valdres natur- og kulturpark 2008a). Da er det heller ikke et perspektiv med økt kommersiell virksomhet i fjellområdene.

Vi har ikke grunnlag for å framheve konkrete effekter av utviklingsprosjektene, men vi kan konstatere at det drives et systematisk arbeid for å utvikle reiselivsdestinasjonene.

Konklusjon

De utviklingstrekkene som er framhevet som kjennetegn på en 0-situasjon, antas å være upåvirket av et framtidig vern. Det er ingen indikasjoner på at en situasjon uten vern av Ormtjernkampen – Skaget vil endre befolkningens tilhørighet og opplevd lokal identitet.

Konsekvenser av vern generelt

Vil et framtidig vern splitte bygdene?

Undersøkelsen avdekker en relativt balansert holdning til muligheten for et framtidig vern. Skal holdningen karakteriseres, kan *nøytral* være et ord. Det er verken jublende tilslutning, eller tung motstand mot verneplanen. Slik sett er det grunn til å anta at livet i bygdene vil gå sin gang, uten nevneverdige endringer, dersom Ormtjernkampen – Skaget blir vernet. Det er generelt større tilslutning til, eller aksept for, landskapsvern enn nasjonalpark. Dette gjelder særlig i de delene av området det er næringsvirksomhet. Sannsynligvis bunner dette i en oppfatning om at landskapsvern gir størst rom for aktivitet, hvilket generelt er riktig. Se kap 5.2. Konfliktpotensialet konkret; for tema og områder; er avdekket i andre temauredninger.

Vil lokal forvaltning medføre mindre konsekvenser og gi vern bedre legitimitet?

Undersøkelsen viser, litt overraskende, at lokal forvaltning ikke er alles ønske. Det er viktige nyanser mht fordeling av ansvar for ulike typer oppgaver. Oppgaver som oppfattes å være av rent lokal interesse, ønskes også løst lokalt. Det ser på den annen side ut til å være forståelse for at andre oppgaver bør løstes til interkommunalt eller regionalt organ. Generelt ser det også ut til å være aksept for et interkommunalt samarbeid om forvaltningen; enten som selvstendig organ eller som et samarbeidsforum med Fylkesmannen.

Ut fra undersøkelsen ser det ut til at lokal forvaltning, i form av rent kommunalt eller forpliktende interkommunalt samarbeid, ikke er nødvendig for å dempe konfliktnivået. I motsetning til enkelte andre store verneområder, f eks Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane, tyder undersøkelsen på at lokalbefolkningen har tillit til Fylkesmannen som evt. framtidig forvaltningsmyndighet.

Det kan være grunn til å merke seg at de folkevalgte er gjennomgående mer skeptiske til vern enn det befolkningen for øvrig er. Selv om utvalget av kommunestyrerepresentanter er lite, er mønsteret her entydig. Det er ikke grunn til å framheve dette som et "demokratiproblem". Prosessen med behandling av konsekvensutredningen vil sannsynligvis gi grunnlag for både utjevning av disse ulikhetene, og større/flere nyanser i synet på et mulig vern av Ormtjernkampen – Skaget.

Nøkkelen til redusert konfliktnivå og legitimitet til et framtidig vern ligger trolig like mye i lokalt, forpliktende samarbeid med brukerråd osv., som i kommunal forvaltning.

Er eierform viktig for opplevde og antatte konsekvenser?

Størstedelen av området er statsgrunn (statsallmenning). Konfliktnivået i vernesaker kan være mindre når statsgrunn er berørt enn når bygdeallmenninger eller privat grunn er berørt. Dette er oss bekjent ikke dokumentert, men det var et sentralt tema da Hardangervidda nasjonalpark ble opprettet i 1981. Et viktig

¹ "Nasjonalparkriket" omfatter kommunene Lesja, Dovre, Sel, Vågå, Lom og Skjåk, dvs ikke Fron-kommunene. Prosjektet brukes likevel som referanse. Valdres natur- og kulturpark omfatter flere kommuner enn dem som er omfattet av verneplanarbeidet i Ormtjernkampen – Skaget.

utgangspunkt for påstanden er naturvernlovens § 3, som av mange oppfattes å begrense hjemmelen til å opprette nasjonalpark: *"For å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder kan arealer av statens grunn legges ut som nasjonalpark. Grunn av samme art som ikke er i statens eie, og som ligger i eller grenser inntil arealer som nevnt i første punktum, kan legges ut som nasjonalpark sammen med statens grunn."*²

De faktiske bruksrettene som utøves er trolig vel så viktig som formelt eierskap. Dette framkommer i Ormtjernkampen – Skaget ved at konfliktnivået på statsallmenningene i øst (Fron-kommunene og Gausdal) synes å være mindre enn i Øystre Slidre, som mht holdninger synes å ligge nærmere nabokommunen Nord-Aurdal med kun privateide arealer. Fra Dovrefjell – Sunndalsfjella nasjonalpark, som omfatter både statsallmenninger og (deler av) en bygdeallmenning, var utgangspunktet et noe høyere konfliktnivå i bygdeallmenningen enn i statsallmenningene. Forvaltningsplanen har her bidratt til å utlikne denne forskjellen.

Ut fra undersøkelsen synes bruksrett, og utnyttelse av den, å være mer viktige enn eiendomsrett. Dette vises ved at holdninger til vern er korrelert med bruksrett, uten å variere med de forskjellene en har mht eiendomsstruktur i kommunene.

Sameier/grunneiere i Etnedal og Nord-Aurdal har fremmet forslag om et forsøk med sameiestyrt bærekraftig pleie og bruk. Dette oppfattes som et interessant utspill, som i tillegg til å være en posisjonering i det pågående verneplanarbeidet også er et "tidsriktig" initiativ.

Er omfang av vern og verneform kritisk?

Undersøkelsen viser størst oppslutning om, eller aksept for, landskapsvern for å sikre kulturlandskapsverdiene og – spesielt – naturreservat for å sikre særlig dokumenterte verneverdier. Det er noen nyanser i oppfatningen om en framtidig nasjonalpark, men det er vanskelig å lese noen dramatik rundt dette spørsmålet. Generelt synes ideen å være akseptert; det kan i alle fall ikke forventes noe opprør i de berørte kommunene. Det er verdt å merke seg at det er størst bekymring for negative konsekvenser for skogbruket. Sammenholdt med den faktiske betydningen skogbruket har, og de restriksjoner skogbruket kan bli pålagt, synes denne bekymringen å være overdrevet.

Gir vern nye muligheter for lokalsamfunnene?

Det er en betinget tilslutning til at vern kan utløse nye muligheter innenfor reiselivet. Dette en tanke som hittil ikke har slått rot i Valdres. I og med at det er generell tilslutning til å ta vare på verdiene i området, og det ser ut til å være en holdning om at vern/bevaring bør komme foran næringsutvikling, synes holdningen å være at vern heller ikke vil begrense ønsket næringsutvikling.

Ved et eventuelt vern kan det forventes at kommunene søker til nettverk som har erfaring med eller har under utvikling næringsmessig bruk av store verneområder. Slik sett ligger det et potensial for kommunene, kanskje særlig Valdreskommunene med sin satsing på lokale tradisjoner.

Konsekvenser av alternativ 1 A

Alternativ 1A synes å forholde seg konkret til de brukerinteressene som er representert i de viktige bruksområdene, spesielt foreslått nasjonalpark og foreslåtte landskapsvernområder. Dette gjelder f eks de aktivitetene det i § 3 er direkte adgang til (byggningsvedlikehold, skjøtsel mm). Det ser ut til å være balanse mellom hensynet til dokumenterte verneverdier, og hensynet til de kulturaktivitetene som for en stor del har gitt verneverdiene. På den annen side vil nasjonalpark framfor landskapsvernområde i relativt bygdenære områder innebære en større restriksjon. Undersøkelsen viser at det er større lokal aksept for landskapsvern (og naturreservat) enn nasjonalpark. Slik sett kan konsekvensene for lokalsamfunnet av en strengere verneform, selv med lokalt tilpassa forskrifter, være mer negative enn konsekvensene av en mildere verneform.

Konsekvenser av alternativ 1 B

Standard forskrifter er skjematiske i den forstand at de ikke forholder seg konkret til de konkrete brukerinteressene. Ønsket om en nasjonal standard synes å veie tyngre. Dette gir seg utslag i at det i de viktige bruksområdene, spesielt foreslått nasjonalpark og foreslåtte landskapsvernområder, er et fåtall aktiviteter det i § 3 er direkte adgang til. Forskriftssettet kan slik sett bidra til å skjerpe konfliktnivået

² Lovligheten av å opprette Hardangervidda nasjonalpark med mer enn halve arealet på privat grunn ble prøvd for retten, der Staten fikk medhold.

framfor å dempe det. Også i dette tilfellet vil nasjonalpark framfor landskapsvernområde i relativt bygdenære områder innebære en større restriksjon. Med de ønsker som er avdekket om skjøtsel, bygningsvedlikehold mm, vil likevel dette forskriftssettet trolig bidra til et økt konfliktnivå.

Konsekvenser av alternativ 2 A

Som for vernealternativ 1 synes alternativ 2 A å forholde seg konkret og balansert til de brukerinteressene som er representert i de viktige bruksområdene, spesielt foreslått nasjonalpark og foreslåtte landskapsvernområder. Landskapsvernområde framfor nasjonalpark i de bygdenære områdene innebærer generelt mindre restriksjoner. Som nevnt over viser undersøkelsen at det er større lokal aksept for landskapsvern (og naturreservat) enn nasjonalpark. Konsekvensene for lokalsamfunnet av en mildere verneform, med lokalt tilpassa forskrifter, vil trolig oppleves mindre negative enn konsekvensene av en strengere verneform.

Konsekvenser av alternativ 2 B

Standard forskrifter er skjematiske. Forskriftssettet kan slik sett også her bidra til å skjerpe konfliktnivået framfor å dempe det. Selv om landskapsvernområde framfor nasjonalpark i de bygdenære områdene vil innebære en noe mindre restriksjoner, vil likevel dette forskriftssettet trolig bidra til et økt konfliktnivå.

3.6 Annen stat

Fylkesmannen viser til det fastsatte utredningsprogrammet og til arbeidet generelt. Det er ikke avdekket forhold som tilsier at etablering av vern i Ormtjernkampen-Skaget området har noen konsekvenser for andre land.

3.7 Sammenstilling av konsekvenser

Tabell med en oppsummering av konsekvensene av ikke vern (0-alternativet) og vern ved fire ulike alternativer (1A, 1B, 2A, 2B) for de ulike temaene som har blitt utredet.

Utredningstema	Alternativ 0	Alternativ 1A	Alternativ 1B	Alternativ 2A	Alternativ 2B
Naturmiljø	- / - -	+ / + +	+ / + +	+	+
Landskap	-	+	+	+	+
Kulturminner og kulturmiljø	-	+	-	+	-
Landbruk	0	- / - -	- -	- / - -	- -
Tamrein	0	- -	-	- -	-
Kraftressurser	0/+	- / - -	- / - -	- / - -	- / - -
Friluftsliv	0	++	+	++	+
Reiseliv *	0	+	- -	+	- -
Annet næringsliv	+++	- - / -	- - / -	- - / -	- - / -
Hytter og andre bygninger	+	-	-	-	-
Samferdsel m.m. **	0	0/ -	- - / - - -	0/ -	- - / - - -
Forsvarets virksomhet m.m. ***	0	-	-	-	-
Lokal identitet m.m.	Temaet er ikke egnet for en oppsummering på denne formen				

++++ Svært stor positiv konsekvens + Liten positiv konsekvens - - Middels negativ konsekvens
 +++ Stor positiv konsekvens 0 Ingen/ubetydelig konsekvens - - - Stor negativ konsekvens
 ++ Middels positiv konsekvens - Liten negativ konsekvens - - - - Svært stor negativ konsekvens

* Bruker felles symbol for hhv. "liten positiv" og "middels negativ" fra tabellen i sammendraget.

** Rapporten inneholder ingen vurdering av samlet konsekvens for hvert utredningsalternativ. Verdiene i tabellen er satt opp ut fra Fylkesmannens vurdering av oppsummeringen i sammendraget.

*** Rapporten inneholder ingen vurdering av samlet konsekvens for hvert utredningsalternativ. Verdiene i tabellen er satt opp ut fra Fylkesmannens vurdering av oppsummeringen i sammendraget.

3.7.1 Tilbakemelding på konsekvensutredningene

Følgende tilbakemeldinger er gitt på konsekvensutredningene:

- Elgjegere i Gausdal støtter forslaget i konsekvensutredningen for Naturmiljø og biologisk mangfold om kartlegging av vinterbestanden av elg i Gausdal. De gir uttrykk for bekymring for seneste års nedgang i elgbestanden i området.
- Skattebu sameige registrerer at det ikke er tatt hensyn til innspill til oppstartsmeldingen om å trekke vernegrenen utenom sameiges private grunn (jamfør verneforslagets del C).
- En privatperson/grunneier stiller spørsmål om hvorfor områder nord for Vestfjellvegen, i den sørøstlige delen av det opprinnelige utredningsområdet, er tatt ut av verneplanprosessen.

3.7.2 Oppfylging av utredningsplikten

Fylkesmannen i Oppland mener likevel at utredningsplikten er oppfylt etter utredningsprogrammet, og ser ikke behov for ytterligere utredningsarbeid.

3.8 Forslag til avbøtende tiltak og undersøkelser

Avbøtende tiltak blir normalt gjennomført for å unngå eller redusere negative konsekvenser, men tiltak kan også iverksettes for å forsterke mulige positive konsekvenser. I de neste punktene beskrives foreslåtte mulige tiltak som har som formål å minimere vernets negative - eller fremme dets positive konsekvenser for de enkelte deltemaene.

Unghingster ved Svarttjønnholet i Sør-Fron. Foto: Alexandra Abrahamson

3.8.1 Naturmiljø og biologisk mangfold

Justering av grenser

Grensene for Dokkvatnet LVO bør i Alternativ 2 endres slik at Mjødokkberget innlemmes i nasjonalparkarealet. Dette vil styrke skogvernet under alternativet. Flere setergrenser er ikke med i verneforslagene bl.a. Gardssetra og Slugua i Nordre Land og Ormtjernsætra, Toftsætra og Gulsandlia i Gausdal. Det bør vurderes å ta disse områdene inn i verneplanen som landskapsvernområde da det er store verdier knyttet til kulturlandskapet på setrene.

Endring av forskrifter

Verdien av biologisk viktige lokaliteter i kulturlandskapet er avhengig av at det drives tradisjonelt uten bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler. Det bør tas inn i forskriftene at kunstgjødsel og sprøytemidler ikke kan brukes på biologisk viktige naturtyper (A eller B lokaliteter) i kulturlandskapet.

Innspill til forvaltningsplan

En forvaltningsplan for utredningsområdet bør ha bestemmelser omkring motorferdsel for alle aktører innenfor området. Den bør gi bestemmelser for kjøretraséer, hyppighet av kjøring, tidspunkt på året og om områder som bør skånes helt for motorisert ferdsel. Forvaltningsplanen bør også inneholde bestemmelser som sikrer det biologiske mangfoldet i naturtyper i skog innenfor landskapsvernområdene.

Oppfølgende undersøkelser og overvåkning

Det foreslås oppfølgende undersøkelser for å skaffe oppdatert informasjon om hekkeplasser for rovfugl før forvaltningsplaner utarbeides. Samtidig foreslås det å gjennomføre kartlegging av vinterbestanden av elg i Gausdal kommune for å kunne ta hensyn til disse ved forvaltning av områdene. Disse registreringene vil være viktige for å regulere og kanalisere ferdsel i verneområdene. Videre foreslås det en overvåking av tilstanden i kulturlandskapet for å kunne gi konkrete bidrag til forvaltnings- og skjøtselsplaner for verneområdene.

3.8.2 Landskap

Justering av grenser (alle alternativ)

Det kan være hensiktsmessig å bruke landskapsområdeavgrensningene fra delutredningen om landskap som rettesnor for en avgrensning av yttergrensene for et eventuelt verneområde. Landskapsområdene er delvis en avgrensning av enhetlige typeområder og delvis en avgrensning utfra visuelle forhold hvor romavgrensning og visuell influens er sentrale premisser. Hvis landskap og landskapsopplevelse skal være sentrale ledd i et verneformål, bør en grensenedragning støtte seg til en slik betraktningssmåte.

Det foreslås å etablere landskapsvern i en bredere buffersone omkring støler i bruk. Grensen for nasjonalpark bør flyttes noe, slik at det blir en større avstand til "indre sone" av stølsområdet. Et større område med landskapsvern sikrer stølene mulighet til å utvikle seg, og en frihet til aktivitet i sitt nærområde som de ikke vil ha i samme grad i en nasjonalpark. Det er likevel viktig at denne aktiviteten ikke kommer i konflikt med viktige biologiske eller kulturhistoriske kvaliteter.

Justering av forskrifter (Alternativ 1A og Alternativ 2A)

Forslag til endring av forskrifter omhandler bare Alternativ 1A og Alternativ 2A som forholder seg til lokaltilpasset forskrift for henholdsvis naturreservat, nasjonalpark og landskapsvernområde.

Det er viktig for fortsatt drift av utmarkshamningene og utnyttelse av utmarksbeitet at det kan brukes motorisert redskap til vedlikehold av hamningene.

Innspill til forvaltningsplan

En del gårder, spesielt i Gausdal, ønsker å dyrke opp nye arealer innenfor utredningsområdet. Det bør vurderes om det i deler av landskapsvernområdene, som ikke har spesielle naturkvaliteter, åpnes for nydyrking. Dette bør samtidig være areal som framgår i en framtidig forvaltningsplan.

3.8.3 Kulturminner og kulturmiljø

Justering av grenser

- Utvidelse av LVO omkring stølsgreider. LVO er den verneformen som i størst grad legger til rette for fortsatt stølsdrift i området. Der grensene for naturreservat ligger svært nært setergreider kan grensene gi nye skiller og ulik forvaltning i områder som tradisjonelt har hatt samme bruk. De strengere verneformene kan også gjøre fortsatt drift mer vanskelig.
- Innlemme vestsida av Espedalsvannet i verneområdet. Sentrale deler av det store fangstanlegget for elg ligger i dette området. Et områdevern ville gitt en ekstra sikkerhet for bevaringen av selve anlegget og sammenhengene med resten av anlegget både i nord og sør.

Justering av forskrifter

- Innlemme vern av kulturminner i verneformålet for naturreservatene. Det er sannsynligvis mange spor etter tidligere tiders bruk innenfor de foreslåtte naturreservatene, akkurat som i resten av området. Innlemming av kulturminner i verneformålet vil gi i større grad sikre at disse aspektene ikke blir skadet av ensidig vektlegging på naturverdiene.
- Tilpasninger som sikrer fortsatt landbruksdrift i områdene, spesielt de som er foreslått i konsekvensutredning for landbruk.

Innspill til forvaltningsplan

- Legge forholdene til rette for fortsatt landbruksdrift i området. Det er viktig for bevaring både av bygninger og kulturlandskap.
- Retningslinjer og rådgivning for bevaring av bygninger og kulturlandskap. Det kan for eksempel gjøres ved å utarbeide en skjøtselsplan for kulturverdiene. Både bygninger og andre kulturminner er truet av en utvikling med mange mindre endringer over tid som samlet reduserer verneverdiene. For å motvirke dette bør en skjøtselsplan utarbeides i samarbeid med grunneiere og Oppland fylkeskommune som er ansvarlig myndighet for kulturminner. Denne planen bør ha en generell del, og en spesifisert del. I den generelle delen bør det gis konkrete og kortfattede retningslinjer for bevaring av kulturverdiene i bygninger og landskap. Planen kan eksempelvis omfatte råd for beitestrategier og vedlikehold av landskapselement. For bygninger bør det gis råd om tunformer ved nybygging, og materialbruk, utforming og lignende ved restaureringer og andre endringer. I den spesifiserte delen bør det trekkes fram viktige og gode eksempler som bør vurderes for mer detaljerte undersøkelser og et tettere samarbeid med kulturminnemyndighetene i videre forvaltning. I beskrivelsen av kulturmiljøene er det omtalt en del stølsgrender med bygg med restaureringsbehov, de bør også inn i denne planen.
- Oppfordre kommunene til opprettelse av hensynssoner i randområdene til verneområdene. Et vern vil høyst sannsynlig øke utbyggingspresset i randområdene. Opprettelsen av hensynssoner, spesielt omkring verdifulle stølsgrender i randsonen, kan beskytte bygninger og kulturlandskap mot forringelse. Ved bruk av hensynssoner kan en forebygge skarpe "grensar", eksempelvis dannet av hyttefelt, som ville påvirket opplevelsen av de vide, åpne stølslandskapene. Dette vil være mest aktuelt rundt vestre og søndre del av planområdet. Stølene innenfor planområdet er stort sett langstøler, mens heimstølene, som ofte er eldre og rikere på kulturminner, ligger i de mer pressede randområdene. Stølene innenfor verneområdene er del av et større driftssystem, og hensynet til kulturhistoriske verdier i bygninger og landskap bør legge noen føringer for utviklingen også utenfor verneområdene.

3.8.4 Jordbruk, skogbruk og tamreindrift

Justering av grenser

a) Jord- og skogbruk

Seterdrift

Det foreslås å etablere landskapsvern i en bredere buffersone omkring setre i bruk. Grensen for nasjonalpark eller naturreservat bør flyttes noe, slik at det blir en større avstand til indre sone av stølsumrådet. Et større område med landskapsvern sikrer setrene armslag til å utvikle seg, og en frihet til aktivitet i sitt nærområde som de ikke vil ha i samme grad i en nasjonalpark eller naturreservat. Dette gjelder særlig for setre med aktiv melkedrift, fordi disse i stor grad bruker områdene omkring setra til dagbeiting.

I lia øst for Hornsjøen er det ønsket om å dyrke opp nye arealer. Området nord for Hornsjøen har fjellstyret vurdert som et aktuelt område for utvising av nye setre. Det bør vurderes om Vetafjellet LVO bør utvides sørover, og omfatte den vestvendte lia mot Hornsjøen.

Langs øvre del av Dokkavassdraget er det et "lappeteppes" av forskjellige verneområder. Det vil virke avbøtende i forholdt til landbruksinteressene om det heller skal etableres et sammenhengende landskapsvernområde, der forskriften kan utarbeides slik at man ivaretar naturkvalitetene som finnes i området, men som også ga setrene bedre mulighet til å utvikle seg i sine nærområder (jf. første avsnitt).

Utmarksbeite/utmarkshamning

Ingen foreslåtte endringer.

b) Tamreindrift

Ingen foreslåtte endringer.

Justering av forskrifter

a) Jord- og skogbruk

Seterdrift

Det legges begrensninger på nydyrking i landskapsvernområder. Selv om trenden både regionalt og nasjonalt er nedlegging av setre og gjengroing av beitemark, er enkelte stølslag i positiv utvikling og trenger økt beiteareal. Det er også en etterspørsel etter dyrkingsarealer i fjellet i flere av kommunene. Det er viktig for lønnsomheten og motivasjonen til de som ønsker å satse på tradisjonell stølsdrift at de gis anledning til en ekspansjon i sine nærrområder. Det bør være opp til brukerne å vurdere om dette er ønskelig fremfor å overta innmarka til frafalne setre andre steder i kommunen. Det foreslås derfor at forskriften endres slik at det blir anledning til nydyrking etter søknad. Det kan i forvaltningsplanen presiseres nærmere hvilke områder det er anledning til å utvise nye setre.

For å opprettholde stølsdrift på setre uten veiforbindelse er det viktig at det tillates motortransport i utmark til og fra disse. Det er gjort unntak for Hornsjøsetra i Fylkesmannens forslag til forskrift, men ikke for Bødalsnysetra i Gausdal. Det er også behov for innkjøring av proviant og utstyr hit med snøskuter vinterstid. Den naturlige traseen vil krysse et område som er aktuelt for Hynna våtmarksreservat.

Utmarksbeite/utmarkshamning

Det er viktig for fortsatt drift av utmarkshamningene og utnyttelse av utmarksbeite at det kan brukes motorisert redskap til vedlikehold av hamningene, og til transport fram til gjeterhyttene på Haldorbu og Langsuplassen. Reparasjon av gjerder vil imidlertid være nødvendig en begrenset tid av året, og kan hende ikke hvert år. Denne aktiviteten foreslås tillatt etter søknad. Transport til og fra gjeterhyttene på Haldorbu og Langsuplassen vil det imidlertid være behov for gjennom hele beitesesongen. Det er derfor upraktisk for brukerne å skulle søke om tillatelse til dette.

b) Tamreindrift

Det er viktig for reindriftnæringen å ha gjeterhytter under gjeting om vinteren. Det er lite hytter til dette formål i sørøstre del av planområdet. Det bør vurderes å gi reindriftnæringen anledning til å kunne søke om oppføring av nødvendige gjeterhytter på lik linje med det øvrige landbruket.

Det er i visse tilfeller viktig for reindriftnæringen å kunne bruke helikopter for å unngå at reinen trekker nordover på østsiden av Kaldfjorden, og blander seg med reinen til Vågå tamreinlag. Det bør vurderes å tillate flyving under 300 m til gjeting av rein etter søknad, på samme måte som det tillates beitedyrleting og dyretellinger i både nasjonalpark og landskapsvernområde for annet husdyrhold.

Det er viktig for reindriftnæringen fritt å kunne bruke snøskuter under gjeting av rein i vinterbeiteområdene. Det bør vurderes å tillate bruk av snøskuter også i skog- og våtmarksreservater. Dette bør ikke være mer til forstyrrelse enn annen nødvendig motorferdsel som tillates etter søknad i eksisterende forslag til verneforskrift.

3.8.5 Kraftressurser

Avbøtende tiltak blir normalt gjennomført for å unngå eller redusere negative konsekvenser, men tiltak kan også iverksettes for å forsterke mulige positive konsekvenser. I de neste punktene beskrives mulige tiltak som har som formål å minimere vernets negative - eller fremme dets positive konsekvenser for kraftproduksjon og kraftforsyning.

Alternativ 1A

Justering av grenser

Grensepunktene for aktuelt Hersjømyrin NR justeres slik at vernet ikke kommer i konflikt med planene om Øyangen kraftverk. Det er snakk om svært små justeringer, noe avhengig av detaljløsninger hos tiltakshaver.

Endring av forskrift

Vernebestemmelsene for nasjonalpark endres slik at de gir en generell tillatelse til bruk av snøskuter til nødvendig og myndighetspålagt snømåling innenfor utredningsområdet.

Alternativ 2A

Justering av grenser og endring av forskrift

Som Alternativ 1A.

Alternativ 1B

Justering av grenser og endring av forskrift

Vernebestemmelsene for landskapsvernområder endres slik at de omtaler mikrokraftverk og framføring av strøm ved jordkabel blant dispensasjonsberettigede tiltak. Ellers som Alternativ 1A.

Alternativ 2B

Justering av grenser og endring av forskrift

Vernebestemmelsene for landskapsvernområder endres slik at de omtaler mikrokraftverk og framføring av strøm ved jordkabel blant dispensasjonsberettigede tiltak. Ellers som Alternativ 1A.

Innspill til en fremtidig forvaltningsplan

En forvaltningsplan bør inneholde en beskrivelse og illustrasjon som presiserer hvor og til hvilken tid kraftselskapene bør prioritere sin nødvendige motorferdsel innenfor utredningsområdet. Denne presiseringen bør utarbeides i samarbeid med kraftselskapene.

3.8.6 Friluftsliv og naturopplevelser

Justering av grenser

Ingen forslag

Justering av forskrifter

Det bør presiseres om trening av jakthund også faller inn under begrepet "under lovlig jakt", eller om dette bør endres til "under lovlig jakt og/eller trening".

I Fron benyttes en såkalt "Muskegg" til uttransport av felt elg, som nå vil bli forbudt å bruke, med mindre denne defineres som et "lett" beltekjøretøy. Dette berører NR, NP og LVO.

Utsetting av fisk i vann som ligger inne i arealer som er aktuelle som NR. Dette gjelder spesielt de vann som er nevnt innen arealene aktuelt som Røssjøen NR.

Videre vil det i forskriftene ikke være hjemmel for å kjøre opp traseen til hundekjøringsløypene med skuter, mens det i samme område vil være hjemmel for å maskinpreparere eksisterende skiløyper. Det bør vurderes om forskriftene bør endres, slik at det tillates at hundekjøringsløypa kan kjøres opp med snøskuter ved behov, eller et begrenset antall ganger i løpet av vinteren. Det er også vanskelig å forstå logikken i at man kun kan drive organisert kjøring med hundespenn på arealer som er godkjent for slik bruk i LVO og NP, mens det i et NR kan kjøres fritt med hundespenn, også i organiserte former.

Innspill til forvaltningsplan

Følgende forhold er vurdert som viktige å se nærmere på i en forvaltningsplan:

1. Definisjonen av områder der organisert bruk av hest er tillatt, bør vurderes nøye. Uorganisert ridning vil være tillatt, mens organisert ridning vil være en aktivitet som ikke vil være tillatt å utøve i samme område, dersom dette ikke inndeferes i forvaltningsplanen. Utreder er av den oppfatning at arealer med et slikt forbud bør være små og knyttet til spesielt sårbare områder i forhold til botaniske verneverdier.

2. Presisere hvilke områder som sykling er tillatt, både innen LVO og NP. Eksempelvis er det i dag mulig å sykle fra Liomseter til Revsjøen via Fossbekken- Langsuplassen - Nonstjørna, uten at dette krever noen spesiell tilrettelegging. Det bør være større rom for å tillate, eller legge til rette for, sykling i et LVO enn i en NP.

Sett i et mer regionalt perspektiv, bør fokus også legges til arealene mellom Ormtjernkampen-Skaget og Jotunheimen nasjonalpark, slik at man med tanke på fremtidig bruk, ikke avskjærer disse arealene mer fra hverandre. Dette arealet er også viktig i friluftssammenheng og i forhold til en helhetlig økosystemtankegang.

3.8.7 Reiseliv

Justering av grenser

Ingen involverte parter vi har vært i kontakt med har kommet med konkrete innspill om behov for justering av grenser dersom lokalt tilpassede forskrifter skal gjelde. I tilfellet standard forskrifter velges, vil det i mange tilfeller være behov for justering av grenser, både knyttet til områder foreslått som NR og NP. Dette vil videre avhenge av om det er alternativene 1 eller 2 som blir valgt. For eksempel vil reiselivsbedriftene i nord være bedre tjent med alternativ 2 siden et større område her blir vernet som landskapsvernområde (Espedalen) og dermed setter mindre restriksjoner på relevant ferdsel og aktivitet enn i alternativ 1 der et større areal vernes som nasjonalpark. Alle reiselivsbedriftene i randsonen til utredningsområdet påvirkes negativt av standard forskrifter, i og med at viktige skiløyper - som i dag kjøres opp gjennom områder som er aktuelle som LVO, NP og NR - ikke kan videreføre i framtida uten dispensasjon. De lokalt tilpassede forskriftene for naturreservater tar i stor grad hensyn til disse forholdene. Dersom standard forskrifter skal gjelde, er det etter vårt syn uansett behov for en vurdering av både grenser og forskriftsutformingen.

Justering av forskrifter

De lokalt tilpassede forskriftene er gjennomgående godt tilpasset dagens praksis og forventet utvikling de nærmeste årene. Vi foreslår imidlertid at en vurderer nærmere bestemmelsene for å utvikle støler og stølsbygninger til turistformål. Det er påregnelig med en utvikling der noen støler i hovedsak benyttes til landbruksformål, mens andre i hovedsak utvikles for reiselivsformål. En slik arbeidsdeling mellom grunneiere og støler vil sikre det ønskede samspillet mellom landbruk og opplevelsesproduksjon, og trolig være mer lønnsomt. Vi er usikre på om de lokalt tilpassede forskriftene for LVO faktisk vil åpne for en slik fleksibilitet og dette bør avklares nærmere.

Standard forskriftsmaler vil – til dels uavhengig av hvilken verneform som skal gjelde for et område – sette begrensninger på muligheten for utvikling av stølsdrift, samt videreføre og utvikle skiturisme, sykkelsturisme og annen aktivitetsturisme. De fremstår som lite tilpasset utredningsområdet og synes å gi urimelige/utilsiktede virkninger for reiseliv. Dersom planleggingen skjer videre med basis i disse er det sett fra reiselivsinteressene behov for en grundig gjennomgang og justering. Noen av utfordringene standard forskrift vil by på er:

Nasjonalpark

Dersom alternativ 1 vedtas med standard forskriftsmal, bør det åpnes for muligheten til å preparere skiløype inn mot Fredriksetra – Tonebu/ Svarttjørnholet, ettersom disse rutene representerer et vesentlig tilbud til overnattingsgjestene i Skåbu/Espedalen. Ettersom et par tilbud om kjøring med trekkhund allerede eksisterer som et reiselivsprodukt innenfor utredningsområdet, samt at omfanget av hundekjøring ser ut til å øke, bør forskriftene åpne for muligheten av organisert kjøring med hundespenn, på lik linje med ridning og sykling. Generelt sett kan en hevde at det finnes flere grunner til å lage mer helhetlige planer for utvikling av turisme basert på hest, hund og sykkel i regionen generelt og i de områdene som utredes som verneområder mer spesielt.

Landskapsvernområde

De fleste overnattingsbedriftene som befinner seg innenfor eller i randsonene av utredningsområdet baserer seg på skiturisme vinterstid. Bedriftene vurderer selv mulighetene for å tilby gjestene et godt løypenett som viktig for framtiden. Det bør følgelig åpnes for motorferdsel i forbindelse med preparering av skiløyper. Som i forskriftsmal for nasjonalpark bør det også i denne malen åpnes muligheter for organisert bruk av trekkhunder. De stølsområdene som i framtiden kan være aktuelle med tanke på en eventuell utvikling av stølsturisme befinner seg for det mest i områder som er tenkt vernet som

landskapsvernområde. Det er derfor avgjørende at forskriftene tar hensyn til en slik satsing, noe som krever anledning til å gjøre endringer på bygg, ivareta den jordbruksmessige stølsdriften, adgang til motorisert transport og mulighet for framføring av strøm i kabel.

Naturresevat

Spesielt i områdene som er planlagt vernet som naturresevat i områdene nord for Lenningen og Synnfjell er det i dag skitrasèer som er mye brukt. Det bør derfor vurderes om forskriftsmalen for naturresevat skal åpne for muligheten av å opprettholde skitrasèer, evt om det kan avklares nærmere at dette kan skje etter dispensasjon. Aktiviteter og planer knyttet til Helvete naturpark krever en del motorisert ferdsel, organisert ferdsel og installasjoner som er uforenlig med standard forskrifter for naturresevat. Forskriftene bør derfor justeres på en slik måte at aktiviteten direkte knyttet til jettegrytene kan opprettholdes, om ikke annet gjennom dispensasjonsmuligheter.

Innspill til forvaltningsplan

Den organiserte ridevirksomhet som forestås av bedriften Fjellriddet og av Grete Hedalen foregår delvis langs stier og veier som har mye ferdsel fra før, mens noen trasèer er lagt til gamle stølsveier som ikke har vært nevneverdig brukt i de senere årene. I den utstrekningen disse ferdselsveiene forstås som del av et kulturlandskap, tjener den organiserte rideaktivitet til å holdene disse ved like. Forvaltningsmyndigheten bør derfor vurdere en godkjenning av disse trasèene, også i tilfeller der de går inn i naturresevat og ellers ikke kommer i konflikt med verneformålet.

Når det gjelder hundekjøring er det i dag bare én trasè som er spesielt avsatt til dette. Til dels kommer denne aktiviteten i konflikt med annen type ferdsel (skiløpere), samtidig som en del mener støyen fra hundespenn går utover viltbestanden i området. Dersom det skal utvikles reiselivsprodukter av trekkhundkjøring ville det være tjenelig med en forvaltningsplan som spesifiser av egne områder og trasèer hundespennkjøring.

Dersom standard forskriftsmaler skal gjelde (alternativ 1B og 2B) er det viktig at forvaltningsplanen godkjenner traseer som muliggjør satsing på skiturisme og sykkelsturisme. Det siste kan også være av betydning for en eventuell, framtidig satsing på stølsturisme, ettersom sykkelsturisme kan være med på å gi et markedsmessig grunnlag.

Forvaltningsplanene bør i tillegg spesifisere i hvilken grad, på hvilken måte og eventuelt hvor overnatting i forbindelse organisert ferdsel - til fots, til hest, med sykkel eller i forbindelse med toppturer, klatring etc. - er tillatt. Generelt kan det være behov for reiselivssatsing i og rundt de vernede områdene. Argumentene for en slik plan kan dreie seg både om vernehensyn og om kommersielle hensyn, ettersom man i begge tilfeller kan være tjent med å kanalisere og sonere virksomhet og hindre overetablering.

3.8.8 Annet næringsliv

Justering av grenser

Alternativ 1 A

Dersom grensen for nasjonalpark justeres til å gå godt utenfor grensen for mutingene i området ved Megrundstjerna, vil de nå kjente forekomstene av nikkelmalm kunne drives uten andre begrensninger enn dem som måtte bli pålagt gjennom den vanlige plan- og bygnings-lovsbehandling og nødvendig, vanlig behandling etter andre særlover. Jotunheimendekket bør undersøkes nærmere før vern eventuelt vedtas.

Alternativ 1 B

Når det gjelder malmførende bergarter ligger konfliktområdet mellom mutinger og landskapsvernområde. Øvrig som alternativ 1A.

Alternativ 2 A

Som alternativ 1A

Alternativ 2 B

Som alternativ 1 B

Justering av forskrifter

Alternativ 1 A

Justering av forskrifter vil ikke kunne gjøre kommersiell drift mulig innenfor planområdet.

Alternativ 1 B

Justering av forskrifter vil ikke kunne gjøre kommersiell drift mulig innenfor planområdet.

Alternativ 2 A

Justering av forskrifter vil ikke kunne gjøre kommersiell drift mulig innenfor planområdet.

Alternativ 2 B

Justering av forskrifter vil ikke kunne gjøre kommersiell drift mulig innenfor planområdet.

Program for videre undersøkelser

Det bør foretas en forundersøkelse av Jotunkompleks- bergartene før eventuelt vern.

I forbindelse med mulige søknader om drift av nikkelforekomster i Espedalen vil det være interesse for den speilvendte verdivurderingen i forhold til den aktuelle, nemlig av hvilke følger en slik drift vil få for de nærliggende områder som Fylkesmannen vurderer som aktuelle for vern.

3.8.9 Hytter og andre bygninger

Justering av grenser

a) Justering av grenser – alternativ 1A

Hersjømyrin NR: Ett av seterhusene ligger bare 25 meter innenfor grensa til reservatet i øst. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Espedalen LVO.

Hornsjøkampen NR: 1 hytte og et tilhørende uthus e.l. ligger bare 25 meter innenfor foreslått reservatgrense i vest nord for Dokkvatnet. Grensa bør justeres slik at disse bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Dokkvatnet LVO.

Røssjøen NR: Et seterhus og en hytte ligger ved Røssjøen på vestsiden, 30 – 40 meter fra grensa mot foreslåtte Fullsenn LVO. Grensa bør justeres slik at disse bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

Skjelhaugen NR: De to registrerte bygningene i det foreslåtte reservatet, en hytte med tilhørende uthus e.l., ligger helt inn mot grensa til foreslåtte Dokkvatnet LVO. Grensa bør justeres slik at disse to bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Dokkvatnet LVO.

Yddin NR: En av bygningene (landbruksbygning) ligger bare 10 meter fra grensen til foreslåtte Fullsenn LVO i nord. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

Ormtjernkampen – Skaget NP: En utmarkskoie ligger omtrent på grensa (5 meter innenfor) mot foreslåtte Vetafjellet LVO mellom S Revåkampen og Nysetra. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Vetafjellet LVO.

Et seterhus ligger ved Fullsenn, like ved grensa til det foreslåtte Fullsenn LVO. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

b) Justering av grenser – alternativ 1B

Forslag om grensejustering er likelydende med forslagene for alternativ 1A.

c) Justering av grenser – alternativ 2A

Hersjømyrin NR. Ett av seterhusene ligger bare 25 meter innenfor grensa til reservatet i øst. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Espedalen LVO.

Røssjøen NR. Et seterhus og en hytte ligger ved Røssjøen på vestsiden, 30 – 40 meter fra grensa mot foreslåtte Fullsenn LVO. Grensa bør justeres slik at disse bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

Yddin NR. En av bygningene (landbruksbygning) ligger bare 10 meter fra grensen til foreslåtte Fullsenn LVO i nord. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

Ormtjernkampen – Skaget NP. En utmarkskoie ligger omtrent på grensa (5 meter innenfor) mot foreslåtte Espedalen LVO mellom S Revåkampen og Nysetra. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Espedalen LVO.

Et seterhus ligger ved Fullsenn, like ved grensa til det foreslåtte Fullsenn LVO. Grensa bør justeres slik at denne bygningen heller blir liggende inne i det foreslåtte Fullsenn LVO.

1 hytte og et tilhørende uthus e.l. ligger bare 25 meter innenfor foreslått parkgrensa nord for Dokkvatnet. Grensa bør justeres slik at disse bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Dokkvatnet LVO.

To registrerte bygninger, en hytte med tilhørende uthus e.l., ligger helt inn mot grensa til foreslåtte Dokkvatnet LVO ved vegen inn til Grytsetra sør for Mjødokka. Grensa bør justeres slik at disse to bygningene heller blir liggende inne i det foreslåtte Dokkvatnet LVO.

d) Justering av grenser – alternativ 2B

Forslag om grensejustering er likelydende med forslagene for alternativ 2A.

Justering av forskrifter

a) Justering av forskrifter - alternativene 1A og 2A

I de foreslåtte verneforskriftene for nasjonalparken bør punkt 1.3 b) i § 3 flyttes til punkt 1.2 slik at bestemmelsen da blir: Bestemmelsene i pkt. 1.1 er *ikke til hinder* for gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.

Tilsvarende endring for punkt 1.3 b) bør gjennomføres for forskriftene til landskapsvernområder.

Det samme gjelder forskrift for nasjonalparkens punkt 6.3 k) i § 6 om "bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy i forbindelse med transport av ved, varer og utstyr til Liomseter i samsvar med forvaltningsplanen" som bør flyttes til punkt 6.2 slik at punktet kommer under bestemmelsen som sier at aktiviteten kan gjennomføres *uten hinder* fra bestemmelsene i punkt 6.1, eventuelt med meldeplikt til lokalt oppsyn.

b) Justering av forskrifter - alternativene 1B og 2B

Siden ulikheten i forskriftene er det som definerer alternativet, gir det lite mening å foreslå endringer. Generelt kan det sies at tilnærming til forskriftene i alternativ 1A vil minske de negative virkningene for dette utredningstemaet.

3.8.10 Samferdsel og annen infrastruktur

Justering av forskrifter – alternativ A

For å redusere negativ konsekvens i forhold til nye telekommunikasjonsmaster, kan det gjøres endringer i forskriften. Det kan være som unntak fra forskriften eller ved at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av slike innretninger. Motorferdsel i forbindelse med oppføring og vedlikehold av master kan ivaretas på samme måte; som unntak til forskriften eller at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel i forbindelse med slike aktiviteter. Dette gjelder alle verneformer.

Justering av forskrifter – alternativ B

Aktuelle avbøtende tiltak i forbindelse med telekommunikasjonsmaster vil være det samme som alternativ A med generelle unntak og tillatelser fra forvaltningsmyndigheten fra vernebestemmelsene.

Negativ konsekvens for veger, vegvedlikehold og uttak av masser reduseres på samme måte som i lokaltilpassede forskrifter (alternativ B) med kombinasjon av unntak fra forskriften og tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, og avklaringer i forvaltningsplanen.

3.8.11 Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvingsvirksomhet

Justering av grenser

Det er ikke kommet fram momenter som gjør det nødvendig å justere vernegrensene.

Justering av forskrifter

I forbindelse med at Luftforsvaret har lavflygingsaktiviteter i planområdet bør det presiseres i vernebestemmelsene om motorferdsel i lufta under 300 meter fra bakken er tillatt eller ikke. Dette gjelder for alle tre forskriftsoppsettene.

Fra Røde Kors er det ytret ønske om at det tas inn en formulering i vernebestemmelsene om at Røde Kors kan avholde årlige øvelser i aktuelle deler av verneområdene, under forutsetning av godkjente øvelsesplaner framlegges for vernemyndighetene innen en årlig angitt tidsfrist.

Når det i vernebestemmelsene vises til aktiviteter det kan gis tillatelse til, bør det presiseres at det gjelder tillatelse etter søknad. Det kan også presiseres om tillatelsen kan gis for engangsforeteelser eller for et gitt tidsrom (et år, måneder, så lenge det er snødekket el.l.). Det bør være et krav om at søknaden skal inneholde en aktivitetsplan. En tillatelse bør dessuten sette krav til rapportering av aktivitetene som har foregått. Det bør vurderes i hvert enkelt søknadstilfelle om det er mest hensiktsmessig å innrapportere etter hver aktivitet eller på årsbasis.

Forslag til vernebestemmelser er noe vage for motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet. Vi foreslår at det presiseres hvilke typer motorferdsel som tillates i forbindelse med militær operativ virksomhet. For beltevognløypene kan forskriftene ha en lignende formulering som i eksisterende forskrifter for fredning av Storlonen og Hynna. Her er det presisert at forbudet mot motorferdsel ikke er til hinder for Forsvarets bruk av eksisterende beltevogntraseer på frossen og snødekket mark.

3.8.12 Lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning, samt virkninger for lokalsamfunnene

Ettersom undersøkelsen ikke avdekker særlig store negative konsekvenser for lokalsamfunnene som helhet, er det ikke grunnlag for å skissere konkrete avbøtende tiltak. Det er imidlertid flere viktige tiltak i den videre plan- og beslutningsprosessen, med sikte på å bevare den gode tonen som rå og for å forebygge konfliktpunkter:

Grupper, det være seg grender eller næringer, som opplever å kunne bli skadelidende av vern, bør gis en særskilt anledning til å konkretisere dette ved å delta i planprosessen. Dette gjelder i første omgang medvirkning i arbeidet med å utvikle et verneforslag mht verneform, avgrensning og forskrifter. I neste omgang gjelder det samarbeid med berørte grunneiere/rettighetshavere og brukere om utvikling av forvaltningsplan.³

Kommunene og Fylkesmannen bør sammen utrede alternative forvaltningsmodeller, spesielt formen på interkommunalt samarbeid og mulige samarbeidsformer med Fylkesmannen. Valgfriheten her kan bli påvirket av Miljøverndepartementets anbefaling/evt. Stortingets beslutning.

³ Det kan diskuteres om dette er avbøtende tiltak. Strengt tatt dreier dette seg om å skape arenaer for vanlig samarbeid i en planprosess.

Vedlegg

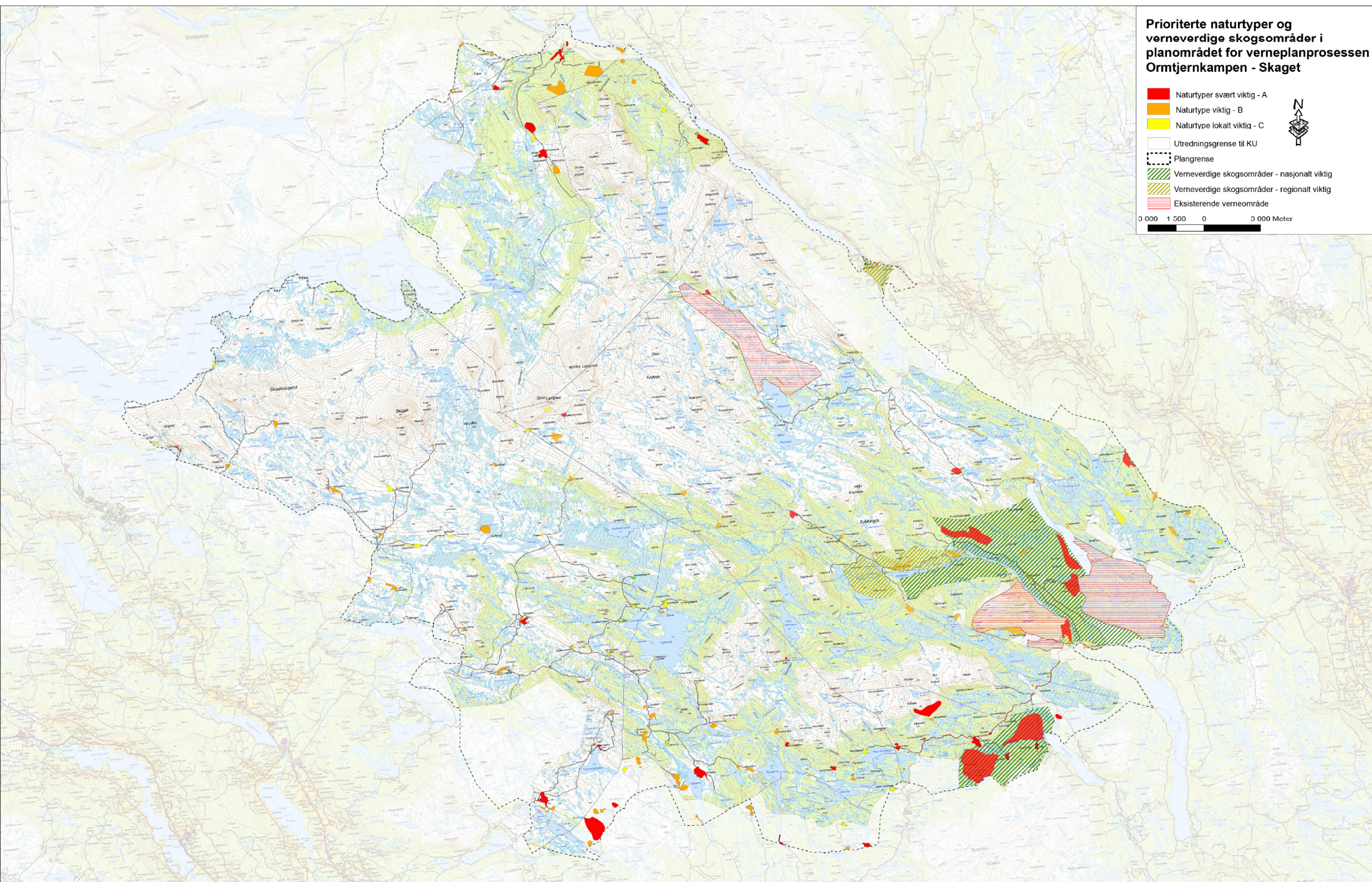
Se vedleggsoversikt for i del A og C.

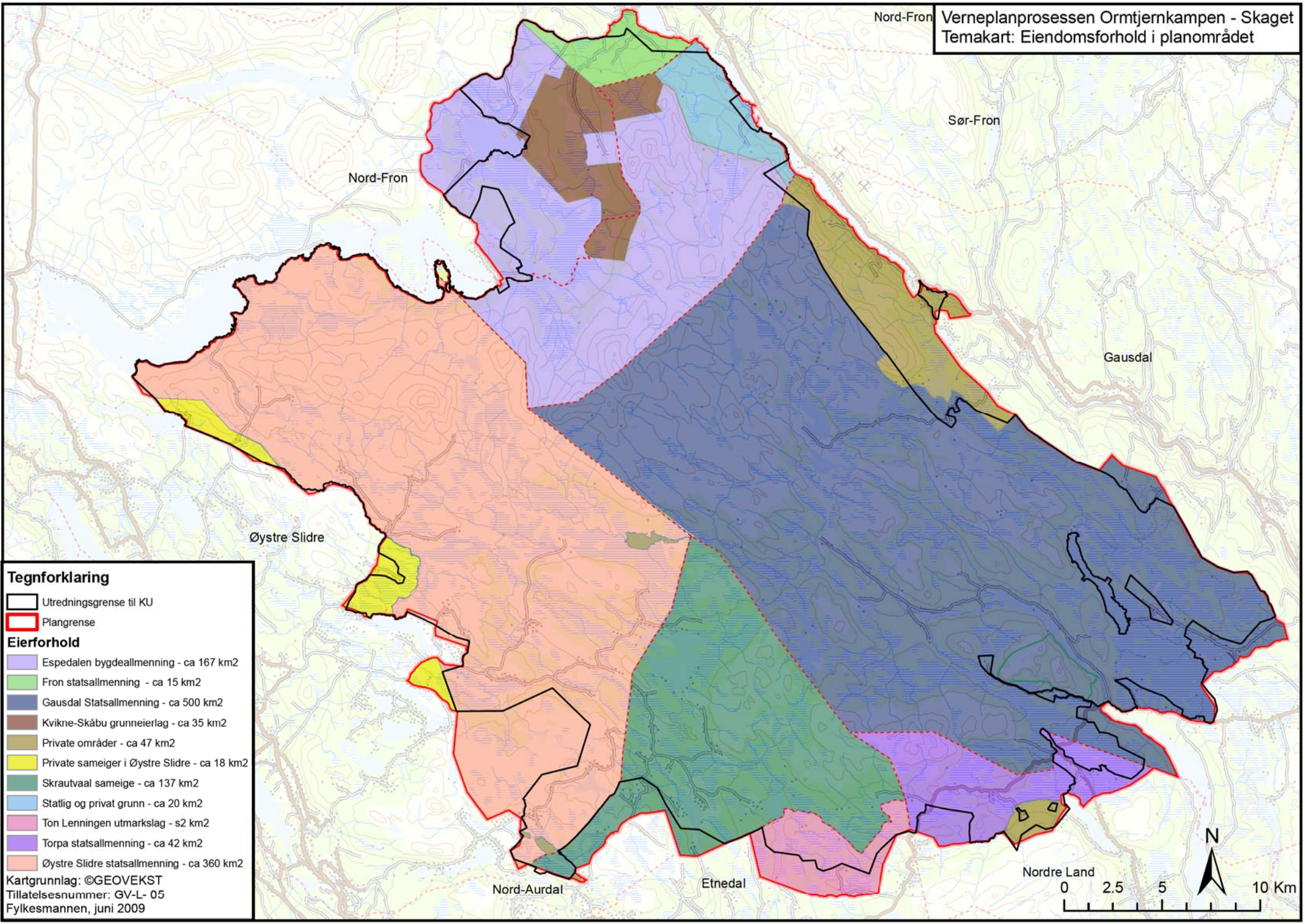
**Prioriterte naturtyper og
verneverdige skogsområder i
planområdet for verneplanprosessen
Ormtjernkampen - Skaget**

- Naturtyper svært viktig - A
- Naturtype viktig - B
- Naturtype lokalt viktig - C
- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Verneverdige skogsområder - nasjonalt viktig
- Verneverdige skogsområder - regionalt viktig
- Eksisterende verneområde

0 000 1 500 0 3 000 Meter

Tegnforklaring

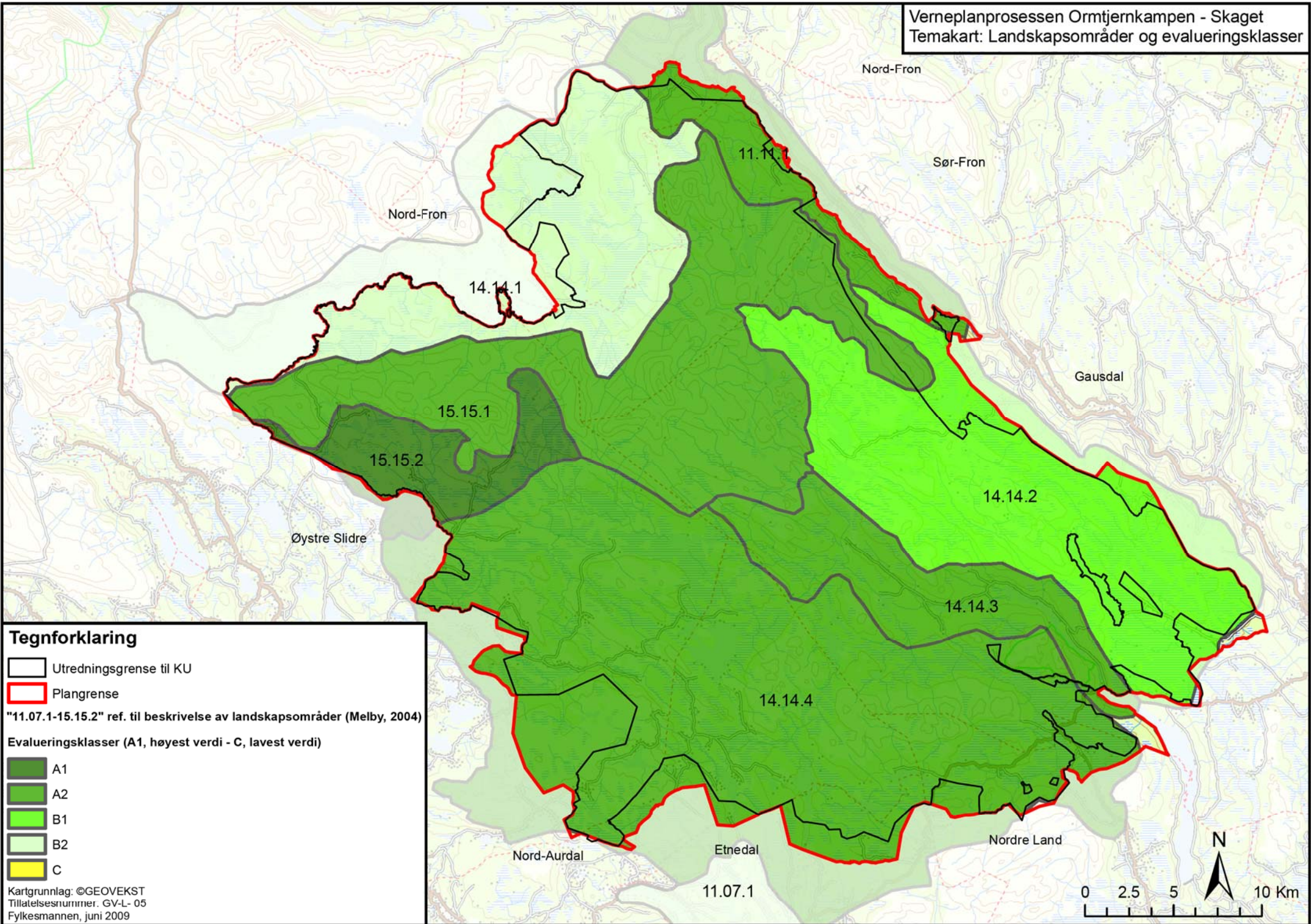
- Utredningsgrense til KU
- Plangrense

Eierforhold

- Espedalen bygdeallmenning - ca 167 km²
- Fron statsallmenning - ca 15 km²
- Gausdal Statsallmenning - ca 500 km²
- Kvikne-Skåbu grunneierlag - ca 35 km²
- Private områder - ca 47 km²
- Private sameiger i Øystre Slidre - ca 18 km²
- Skrautvaal sameige - ca 137 km²
- Statlig og privat grunn - ca 20 km²
- Ton Lenningen utmarkslag - s2 km²
- Torpa statsallmenning - ca 42 km²
- Øystre Slidre statsallmenning - ca 360 km²

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L- 05
Fylkesmannen, juni 2009

Nord-Fron

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget
Temakart: Berggrunn

Sør-Fron

Nord-Fron

Gausdal

Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plan grense
- Sandstein
- Konglomerat, sedimentær breksje
- Sedimentære bergarter (uspesifisert)
- Skifer, sandstein, kalkstein
- Sandstein, skifer
- Kalkstein, dolomitt
- Monzonitt, kvartsmonzonitt
- Metabasalt
- Gabbro, amfibolitt
- Olivinstein
- Anortositt
- Chamockittiske til anortosittiske dypbergarter
- Metasandstein, skifer
- Kvartsitt
- Glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein, amfibolitt
- Fyllitt, glimmerskifer
- Diorittisk til granittisk gneis, migmatitt
- Båndgneis (amfibolitt, hornblendegneis, glimmergneis), stedvis migmatittisk

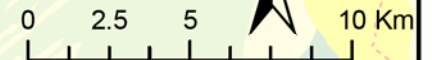
Berggrunnskart N250 fra NGU
Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L-05
Fylkesmannen, juni 2009

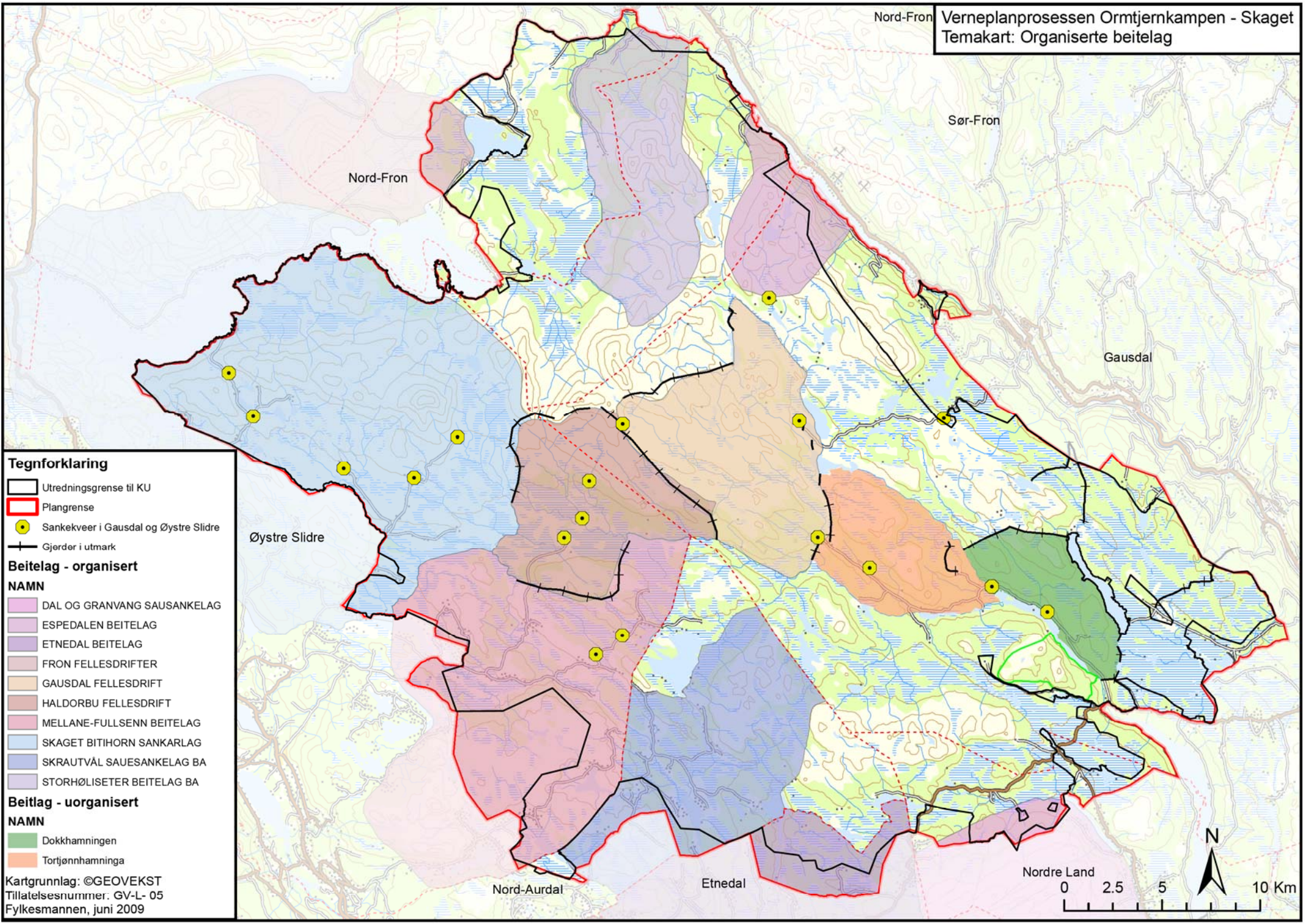
Øystre Slidre

Nord-Aurdal

Etnedal

Nordre Land

Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Sankekkever i Gausdal og Øystre Slidre
- Gjerder i utmark

Beitelag - organisert

NAMN

- DAL OG GRANVANG SAUSANKELAG
- ESPEDALEN BEITELAG
- ETNEDAL BEITELAG
- FRON FELLESDRIFTER
- GAUSDAL FELLESDRIFT
- HALDORBU FELLESDRIFT
- MELLANE-FULLSENN BEITELAG
- SKAGET BITIHORN SANKARLAG
- SKRAUTVÅL SAUESANKELAG BA
- STORHØLISETER BEITELAG BA

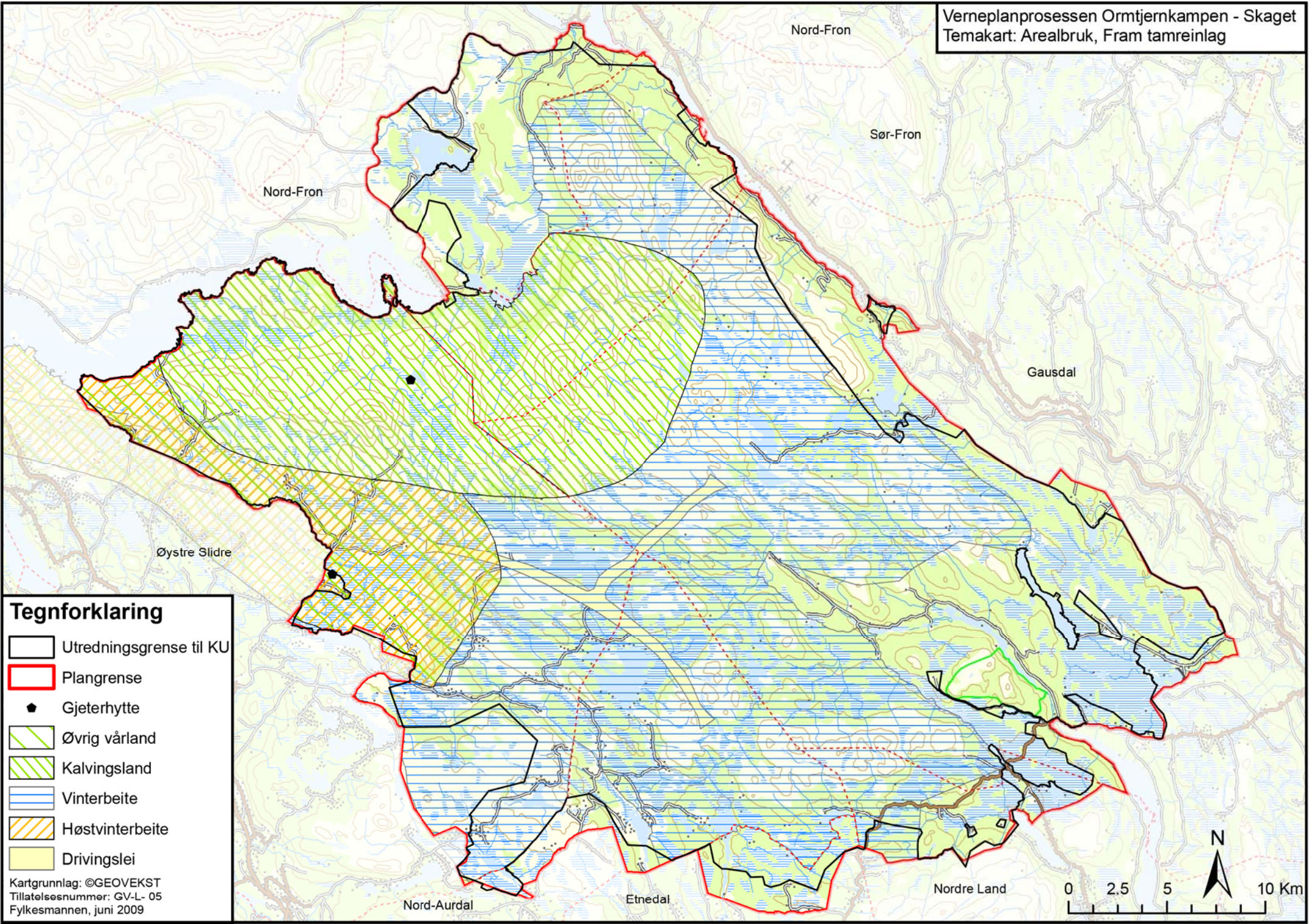
Beitlag - uorganisert

NAMN

- Dokkhamningen
- Tørtjønnhamninga

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
 Tillatelsesnummer: GV-L- 05
 Fylkesmannen, juni 2009

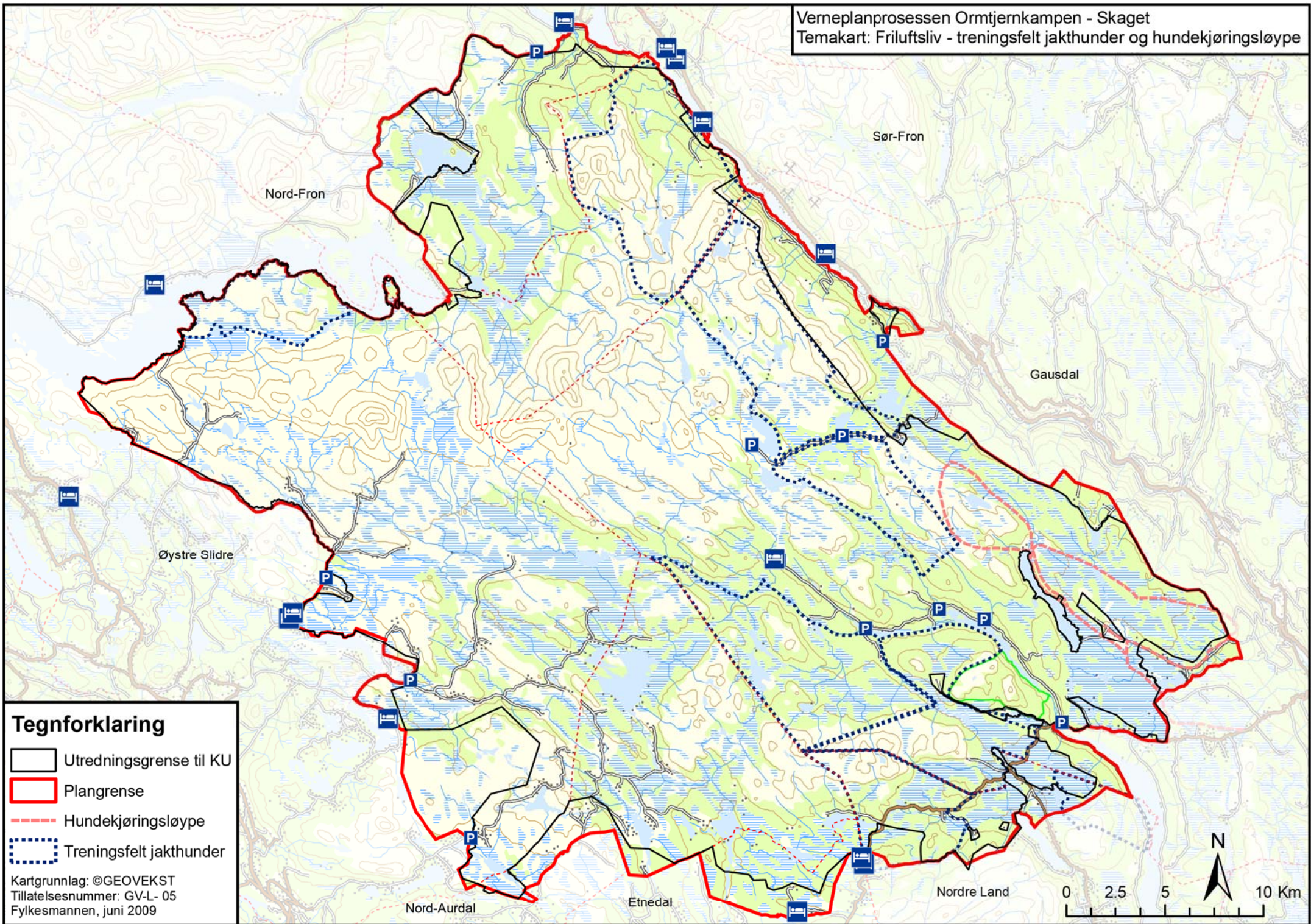

Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Gjeterhytte
- Øvrig vårland
- Kalvingsland
- Vinterbeite
- Høstvinterbeite
- Drivingslei

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L- 05
Fylkesmannen, juni 2009

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget
Temakart: Friluftsliv - treningsfelt jakthunder og hundekjøringsløype

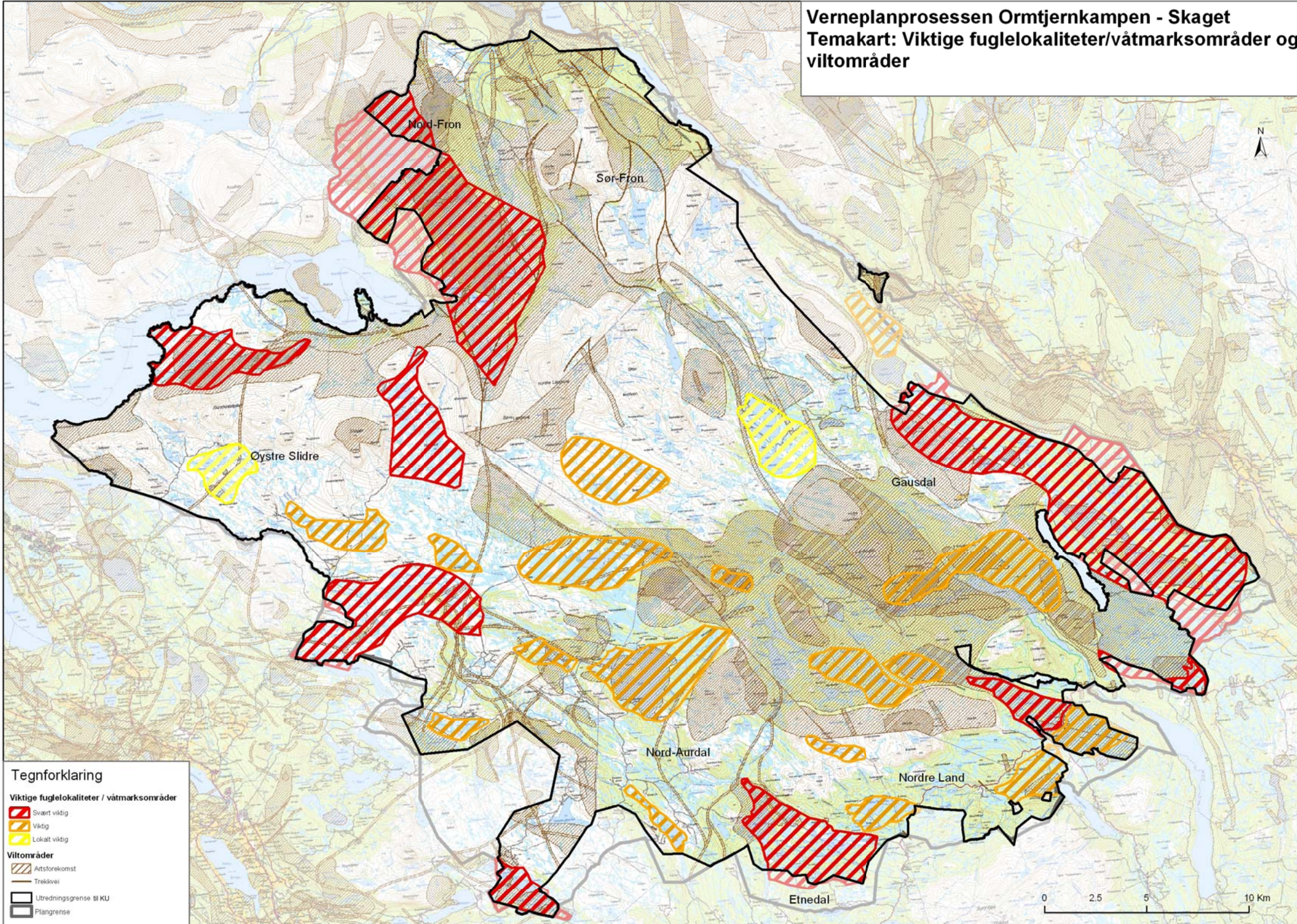
Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Hundekjøringsløype
- Treningsfelt jakthunder

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L- 05
Fylkesmannen, juni 2009

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget

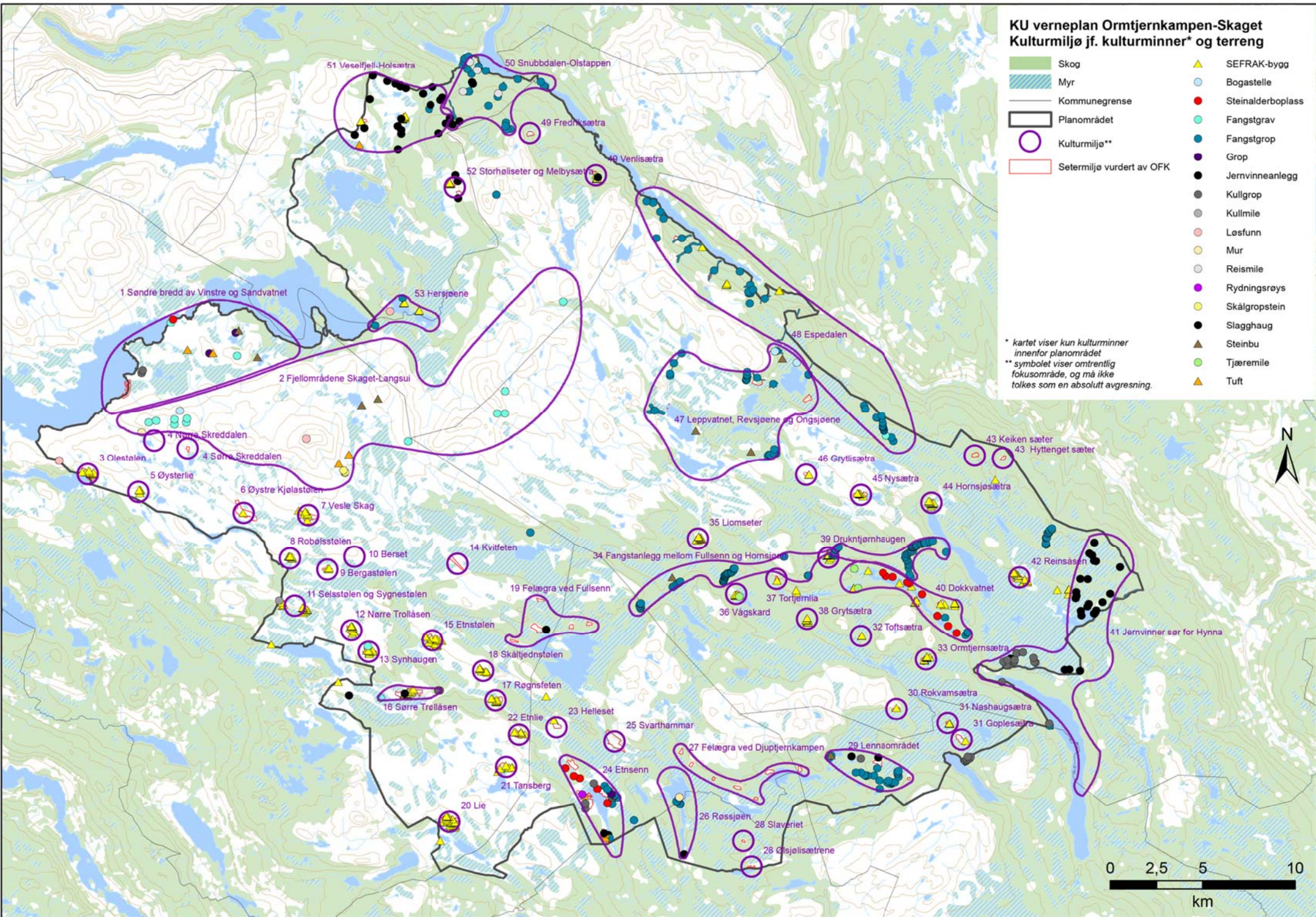
Temakart: Viktige fuglelokaliteter/våtmarksområder og viltområder

KU verneplan Ormtjernkampen-Skaget Kulturmiljø jf. kulturminner* og terreng

	Skog		SEFRAK-bygg
	Myr		Bogastelle
	Kommunegrense		Steinalderboplass
	Planområdet		Fangstgrav
	Kulturmiljø**		Fangstgrop
	Setermiljø vurdert av OFK		Grop
			Jernvinneanlegg
			Kullgrop
			Kullmile
			Løsfunn
			Mur
			Reismile
			Rydningrøys
			Skålgropstein
			Slagghaug
			Steinbu
			Tjæremile
			Tuft

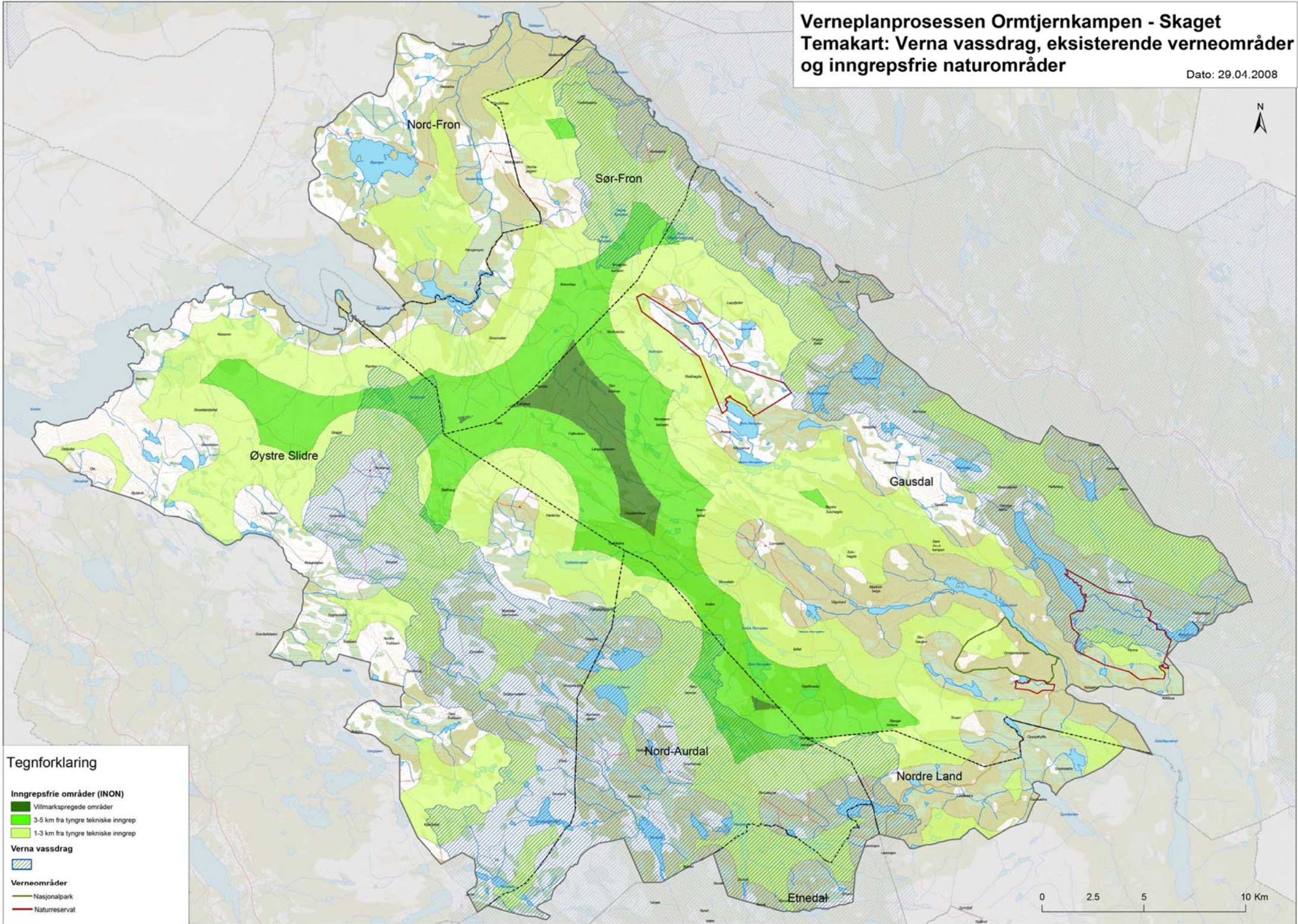
* kartet viser kun kulturminner innenfor planområdet
 ** symbolet viser omtrentlig fokusområde, og må ikke tolkes som en absolutt avgrensning.

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget

Temakart: Verna vassdrag, eksisterende verneområder og inngrepsfrie naturområder

Dato: 29.04.2008

Tegnforklaring

Inngrepsfrie områder (INON)

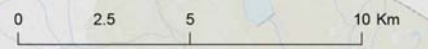
- Villmarkspregede områder
- 3-5 km fra tyngre tekniske inngrep
- 1-3 km fra tyngre tekniske inngrep

Verna vassdrag

- ▨

Verneområder

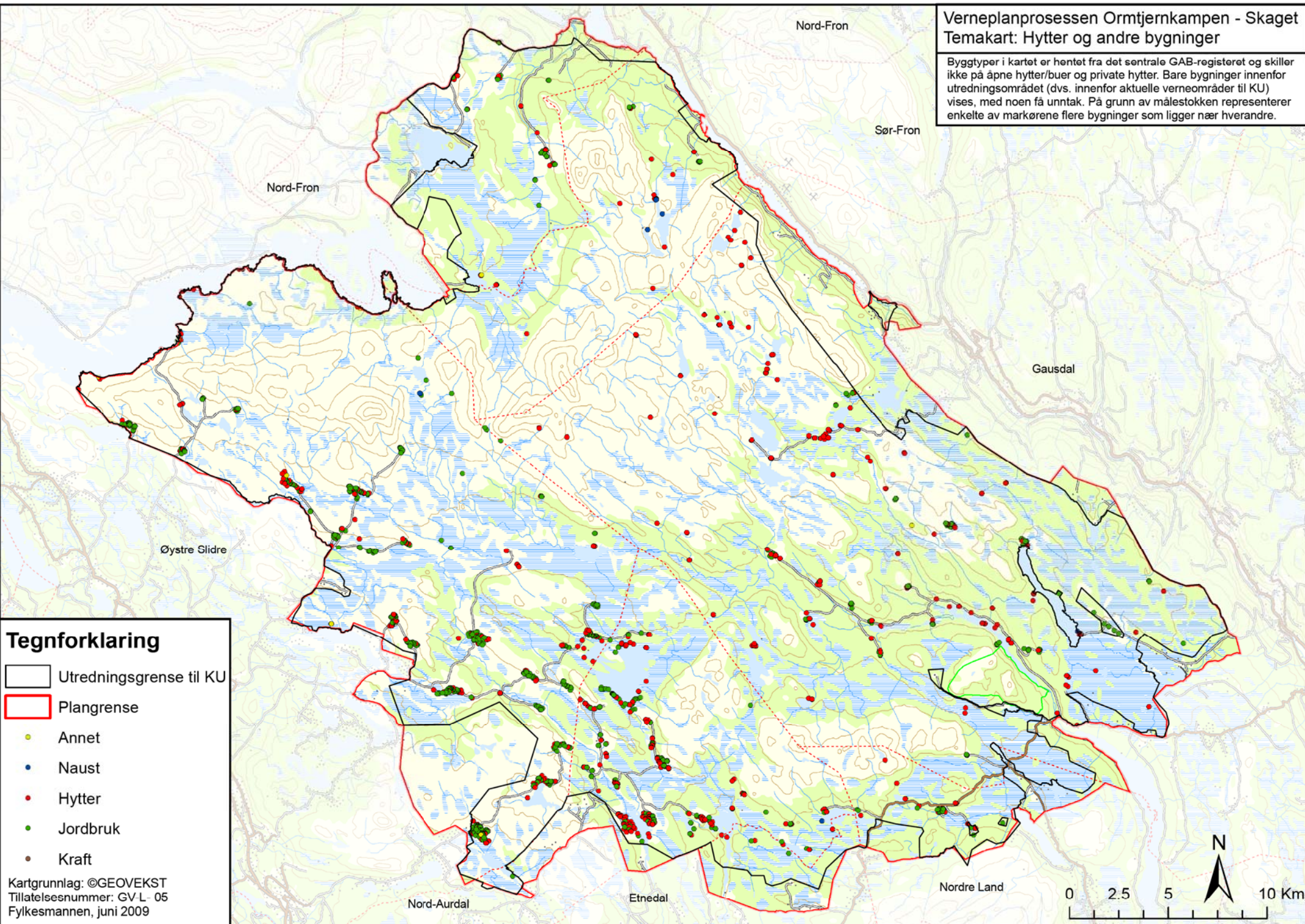
- Nasjonalpark
- Naturreservat

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget

Temakart: Hytter og andre bygninger

Byggtyper i kartet er hentet fra det sentrale GAB-registeret og skiller ikke på åpne hytter/buer og private hytter. Bare bygninger innenfor utredningsområdet (dvs. innenfor aktuelle verneområder til KU) vises, med noen få unntak. På grunn av målestokken representerer enkelte av markørene flere bygninger som ligger nær hverandre.

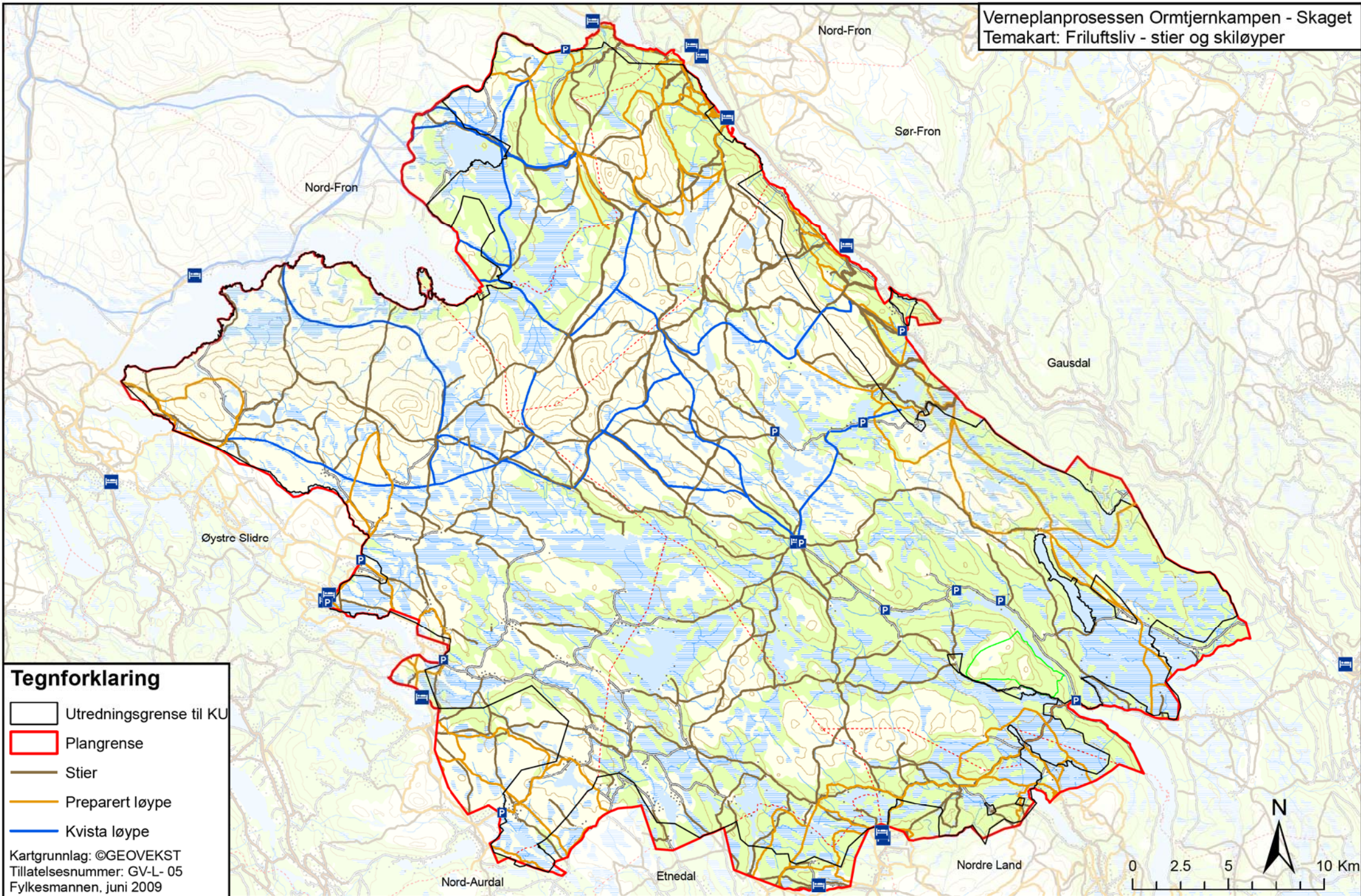

Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Annet
- Naust
- Hytter
- Jordbruk
- Kraft

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L- 05
Fylkesmannen, juni 2009

Verneplanprosessen Ormtjernkampen - Skaget
Temakart: Friluftsliv - stier og skiløyper

Tegnforklaring

- Utredningsgrense til KU
- Plangrense
- Stier
- Preparert løype
- Kvista løype

Kartgrunnlag: ©GEOVEKST
Tillatelsesnummer: GV-L- 05
Fylkesmannen, juni 2009

0 2.5 5 10 Km